

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 353

танай _____-ны № _____ т

БУЛГАН АЙМГИЙН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Ж.БАТ-ЭРДЭНЭ ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Булган аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Булган аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Булган аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Булган аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг..... Булган аймгийн сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006029529

**2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Булган аймгийн мөрийн хөтөлбөр
2020 оны сонгуульд оролцох
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Монгол Ардын Намын хороо аймгийн түүхийн 80 шахам жилд орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлага, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг аймгийнхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

Аймгийн хүн ам жил бүр өсч, 62.214 болсон бол мал сүргийн тоо 3.6 саяд хүрч өслөө. Өнгөрөгч жилүүдэд хураан авсан үр тарианы хэмжээ сүүлийн 30 жил дэх хамгийн өндөр түвшинд байлаа. Орон нутгийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2016 онд 208.8 тэрбум төгрөг байсан бол 2019 онд 365.8 тэрбум төгрөгт хүрч, эдийн засаг тасралтгүй өсөн дэвжиж байна. 2017-2019 онд 5174 иргэнийг байнгын болон улирлын ажлын байраар хангаж, ажилгүйдлийн түвшин 2016 онд 8.2 хувь байсан бол 2019 онд 5.4 болж буурлаа.

Төв суурингийн хөгжлийн үндэс болсон орчин үеийн технологи бүхий Дулааны цахилгаан станц галаа өрдөн илчээ түгээж, Цэвэрлэх байгууламжийн барилга угсралтын ажил дуусч, ашиглалтад авахад бэлэн боллоо.

Булган-Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг чиглэлийн автозамын төгсгөлийн 34.8 км зам, бизнесийн жишигт нийцсэн худалдааны төв ашиглалтад орсон зэрэг Булганчууд бид бүхний 10 гаруй жил хүсэн хүлээсэн томоохон ажлууд биеллээ оллоо. Булган сумын хатуу хучилттай автозамын ажлыг шат дараатай хийснээр 2016 онтой харьцуулахад 15.3 хувиар, 30 байршилд 15000 метр квадрат автозогсоол байгуулсан нь 11 дахин нэмэгдсэний дээр, 456 гэрэлтүүлгийг шинээр тавьсан нь сүүлийн 28 жилд Булган суманд байршуулсан нийт гэрэлтүүлэгтэй тэнцэж байна.

Аймаг, сумын төвүүдэд ногоон байгууламжийг 3.2 дахин нэмэгдүүлж, ажилласан нь ард иргэдийн хүлээлтэд нийцсэн ажил болсон.

Малчид, иргэдийн амьжиргаа, эдийн засгийн чадавхийг дээшлүүлэх, ажилгүйдлийг бууруулах зорилгоор "Шинэ Хөдөө-Булган" дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд цахим засаглалыг нэвтрүүлж, иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Булганчууд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ БУЛГАНЫГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2016-2020 онд иргэдэд үзүүлж буй боловсролын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, цэцэрлэг сургуулийн хүчинд чадлыг нэмэгдүүлэх сургалтын орчныг сайжруулах зорилго тавьж улс, орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрөөс 20 гаруй тэрбум төгрөгийн санхүүжилтыг шийдвэрлүүлсний дүнд цэцэрлэгийг 570 ороор, сургуулийг 1280 суудлаар нэмэгдүүлж, сургуулийн өмнөх боловсролын хүүхдийн тоо 0.1-0.3, ерөнхий боловсролын сургуулийн насны хүүхдийн тоо 10-12.5 хувиар тогтмол өсч, сургалтын орчин сайжирлаа.

Суралцагчийг хөгжүүлэх, бие даан, бүтээлчээр суралцах арга зүйд сургах, зөв хүн болгон төлөвшүүлэх, тэдний хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан, бүтээлч, чадварлаг багш нараар хүний нөөцийг бүрдүүлэх зорилготой “Оюунлаг Булган”, “Амжилтын галт тэрэг” хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлснээр сургалтын үр дүнд ахиц гарч, ЭЕШ-д үзүүлж буй сурагчдын амжилт ахисан байна.

Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан болж буй өвчнийг тогтоож, урьдчилан сэргийлэх, эмчилгээний чанар үр дүнг дээшлүүлэх, халдварт болон халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх, салбарын мэргэжлийн боловсон хүчнийг чадавхжуулах, эмчилгээ, оношилгооны сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологи нэвтрүүлж, техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлээ.

Эрүүл мэндийн салбарт 10.0 тэрбум орчим төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийлээ.

Иргэд биеийн тамираар хичээллэх, тамирчдын бэлтгэл сургуулилт хийх, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах орчин нөхцлийг сайжруулж, шинээр спортын 4 заал, 2 сургуульд биеийн тамирын талбай, хөл бөмбөгийн талбай байгуулж, ашиглалтад орууллаа.

Үндэсний спортыг хөгжүүлэх зорилгоор “Монгол нум сум” дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн, бүх сумдыг нум сум, хэрэглэл материалаар ханган, сургагч багш нарыг бэлдлээ.

Аймгийн Засаг даргын дэмжлэгээр Өсвөрийн шигшээ багийг байгуулж, бэлтгэл сургуулилтыг тогтмолжуулснаар Монголын хүүхдийн спортын 6-р их наадамд Булган аймгийн баг тэргүүн байр эзэлсэн ба насанд хүрэгчид, залуучууд, өсвөр үеийн улс, бүсийн аварга шалгаруулах тэмцээнүүдийг аймагтаа зохион байгуулж, тамирчдын амжилт ахисан байна.

“Соёлын бодлого”, “Уртын дуу-Морин хуур” дэд хөтөлбөрийн хүрээнд уран нугаралт, амьд хөгжмийг сурталчлах, хөгжүүлэх, соёлын байгуулагуудын техник

хангамжийг нэмэгдүүлэн 4 сумын соёлын төв, аймгийн Музей, Хөгжимт жүжгийн театрын барилгад 718.0 сая төгрөгөөр их засвар хийж, 8 соёлын төв, аймгийн Музей, Хөгжимт жүжгийн театрыг нийт 80.0 сая төгрөгийн техник хэрэгслээр хангалаа.

Ардын урлагийн наадам, Хүүхдийн урлагийн наадмыг тус тус зохион байгуулж, шалгарсан 1000 гаруй уран бүтээлчид улсын уралдаан болон аймгийн 80 жилийн ойн баяр наадмын нээлтийн үйл ажиллагаанд оролцлоо.

2020 онд аймгийн Хөгжимт жүжгийн театрын 800 хүний суудалтай шинэ барилгын зураг төслийг 121.3 сая төгрөгөөр хийлгэсэн.

Манай аймагт нийт 19115 өрхийн 62214 хүн ам оршин сууж байгаа нь 2016 онтой харьцуулахад өрхийн тоо 1.7 хувь, хүн амын тоо 1.4 хувиар тус тус өсчээ. Харин аймгийн нийт хүн амын 60.3 хувийг хөдөлмөрийн насны хүн эзэлж байгаа бөгөөд 2016 онтой харьцуулахад 2.1 хувиар өсч, нийт өрхийн 17.6 хувь нь аймгийн төвд, 30.2 хувь нь сумын төвд, 52.1 хувь нь хөдөөд амьдарч байна.

Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор ХЭДС-аас сүүлийн жилүүдэд 3.3 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийж 6 хөтөлбөр, 1 төсөл арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлж, 5000 гаруй ажлын байрыг бий болгосон. Үүний үр дүнд хүн амын ажилгүйдлийн түвшин 2016 онд 8.2 хувьтай байсан бол 2020 оны эхний улирлын байдлаар 5.4 хувь болж 2.8 пунктээр буурсан байна.

Цаашид аймаг, орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлалаа эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" аймгийн дэд хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2. Сурагчдын зуны амралтыг үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, тэднийг хөдөлмөрт суралцуулах, хамтарч ажиллах чадвар эзэмшүүлэх зорилгоор "Хөдөлмөр Зуслан", "Байгалийн ухааны туршилтын талбай" байгуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ.
- 1.1.3. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцөлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.4. Хувийн хэвшлийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, сургалтын төв байгуулах санал, санаачлагыг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.5. Орон нутгийн онцлогийг тусгасан "Анхдагч Булган" дунд ангийн сурах бичгийг бэлтгэх, сургалтад нэвтрүүлнэ.
- 1.1.6. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.1.7. Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулна.
- 1.1.8. Аймаг, сумын насан туршийн боловсролын төв, нэгжүүдийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангана.
- 1.1.9. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулна.
- 1.1.10. Залуучуудыг олон улсад зонхилон хэрэглэдэг гадаад хэлийг сурах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.1.11. Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий "Багшийн хөгжил" аймгийн дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.12. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулна.
- 1.1.13. Улсын Физикийн олимпиадыг Булган аймагт зохион байгуулна.
- 1.1.14. Хишиг-Өндөр, Сайхан сумын ерөнхий боловсролын сургуулиудын 320 хүүхдийн хичээлийн байрны өргөтгөл, Хутаг-Өндөр, Рашаант, Баян-Агт сумын цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилгуудыг шинээр барина.
- 1.1.15. Булган сумын 3 дугаар, Гурванбулаг сумын цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилгыг ашиглалтад оруулж, Булган сумын 4 дүгээр, Хангал сумын цэцэрлэгийг шинээр барих, Булган сумын 1 дүгээр баг дахь 7 дугаар цэцэрлэгийн салбарын өргөтгөлийн ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.1.16. Булган, Дашинчилэн суманд тус бүр 100 ортой шинэ дотуур байр, Хангал сумын Хялганат тосгонд дотуур байрны өргөтгөл, Тэшиг, Сайхан сумын сургуулийн спорт заалны барилгыг шинээр барих ажлыг зохион байгуулна.
- 1.1.17. Булган сумын 1 дүгээр цэцэрлэг, Хишиг-Өндөр, Дашинчилэн сумын цэцэрлэгүүд, Булган сумын Спортын дунд сургууль, Сэлэнгэ, Орхон, Гурванбулаг, Хангал сумын сургуулийн хичээлийн байр, Булган сумын 1 дүгээр, Сэлэнгэ, Могод сумын сургуулиудын дотуур байранд их засвар хийх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.1.18. Сургууль, цэцэрлэгүүдийн дулаан хангамж, цэвэр, бохир усны дэд бүтцийг үе шаттайгаар шинэчилнэ.
- 1.1.19. Булган суманд цэцэрлэгийн зуны бүлэг ажиллуулж, 4-өөс доошгүй сумыг гэр цэцэрлэгээр хангаж, хувийн хэвшлийн цэцэрлэг байгуулах, үйл ажиллагааг дэмжин ажиллана.
- 1.1.20. Боловсролын байгууллагуудыг цахим тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийнэ.
- 1.1.21. Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгох санаачилгыг дэмжиж ажиллана.
- 1.2. Эрүүл мэнд.**
- 1.2.1. Орхон сумын Эрүүл мэндийн төвийн барилга, аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Сэлэнгэ сумын Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилга шинээр барих, сумын Эрүүл мэндийн төвүүдэд стандартын шаардлага хангасан мооргийн барилга, Булган суманд Өрхийн ЭМТ-ийн нэгдсэн барилга шинээр барих ажлыг зохион байгуулна.

- 1.2.2. Бугат, Бүрэгхангай, Гурванбулаг, Рашаант, Сайхан, Тэшиг, Хангал, Хишиг-Өндөр, Хутаг-Өндөр сумдын Эрүүл мэндийн төвүүдийн барилгын засварын ажлуудыг үе шаттайгаар хийнэ.
- 1.2.3. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Баян-агт, Сэлэнгэ, Хялганат, Баяннуур, Бугат, Бүрэгхангай, Дашинчилэн, Могод, Орхон, Рашаант, Хангал, Хишиг-Өндөр, Гурванбулаг, Хутаг-Өндөр, Тэшиг, Сайхан сумын Эрүүл мэндийн төвүүдийн түргэн тусламжийн авто машиныг үе шаттайгаар шинэчилнэ.
- 1.2.4. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангана.
- 1.2.5. Эрүүл мэндийн байгууллагуудыг аюултай хог хаягдлыг байгальд ээлтэй хэлбэрээр устгах тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.2.6. Сумын эрүүл мэндийн төвүүдийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийнэ.
- 1.2.7. "Эрүүл мэндийн хөтөч-2" дэд хөтөлбөрийг батлуулан, хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.8. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд сумдад амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулна.
- 1.2.9. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.2.10. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгоно.
- 1.2.11. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулна.
- 1.2.12. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт мэдрэл, судас, судсан доторх мэс засал зэрэг эмчилгээ оношилгооны шинэ дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, урологи, хүүхэд, нүд, дурангийн мэс заслуудын нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.13. Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах, тусламж үйлчилгээний чанар, шуурхай байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулна.
- 1.2.14. "Эрэгтэйчүүдийн кабинет"-ийн үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.
- 1.2.15. Эрүүл мэндийн байгууллагыг хөгжлийн бэрхшээлтэй охид, эмэгтэйчүүдэд нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг хүргэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, туслах хэрэгслэлээр хангах, хүний нөөцийг чадавхжуулна.
- 1.2.16. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 90 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулна.
- 1.2.17. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн дэвшилтэт, шинэлэг аргуудыг нэвтрүүлнэ.
- 1.2.18. Анхан шатны Эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэн шаардлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтныг бодлогоор сургах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.2.19. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг өндөр хөгжилтэй улсад сургах, мэргэшүүлэх, туршлага судлуулна.
- 1.2.20. "Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.2.21. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулна.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Могод, Сайхан суманд Биеийн тамир, спортын заал барихад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.3.2. БТСГ-ын Б заалны их засвар, аймгийн Шигшээ багийн тамирчдын зуны сэргээлтийн бааз байгуулах ажлыг дэмжиж ажиллана.
- 1.3.3. Булган суманд буудлага спортын заал барих ажлын зураг төслийг хийж хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх талаар зохих байгууллагатай хамтран ажиллана.
- 1.3.4. Булган аймагт Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх дэд хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлнэ.

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Аймгийн Хөгжимт Жүжгийн театрын шинэ барилга, Төв номын сан, Музейн өргөтгөлийн барилга, Хатанбаатар Магсаржавын дуулгат бунханыг сэргээн засварлах, Баруун замын байлдааны штаб музейн /Партизаны музей/ барилгад их засвар хийнэ.
- 1.4.2. Бугат суманд соёлын төвийн барилга шинээр барих, Баяннуур, Хутаг-Өндөр, Рашаант, Сайхан, Сэлэнгэ сум, Хялганат тосгоны соёлын төвийн барилгын их засварыг шат дараатайгаар хийнэ.
- 1.4.3. Аймгийн мэргэжлийн урлагийн байгууллага, сумын соёлын төвүүдийн техник хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэнэ.
- 1.4.4. Булган сумын "Цагаан суварга"-ын барилгыг үргэлжлүүлэн барьж ашиглалтад оруулна.
- 1.4.5. "Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл" аймгийн хөтөлбөр батлуулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.6. "Булганы соёл урлагийн өдөр" арга хэмжээг хамтын ажиллагаатай хөрш улс орнууд болон Улаанбаатар, Дархан, Эрдэнэт хотууд, бусад аймгуудад зохион байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.4.7. Аймгийн соёл, урлагийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг аялал жуулчлалтай холбон өргөжүүлж, урлаг, соёл, аялал жуулчлалын "Эвент" үйл ажиллагааг зохион байгуулна.
- 1.4.8. "Соёлын өв тээгчид"-ийн аймгийн чуулган зохион байгуулна.
- 1.4.9. Яруу найргын "Болор цом" улсын наадам зохион байгуулна.
- 1.4.10. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гаргаж, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.11. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 1.4.12. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлнэ.
- 1.4.13. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

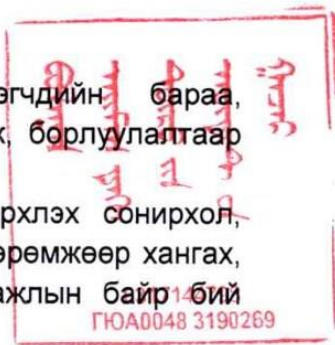
1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1. Ахмадын амралт болон хүүхдийн сувиллын яслийн барилгад их засвар хийж, шаардлагатай зарим тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг зохион байгуулна.

- 1.5.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, хүүхдэд зориулсан "Хөгжлийн төв" байгуулах ажлыг санаачлан, зохион байгуулна.
- 1.5.3. Хүүхдийн "Жаргалант зуслан"-г Ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу барьж дуусгана.
- 1.5.4. Хүүхэд, залуучуудын "Өнгөлөг ирээдүй" дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.5. Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.6. "Булган хангайн хүүхдүүд урлагийн их наадмыг" 2 жил тутам зохион байгуулна.
- 1.5.7. Ерөнхий боловсролын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, тэдэнд зориулсан орц, гарц, ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулна.
- 1.5.8. Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд хэрэгцээт үйлчилгээгээ авах нөхцөлийг төрийн болон бусад бүх байгууллагад бүрдүүлнэ.
- 1.5.9. Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.10. Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх "Ахмадын өргөө"-г ашиглалтад оруулна.
- 1.5.11. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.
- 1.5.12. Жендэрийн тэгш байдлыг хангах, эрэгтэй эмэгтэйчүүдийн ялгаатай байдлыг багасгах дэд хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.13. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.5.14. Аймгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг хийнэ.
- 1.5.15. "Мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ. МСҮТ-д суралцагсдын үйлдвэр дээрх дадлага хийх орчинг нөхцлийг бүрдүүлэн Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүдийн сургалтын тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, засварлах ажлыг холбогдох байгууллагуудтай хамтран үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.5.16. МСҮТ-үүдийн багш нарыг давтан сургах, мэргэшүүлэх, гадаад дотоодын сургуулиудтай хамтран ажиллах боломж нөхцлийг бүрэлдүүлэх, богино хугацааны сургалтын хөтөлбөрийг шинээр боловсруулна.
- 1.5.17. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.18. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулна.

- 1.5.19. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг сумдад байгуулж, борлуулалтаар дэмжинэ.
- 1.5.20. Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар 5000-аас доошгүй ажлын байр бий болгох зорилт тавьж ажиллана.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Аймгийн ДНБ 2019 онд 365.8 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оноос 47.3 тэрбум төгрөгөөр, нэг хүнд ноогдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 6.0 сая төгрөгт хүрч, 2016 оноос 852.1 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Салбараар нь авч үзвэл хөдөө, аж ахуйн салбарт ДНБ-ний 51.2 хувь буюу 167.9 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн нь 2016 оноос 12.1 тэрбум төгрөгөөр, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарт 160.0 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн нь мөн оноос 35.1 тэрбум төгрөгөөр тус тус өслөө.

“Шинэ хөдөө” төслийн хүрээнд 4 жилийн хугацаанд 4.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж, үхэр, хонь, ямааны үүлдэр угсааг сайжруулах, тариаланчдыг дундын техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах, “Чацаргана” төсөл хэрэгжүүлэх, сүү хадгалах хөргүүртэй чингэлэг, арьс шир боловсруулах тоног төхөөрөмж зэргийг нийлүүллээ.

Бэлчээрт инженерийн хийцтэй 118 худаг шинээр гаргаж, 160 гаруй мянган га бэлчээрийн талбайг усжуулж, 500.0 мянган толгой малыг усаар хангав.

Сум хөгжүүлэх сангаас 2017-2019 онд 632 төсөлд 3.9 тэрбум төгрөгийн зээл олгосноор 823 ажлын байр шинээр бий болж, 624 ажлын байр хадгалагдан үлдсэн байна.

Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас 20 төслийг журмын дагуу сонгон шалгаруулж, 1.0 тэрбум төгрөгөөр санхүүжүүллээ.

Ирэх жилүүдэд мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлж ажиллана.

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн хөгжлийн 2021-2024 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлж, аймгийн нэг хүнд ноогдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 7.4 сая төгрөгт хүргэнэ.
- 2.1.2. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулна.
- 2.1.3. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- 2.1.4. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. "Шинэ хөдөө-Булган" хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлж, жилд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх зорилт тавьж ажиллана.
- 2.2.2. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт бүрэлт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх зорилт тавьж ажиллана. Үүнд:
- 35 баг тус бүрд герефорд үүлдрийн 5 бух, герефорд-Сэлэнгэ үүлдрийн 1 дүгээр үеийн эрлийз 10 бух,
 - "Баяд", "Үзэмчин", "Дархад", "Цагаан-Уул" үүлдрийн нийт 600 хуц,
 - "Эрчмийн хар", "Баяндэлгэрийн улаан" үүлдрийн нийт 600 ухна нийлүүлж, үржилд ашиглана.
- 2.2.3. "Монгол мал-2" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлнэ.
- 2.2.4. Малыг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан, малын гаралтай бүтээгдэхүүний мөшгөх цахим тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- 2.2.5. Булган, Дашинчилэн, Сэлэнгэ, Сайхан Хишиг-Өндөр суманд малын тэжээлийн үйлдвэр байгуулж, аймгийн хэмжээнд жил бүр 90.0 мянгаас доошгүй тн байгалийн хадлан, 1000 -аас доошгүй тн тэжээл бэлтгэж, нөөцлөх арга хэмжээг авч ажиллана.
- 2.2.6. Сум бүрд мал үржлийн нэгж байгуулах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авна.
- 2.2.7. Хөдөөгийн 54 багт тус бүр бэлчээрийн 5 худаг шинээр гаргаж, бэлчээр ашиглалтыг сайжруулна.
- 2.2.8. Баяннуур, Орхон, Хангал, Бугат, Хутаг-Өндөр, Булган суманд сүүний чиглэлийн үхрийн эрчимжсэн аж ахуйг байгуулж, аймгийн хэрэгцээг хангах ажлыг зохион байгуулна.
- 2.2.9. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулна.
- 2.2.10. Мэргэжлийн боловсролын сургалтаар малчид, тариаланчдын залгамж халааг бэлтгэн, ХАА-н салбарын хүний нөөцийг хөгжүүлнэ.
- 2.2.11. ОУ-н жишигт нийцсэн 2-р зэрэглэлийн шаардлага хангасан Мал эмнэлэг, ариун цэврийн лабораторийн барилга, хог хаягдал устгах байр барьж, тоног төхөөрөмжөөр хангахад шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг судалж, хэрэгжүүлэх ажлыг холбогдох байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулна.
- 2.2.12. Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэх ажлыг жил бүр 120000-аас доошгүй га талбайд хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.13. Малчдын үүсгэл санаачилгыг үндэслэн бэлчээрийг нөхөн сэргээх дундын санг сум бүрд бий болгох ажлыг зохион байгуулна.
- 2.2.14. Бэлчээрийн доройтлыг бууруулах, зохистой ашиглах, хамгаалах, нөхөн сэргээх үүднээс аймгийн бэлчээр, тэжээлийн нөөцөд тулгуурласан мал аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэх санаачилга өрнүүлнэ.
- 2.2.15. Баяннуур сумын "Бор булан"-гийн хадлангийн талбайн хамгаалалтын даланг сэргээн засварлана.

- 2.2.16. "Атар-4" аяныг орон нутагт хэрэгжүүлж, хөрсний үржил шимийг хамгаалах, нөхөн сэргээх, үр сортын болон техник технологийн шинэчлэлийг эрчимжүүлнэ.
- 2.2.17. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоогоор аймгийн хэрэгцээг хангаж, Хөвсгөл, Орхон аймгийн хэрэгцээнд нийлүүлнэ.
- 2.2.18. Булган, Бугат, Орхон, Хангал зэрэг сумдад өвлийн болон нарлаг хүлэмж, агуулахын аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний ногооны хэрэгцээг жилийн турш тогтвортой хангах зорилт тавьж ажиллана.
- 2.2.19. Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.20. Жил бүр таримлын сэлгээгээр болон атаршиж, өнжөөсөн 4000-аас доошгүй га талбайд тэжээлийн ургамал тариалах зорилт дэвшүүлж ажиллана.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.2. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.
- 2.3.3. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилготой орон нутгийн онцлогт нийцсэн "Жижиг зээлийн сан"-г аймагт бүрдүүлнэ.
- 2.3.4. "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ, бусад уул уурхайн болон аж ахуйн томоохон байгууллагуудын захиалгат ажлыг орон нутгийн жижиг, дунд бизнес эрхлэгчид гүйцэтгэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.5. Орон нутгийн "Органик хүнс" /арвайн гурил, бог будаа, их шүүдэргэнийн цай, зөгийн бал, цөцгийн тос, айраг гэх мэт/, "Ногоон шошго"-той 3-аас доошгүй брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгоно.
- 2.3.6. "Булган үйлдвэр технологийн төв"-ийг байгуулан, төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг татаж, ноос угаах, арьс, шир боловсруулах үйлдвэрлэлийг кластераар хөгжүүлнэ.
- 2.3.7. Булган суманд мах, махан бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэр шинээр байгуулах төсөл санаачилж, хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, хамтран ажиллана.
- 2.3.8. Булган суманд бетон зуурмагийн үйлдвэр байгуулах ажлыг зохион байгуулна.
- 2.3.9. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжинэ.
- 2.3.10. Булган, Хутаг-Өндөр суманд тус бүр 1000 тн, Сэлэнгэ суманд 500 тн-ын багтаамжтай хүнсний ногооны механикжсан зоорь барих ажлыг зохион байгуулна.
- 2.3.11. Булган суманд 1100 тонн ноос угаах хүчин чадалтай үйлдвэр барих ажлыг зохион байгуулна.
- 2.3.12. Хөвсгөл, Орхон аймгуудтай бизнес хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, хөдөө аж ахуйн гаралтай хүнсний гол нэрийн бүтээгдэхүүний бэлтгэн нийлүүлэлтийн сүлжээг бий болгоно.

2.3.13. Булган сумын Магсаржав гудамжид бичил худалдаа эрхлэгчдэд зориулсан цэг байгуулна.

2.3.14. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

Аймгийн “Ногоон хөгжийн хэтийн зорилт”, “Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөө” зэрэг бодлогын баримт бичиг боловсруулж, хэрэгжүүлсэн нь үр дүнгээ өгч, сүүлийн 4 жилд 1200 га талбайг ойжуулан, 96170 га талбайн ойн хортон шавжийг устгаж, Бүрэгхангай, Дашинчилэн, Могод, Хутаг-Өндөр, Тэшиг, Баян-Агт сумын нийт 543186.53 га талбайг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад аваад байна.

Инженерийн хийцтэй 74 худаг гаргаж, 67 булаг шандын эхийг хашиж хамгаалснаар хүн ам, бэлчээрийн усан хангамж сайжирч, Баян-Агт, Булган, Сайхан, Рашаант, Дашинчилэн, Баяннуур сумын усан хангамж, ариутгах татуургын өргөтгөл шинэчлэлтийг хийлээ.

Хөрсний бохирдлыг бууруулах, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор аймгийн төвийн гэр хорооллын бүх айл өрхүүдэд хог хаягдлын ангилан ялгах савтай болгож, хог ангилан ялгах цехийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулсны дээр 200 айл өрхийг нэвчилтгүй, соруулдаг жорлонтой болгох ажлыг эхлүүлээ.

Хотуудын холбооноос шалгаруулдаг “Хамгийн цэвэрхэн хот”-оор “Булган хот” 2 жил дараалан шалгарсан байна.

“Ус хангамж, ариутгах татуургыг хөгжүүлэх аймгийн бодлого, “Эрчим хүчний хэмнэлтийн бодлого” зэргийг боловсруулан хэрэгжүүлж, Булган сумыг дулаанаар бүрэн хангах 28 МВт-ын хүчин чадалтай дулааны станцыг ашиглалтад оруулж, Дэлхийн банкны 4,6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг СИП кабельд бүрэн шилжүүллээ. Мөн Азийн хөгжлийн банкны 8.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтээр баригдаж байгаа төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад авахаар ажиллаж байна.

2016-2020 онд авто замын салбарт улс, орон нутгийн төсвөөс нийт 45907.9 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж, Булган-Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг чиглэлийн босоо тэнхлэгийн хатуу хучилттай авто замын эхлэлийн 34.8 км, Булган сумын 4 дүгээр баг Зүүнтүрүүний 1.8 км, Нэгдсэн эмнэлгээс “НИК” ШТС хүртэлх 0,482 км, 3 дугаар багийн А-Б хэсгийн хооронд 0,55 км, Биений тамир, спортын газрын урд талаас нэгдсэн эмнэлгийн баруун хойд талын уулзвар хүртэлх 0,453 км хатуу хучилттай авто зам, замын байгууламж, Сэлэнгэ суманд 437.02 урт/метр төмөр-бетон гүүрний ажлыг дуусгаж, ашиглалтад орууллаа.

Ирэх дөрвөн жилд байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцлийг сайжруулна.

3.1. Байгаль орчин.

3.1.1. Ойг хамгаалах, нөхөн сэргээх замаар ойгоор бүрхэгдсэн талбайн хэмжээг 1300 га-аар нэмэгдүүлнэ.

- 3.1.2. “Ногоон хэрэм” төсөл хэрэгжүүлж, цөлжилтөөс хамгаалах ойн зурвас байгуулан, уул уурхай, бэлчээр ашиглалтын улмаас эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээнэ.
- 3.1.3. Ойн хортон шавжийн тархалтын судалгааг жил бүр 150000, тэмцлийн ажлыг 20000 га талбайд хийх зорилт тавьж ажиллана.
- 3.1.4. Зэрлэг амьтдын амьдрах орчин, идээшил нутгийг хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.
- 3.1.5. Баяннуур, Дашинчилэн, Гурванбулаг сумын төвийн ундны усны чанарыг сайжруулах арга хэмжээ авч, баталгаат ундны усаар хангагдсан хүн амын тоог нэмэгдүүлнэ.
- 3.1.6. Гадаргын усны урсцыг сайжруулж, 4-өөс доошгүй хөв цөөрөм байгуулах ажлыг санаачилж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 3.1.7. Булган сумын Ачуут гол, Баяннуур сумын Далын гол болон 40-өөс доошгүй булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.
- 3.1.8. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- 3.1.9. Хишиг-Өндөр сумын “Жагайт”-д Бугын аж ахуй байгуулах санаачилгыг дэмжиж, хамтран ажиллана.
- 3.1.10. Баяннуур сумын “Баян”, Могод сумын “Загаст”, Хишиг-Өндөр сумын “Хонхор” нуурыг сэргээх ажлыг хийнэ.
- 3.1.11. Цэцэг толгойн оршуулгын газрыг зураг төслийн дагуу хашаажуулж, тохижуулах ажлыг зохион байгуулна.

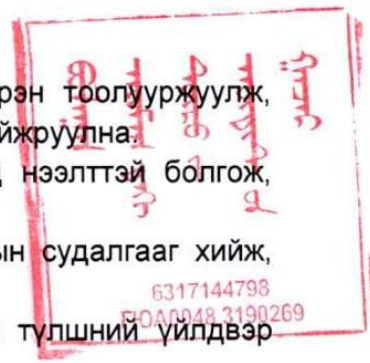
3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж, аймагт ирэх гадаадын жуулчдын тоог 10, дотоодын жуулчдыг 15 хувиар нэмэгдүүлнэ.
- 3.2.2. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлнэ.
- 3.2.3. Аялал жуулчлалын гадаад, дотоод хамтын ажиллагаа, сурталчилгаа, маркетингийн ажлыг эрчимжүүлж, цар хүрээг нэмэгдүүлнэ.
- 3.2.4. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлнэ.
- 3.2.5. Могод сумын Хульжийн рашаанд нийтийн эко бие засах газар байгуулж, орчны эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулахад анхаарч ажиллана.
- 3.2.6. Дашинчилэн, Баяннуур сумын нутаг дахь Цагаан нуурыг түшиглэн ус, намгархаг газрын нүүдлийн шувуудын ажиглалт, судалгааны төв байгуулж, жуулчдын сонирхлыг татахуйц, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгох зорилт дэвшүүлж ажиллана.

3.3. Уул уурхай.

- 3.3.1. Уул уурхайн нөхөн сэргээх ажлыг эрчимжүүлэн орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах бодлого баримталж ажиллана.
- 3.3.2. Олборлох үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд нөхөн сэргээлт хийдэг, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлдэг, усыг дахин ашигладаг, нөөц ашигласны төлбөрөө хугацаандаа төлдөг байх шаардлагыг тавьж ажиллана.

- 3.3.3. Ус ашиглагч уул уурхайн аж ахуйн нэгжүүдийг бүрэн тоолууржуулж, гадаргын усны нөөцийг зохистой ашиглах нөхцлийг сайжруулна.
- 3.3.4. Уул уурхайн лиценз олгох үйл явцыг олон нийтэд нээлттэй болгож, хууль, журмыг мөрдөж ажиллана.
- 3.3.5. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг орд газруудын судалгааг хийж, зохистой ашиглана.
- 3.3.6. Нүүрсний ордуудыг түшиглэн сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэр байгуулах санаачлагыг дэмжиж, хамтарч ажиллана.

3.4. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.4.1. Аймгийн хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.2. Сумдын газар зүйн нэрийн тодруулалт хийж, мэдээллийн сан бүрдүүлнэ.
- 3.4.3. Аймгийн хэмжээнд инженерийн хийцтэй барилга байгууламжуудад үнэлгээ хийж, барилгын засвар, дулаалгын ажлын эрэмбийг тогтоож, хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.4. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, Булган суманд 150, сумдад нийт 200-аас доошгүй айлын орон сууц барих ажлыг зохион байгуулна.
- 3.4.5. Орон сууцны төлөвлөлтөд ногоон байгууламж, биеийн тамирын талбай бүхий тохилог орчныг цогцоор шийдвэрлэх шаардлага тавьж ажиллана.
- 3.4.6. Аймгийн Хүүхэд залуучуудын соёл амралтын цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтын ажлыг ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу барьж дуусган, сум суурин газарт спортын болон хүүхдийн тоглоомын талбай бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, ногоон байгууламжийг 2 дахин нэмэгдүүлнэ.
- 3.4.7. Булган сумын "Сансар 1", "Сансар 2" саадыг усалгааны системтэй болгож, ногоон байгууламжийн тохижилтийг сайжруулахад анхаарч ажиллана.
- 3.4.8. Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулна.
- 3.4.9. Булган сумын гэр хорооллын нүхэн жорлонг хөрсний нэвчилтгүй, соруулдаг жорлонгоор шат дараатай солих, Магсаржав гудамж дахь аж ахуйн нэгж байгууллагууд, 6 дугаар багийн "Д" хэсэг, 2,3 дугаар багийн 1,2,3 дугаар гудамжны айл өрхийг төвлөрсөн цэвэр, бохир ус, дулааны шугамд холбож, цэвэрлэх байгууламжийг технологийн дагуу зохистой ашиглана.
- 3.4.10. "Манай баг, миний гудамж" аяныг өрнүүлэн, гэр хорооллын гудамж талбай, хашааны эмх цэгцийг сайжруулж, тохижуулна.
- 3.4.11. Булган сумын ус дулаан дамжуулах 4, 7 дугаар төвүүдийг ашиглалтад оруулж, 2 дугаар хэлхээний шугам хоолойн өргөтгөл хийн, ус дулаан хангамжийн найдвартай байдал, удирдлага, менежментийг сайжруулна.
- 3.4.12. Дашинчилэн, Гурванбулаг, Могод, Сэлэнгэ, Хангал, Хишиг-Өндөр сумын төвийг төвлөрсөн инженерийн байгууламжтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.13. Булган сумын Зүүнтүрүү багийг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар төвлөрсөн дулаан хангамжтай болгох зорилт дэвшүүлж, хамтран ажиллана.

- 3.4.14. Аймгийн төвийн хэрэглэгчдийг хэрэглээний халуун устай болгох ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 3.4.15. Сайхан, Баян-Агт, Дашинчилэн суманд цэвэрлэх байгууламж барих ажлыг санаачлан, зохион байгуулна.
- 3.4.16. Сумдын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг бетон тулгуур бүхий СИП кабелиар ээлж дараатайгаар сольж, хэрэглэгчдийг 2³³ тарифт тоолуурт шилжүүлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 3.4.17. Тэшиг сум чиглэлд 35 кВ-ын ЦДАШ, 35/10 кВ-ийн дэд станцтай болох зорилт дэвшүүлж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна..
- 3.4.18. Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрийг хэрэглээнд нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
- 3.4.19. Гурванбулаг-Хишиг-Өндөр-Орхон-Булган чиглэлийн 133.7 км, Орхон аймаг-Хялганат чиглэлийн 54 км авто замыг үргэлжлүүлэн барьж, ашиглалтад оруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 3.4.20. Гурванбулаг-Рашаант сум хүртэлх болон Хутаг-Өндөр-Тэшиг-Бага илэнх боомт чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын ажлыг эхлүүлнэ.
- 3.4.21. Булган сумын хойд тойргийн 2.9 км авто замыг барих төсөл санаачилж ажиллана.
- 3.4.22. Булган сумын 6 дугаар багийн "Д" хэсгийн 3.2 км авто замыг барих төсөл санаачилж ажиллана.
- 3.4.23. Хутаг-Өндөр сумын төвийн 2.0 км, Орхон сумын 2.26 км, Сайхан сумын 1.7 км, Дашинчилэн сумын 3.4 км, Гурванбулаг сумын 2.8 км хатуу хучилттай авто зам барих санаачилгыг дэмжиж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 3.4.24. Булган сумын төвд 2000 м2 талбай бүхий хатуу хучилттай авто зогсоол барих ажлыг зохион байгуулна.
- 3.4.25. Булган суманд явган зорчигчийн аюулгүй байдлыг хангасан зорчих хэсэг, дугуйн зам барих санаачилгыг дэмжиж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 3.4.26. Булган суманд нийтийн тээврийн автобусны үйлчилгээг тогтмолжуулж, сурагчдын автобустай болгоход анхаарч ажиллана.
- 3.4.27. Ерөнхий зориулалтын бага оврын агаарын хөлгийн байнгын нислэг бий болгох ажлыг эхлүүлнэ.
- 3.4.28. Аймгийн төв болон эрсдэл бүхий Хутаг-Өндөр, Сайхан, Хишиг-Өндөр, Баян-Агт зэрэг сумын төвийн үерийн ус зайлуулах суваг, даланг шинэчилнэ.
- 3.4.29. Булган сумын 1 дүгээр баг Майдарын гол, Хутаг-Өндөр сумын Хонгор баг Эгийн голын эргийн бэхэлгээ хийнэ.
- 3.4.30. Багийн төвүүдийг үүрэн телефоны сүлжээнд хамруулна.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Булган аймгийн хэмжээнд 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар 151 төрийн байгууллагад 3792 албан хаагч ажиллаж байна.

Төрийн албаны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгатай уялдуулан "Булган аймгийн Төрийн албан хаагчдын хүний нөөцийг хөгжүүлэх хөтөлбөр /2019-2022/-ийг батлуулан хэрэгжүүлж байгаа нь төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлэх, тогтвор

суурьшилтай ажиллуулах, урамшуулах улмаар нийгмийн баталгааг хангахад зэрэг өөрчлөлтүүд гарч байна.

Мэргэшсэн тогтвортой төрийн албыг төлөвшүүлэх ажлын үндэс болсон төрийн захиргааны албан тушаалын тодорхойлолтыг шинэ шаардлага, ур чадварт нийцүүлэн боловсруулж, төрийн албаны тухай хуульд заасан төрийн жинхэнэ албан хаагчийг шатлан дэвшүүлэх эрх зүйн орчныг аймгийн хэмжээнд бүрдүүлсэн.

Булган аймаг ОХУ, БНХАУ, БНСУ, Япон улс, АНУ зэрэг улс орнуудтай эрүүл мэнд, боловсрол, соёл, хөдөө аж ахуй чиглэлийн харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлж чадлаа.

“Бүх нийтийн эрх зүйн боловсрол” хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж, гэмт хэргийн гаралт буурч, илрүүлэлт 46.4 хувь болж, өмнөх оноос 25 хувиар өссөн байна.

“Оюутан цэрэг” хөтөлбөрийг орон нутагт анх удаа амжилттай хэрэгжүүллээ.

Онцгой байдлын газрын бэлэн байдлыг сайжруулах зорилгоор спорт, сургалтын төвийн барилгыг 120.0, Шуурхай удирдлага, зарлан мэдээллийн төвийг 28.0 сая төгрөгөөр барьж, нийт сумдыг 174.9 сая төгрөгийн багаж зэвсэглэмж, 6 сумыг бага оврын галын автомашинаар хангалаа.

2020-2024 онд төрийн байгууллага, төрийн албаны хүний нөөцийн аудитыг тогтмол хийж, чадварлаг төрийн албыг бэхжүүлэхэд үйл ажиллагаагаа чиглүүлэн ажиллахын зэрэгцээ төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.

Уламжлалт харилцаатай болон шинээр харилцаа тогтоосон муж, хот, дүүрэгтэй хамтын ажиллагааг бодитой үр дүнд хүргэж, Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажиллаж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

4.1. Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. “Алсын хараа-2050”, “Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал”-ын хүрээнд аймгийн “Хөгжлийн хэтийн зорилт” дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.2. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.
- 4.1.3. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.
- 4.2.2. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 4.2.3. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 4.2.4. Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлнэ.
- 4.2.5. Баян-Агт сумын ЗДТГ-ын шинэ барилгыг дуусгана.

- 4.2.6. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.7. Төрийн албанд шинээр томилогдсон иргэнийг орон нутаг, төрийн албаны анхан шатны нэгжид ажиллуулан, дадлагажуулах замаар мэдлэг чадвар, туршлагыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.2.8. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилнэ.
- 4.2.9. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.10. Нийгэм, эдийн засгийн үр дүнтэй гадаад харилцааг хөгжүүлнэ.

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хууль сахиулах салбарын хүний нөөцийн чадавх, ажиллах орчин, материаллаг баазыг бэхжүүлнэ.
- 4.3.2. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.3.3. “Урамшилт эргүүл”, “Хүүхэд хамгаалагч” үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.
- 4.3.4. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам сахиулах шууд чиг үүрэг бүхий Цагдаагийн газар болон криминалистик, шүүх эмнэлэг болон тусгай шинжилгээний хүчин чадлыг бэхжүүлж, ашиглах тоног төхөөрөмжийг шинэчилж, сайжруулна.
- 4.3.5. Төрийн болон албаны нууц задарч, үрэгдэхээс урьдчилан сэргийлэх, авлига, албан тушаал, төрийн болон албаны нууцтай холбоотой гэмт хэрэг, зөрчилгүй ажиллана.
- 4.3.6. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

4.4. Аюулгүй байдал

- 4.4.1. Хутаг-Өндөр суманд Эрэн хайх, аврах хэсэг шинээр байгуулах ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 4.4.2. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлнэ.

БУЛГАН АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 349
танай _____-ны № _____ т

БАЯН-АГТ СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Э.УУГАНБААТАР ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Баян-Агт сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Баян-Агт сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

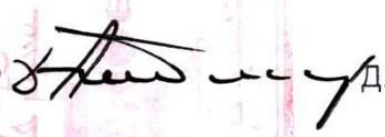
Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Баян-Агт сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Баян-Агт сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.
Хувийг..... Баян-Агт сумын сонгуулийн хороонд
Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020531

Булган аймгийн Баян-Агт сумын Монгол Ардын
намын хорооны 2020 оны 07 дугаар сарын 27-ны
өдрийн 6 дугаартай тогтоолын хавсралт

**АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН, ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН БАЯН-АГТ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Баян-Агт сумын Монгол Ардын Намын хороо сумын түүхийн 95 шахам жилд орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлага, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

Баян-Агтчууд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ БУЛГАНЫГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Баян-Агт" хөтөлбөрийг боловсруулан хэрэгжүүлэхийг санаачлага гарган ажиллах.
- 1.1.2. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэх.
- 1.1.3. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх.
- 1.1.4. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулах.
- 1.1.5. Залуучуудыг олон улсад зонхилон хэрэглэдэг гадаад хэлийг сурах боломжийг бүрдүүлэх талаар санаачлага гаргах.

- 1.1.6. Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий "Багшийн хөгжил" хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх талаар санаачлага гаргах.
- 1.1.7. Баян-Агт сумын цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилгыг шинээр барих ажиллыг аймгийн төсөвт тусгуулах
- 1.1.8. Хөдөөгийн багуудад цэцэрлэгийн зуны бүлэг ажиллуулах.
- 1.1.9. Сургууль, цэцэрлэгийг стандартын шаардлага хангасан эрүүл ахуй, ариун цэврийн байгууламжтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх.
- 1.1.10. Сурагч солилцооны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар санаачлага гаргах.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.2.2. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд суманд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулах талаар санаачлага гаргах.
- 1.2.3. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
- 1.2.4. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгох.
- 1.2.5. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулах.
- 1.2.6. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 100 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулахыг санаачлага гарган ажиллах.
- 1.2.7. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн дэвшилтэт, шинэлэг аргуудыг нэвтрүүлэх.
- 1.2.8. Анхан шатны Эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэн шаардлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтныг бодлогоор сургах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах.
- 1.2.9. "Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлэх.
- 1.2.10. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулах, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулах талаар чиглэл өгөн ажиллах.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Баян-Агт суманд Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх дэд хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах.

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэх.
- 1.4.2. Сумын соёлын төвийн үйл ажиллагааг аялал жуулчлалтай холбон өргөжүүлж, урлаг, соёл, аялал жуулчлалын "Эвент" үйл ажиллагааг зохион байгуулах талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 1.4.3. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын

үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гарган хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх.

- 1.4.4. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах.
- 1.4.5. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 1.4.6. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1. Хүүхэд, залуучуудын "Мэдлэгт аялал" дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 1.5.2. Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.3. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулах талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 1.5.4. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх.
- 1.5.5. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.6. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулах.
- 1.5.7. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг байгуулан борлуулалтаар дэмжих.
- 1.5.8. Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар ажлын байр бий болгох.
- 1.5.9. Цөөн малтай өрхийг малжуулах төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Ирэх жилүүдэд мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлж ажиллана.

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн хөгжлийн 2021-2024 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх.
- 2.1.2. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах.

- 2.1.3. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих.
- 2.1.4. Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг татаж, мах, сүү, жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо, арьс, шир боловсруулах зэрэг үйлдвэрлэл эрхлэх иргэдийг дэмжиж ажиллах.
- 2.1.5. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулах талаар санаачлага гарган ажиллах

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. “Монгол мал-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлэх.
- 2.2.2. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулах.
- 2.2.3. Бэлчээрт гүний худаг гарган бэлчээр ашиглалтыг сайжруулах.
- 2.2.4. Төмс, хүнсний ногооны тариалалтыг бодлогоор нэмэгдүүлж, дундын техникээр хангах ажлыг зохион байгуулах.
- 2.2.5. Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх.
- 2.2.6. Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг боловсруулах иргэдийг дэмжиж ажиллах.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг нэмэгдүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах
- 2.3.2. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулах.
- 2.3.3. Орон нутагт жижиг, дунд үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэх хүсэлтэй иргэдэд бизнесийн тэгш боломж олгох, зээл тусламжид хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 2.3.4. Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгох.
- 2.3.5. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах
- 2.3.6. Ахуйн үйлчилгээний барилгыг засварлах, ашиглалтанд оруулах санаачлага гарган ажиллах.
- 2.3.7. Тохилго зоогийн газар, кафе байгуулахыг дэмжих.
- 2.3.8. Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэхэд шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж худалдан авахад холбогдох байгууллага ААН-үүдтэй холбон зуучилах.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

Ирэх дөрвөн жилд байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцлийг сайжруулна.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1. Гадаргын усны урсцыг сайжруулах, хөв цөөрөм байгуулах замаар газрын гадарга дахь усан толиог нэмэгдүүлэх.
- 3.1.2. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах ажлыг зохион байгуулах.
- 3.1.3. Хууль бус ан агнууртай тэмцэх, хяналт шалгалтыг эрчимжүүлэх.

3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.2.2. Орон нутгийн онцлог бүхий аялал жуулчлалын эвент үйл ажиллагааг бренд болгон хөгжүүлж, аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүний нэр төрлийг олшруулж, сурталчилгааг эрчимжүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.2.3. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.2.4. Шивээт улаан, Бугын хөшөө аялал жуулчлалын чиглэлд оруулах талаар санаачлага гарган ажиллах.

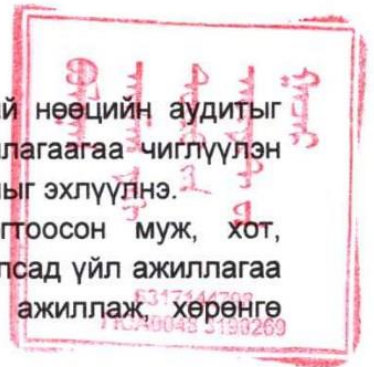
3.3. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.3.1. Сумын хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлэх.
- 3.3.2. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, 16-аас доошгүй айлын орон сууц барих талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.3.3. Сумын авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.3.4. Суманд цэвэрлэх байгууламж барих талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.3.5. Сумын төвүүдийн гэр хорооллын гудамжны өнгө үзэмжийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулах талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.3.6. Баян-Агт сумын төвийн үерийн ус зайлуулах суваг, даланг шинэчилэх талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.3.7. Цагаан гол дээр гүүр тавих ажлыг орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтад тусгах талаар санаачлага гарган ажиллах.
- 3.3.8. Сумын төвийн үйлчилгээний газруудын эргэн тойрны нийтийн үйлчилгээний тайлбайг тохижуулах талаар санаачлага гарган ажиллах.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

2020-2024 онд төрийн байгууллага, төрийн албаны хүний нөөцийн аудитыг тогтмол хийж, чадварлаг төрийн албыг бэхжүүлэхэд үйл ажиллагаагаа чиглүүлэн ажиллахын зэрэгцээ төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.

Уламжлалт харилцаатай болон шинээр харилцаа тогтоосон муж, хот, дүүрэгтэй хамтын ажиллагааг бодитой үр дүнд хүргэж, Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажиллаж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

4.1. Шударга ёсны засаглал

4.1.1. "Алсын хараа-2050", "Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал" болон аймгийн "Хөгжлийн хэтийн зорилт" дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийн хүрээнд Хөгжлийн зорилт боловсруулан хэрэгжүүлэх.

4.1.2. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлах.

4.1.3. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлэх.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлэх.

4.2.2. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болох.

4.2.3. Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлэх.

4.2.4. Баян-Агт сумын ЗДТГ-ын шинэ барилгыг дуусгах талаар санаачлага гарган ажиллах

4.2.5. Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар шинэчлэх талаар санаачлага гарган ажиллах

4.2.6. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлэх.

4.2.7. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилэх.

4.2.8. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлэх.

4.3. Хууль, эрх зүй.

4.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах

4.3.2. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах

4.4. Аюулгүй байдал

4.4.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх талаар санаачлага гарган ажиллах

4.4.2. Хүнсний баталгаат байдлыг сайжруулах зорилгоор боловсон хүчнийг дадлагажуулан шинэ технологийн багаж хэрэгслээр хангах талаар санаачлага гарган ажиллах

БАЯН-АГТ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 350
танай _____-ны № _____ т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

БАЯННУУР СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Б.ЁНДОН ТАНАА

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Баяннуур сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Баяннуур сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Баяннуур сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Баяннуур сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.
Хувийг..... Баяннуур сумын сонгуулийн хороонд
Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020533

Баяннуур сумын Монгол Ардын Намын
хорооны 2020 оны 7-р сарын 24-ны өдрийн
... тоот тогтоолын хавсралт

**2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН БАЯННУУР СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" аймгийн дэд хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 1.1.2. Орон нутгийн онцлогийг тусгасан "Анхдагч Булган" дунд ангийн сурах бичгийг бэлтгэх, сургалтад нэвтрүүлэх.
- 1.1.3. Сургууль, цэцэрлэгийг стандартын шаардлага хангасан эрүүл ахуй, ариун цэврийн байгууламжтай болгох.
- 1.1.4. Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгох.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Эрүүл мэндийн төвийн түргэн тусламжийн авто машиныг шинэчилнэ.
- 1.2.2. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.2.3. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгох.
- 1.2.4. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулах.
- 1.2.5. Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах, тусламж үйлчилгээний чанар, шуурхай байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулах.
- 1.2.6. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулах.

1.3. Соёл, урлаг.

- 1.3.1. Сумын соёлын төвийн барилгад их засвар хийх.
- 1.3.2. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

1.4. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.4.1. Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.
- 1.4.2. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг байгуулж, борлуулалтаар дэмжих.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулах.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. Суманд мал үржилийн төв барих.
- 2.2.2. Бэлчээрт гүний 5 худаг гаргах.
- 2.2.3. Суманд сүүний чиглэлийн үхрийн эрчимжсэн аж ахуйг байгуулж, аймгийн хэрэгцээг хангана.
- 2.2.4. Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэхэд жил бүр малчидын оролцоог ханган зохион байгуулж ажиллах.
- 2.2.5. Баяннуур сумын "Бор булан"-гийн хадлангийн талбайн хамгаалалтын даланг сэргээн засварлах.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлэх.
- 2.3.2. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжих.
- 2.3.3. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхны үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1. Сумын төвийн ундны усны чанарыг сайжруулах арга хэмжээ авч, баталгаат ундны усаар хангагдсан сум болох.
- 3.1.2. Далын голын эх болон Баяннуурын эхийг хашиж хамгаалах.
- 3.1.3. Баяннуур сумын "Баян", Могод сумын "Загаст", Хишиг-Өндөр сумын "Хонхор" нуурыг сэргээх ажлыг хийх.

3.2. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.2.1. Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах.
- 3.2.2. Сумын төвийн цахилгаан дамжуулах 0,4-ийн шинэчлэл засварын ажлыг үе шатлалтай хийх.
- 3.2.3. Сумын төвийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг бетон тулгуур бүхий СИП кабелиар сольж, хэрэглэгчдийг 2 тарифт тоолуурт шилжүүлэх.
- 3.2.4. Суманд төвд төвлөрсөн инженерийн байгууламжтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх
- 3.2.5. Сумын төвийн Залуучуудын талбайн тохижилт

4.1. Аюулгүй байдал

4.1.1. Сумдыг объектын гал унтраах зориулалт бүхий бага оврын гал унтраах автомашин, шаардлагатай техник, багаж хэрэгслээр хангах.

БАЯННУУР СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.09 № 356
танай _____-ны № _____ т

БУГАТ СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Б.БАДАРЧ ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Бугат сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Бугат сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Бугат сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Бугат сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.
Хувийг..... Бугат сумын сонгуулийн хороонд
Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

006020545

6317144793
ГЮА6048 3190269

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ БУЛГАН АЙМГИЙН БУГАТ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

**БУЛГАН АЙМГИЙН БУГАТ СУМЫН МАН-ЫН ХОРООНЫ 2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ "ХҮНИЙ ТӨЛӨӨ - ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨ"
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР**

6317144798
ГНУА0048 3190269

Булган аймгийн Бугат сумын МАН-ын хорооноос дэвшүүлсэн үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн үндсэн зорилго нь сумынхаа иргэдийг орон нутагтаа элбэг, сэтгэл хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, амьдрах нөхцөл бүрдсэн шударга засаглал бүхий жишиг сум болгон хөгжүүлж, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, алсын хараа 2050 аймгийн ИТХ, Засаг даргаас батлан гаргасан бодлого шийдвэрийг орон нутагт бүтээлчээр, бодитоор хэрэгжүүлэн ажиллаж хүний төлөө эдийн засгийг цогцлоон, хөгжлийн төлөө Зөв бодлого чиг хандлагыг бий болгон ажиллахад оршино.

Бугат сумын МАН-ын хорооны мөрийн хөтөлбөрийн гол онцлог нь:

- Эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай шударга засаглалын тогтолцоог бүрдүүлэх;
- Боловсрол, соёл, уламжлал, зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүл, залуучуудын хөгжлийг бүхий л хэлбэрээр дэмжих;
- Сумын айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах, бизнес эрхлэх таатай орчин нөхцлийг бий болгох;
- Хэрэглэгч бус үйлдвэрлэгч, бичил үйлдвэрлэлийг салбар бүрээр хөгжүүлэх таатай орчныг бий болгох;

НЭГ. ШУДАРГА ТӨР-ЗӨВ ЗАСАГЛАЛ-ИРГЭНИЙ НИЙГЭМ

Төрийн албанд уламжлал шинэчлэлийг хослуулан 3 үеийн хэлхээ холбоог бэхжүүлэн, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, тогтвортой, чадварлаг, мэргэшсэн, хүнд сурталгүй төрийн албыг бий болгож, хариуцлагын тогтолцоог нэмэгдүүлэн, гамшигийн эрсдлийг эрс бууруулсан ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ИРГЭНШСЭН ТӨРИЙН АЛБЫГ БИЙ БОЛГОНО.

1.1. ИРГЭН ОРОЛЦСОН ШУДАРГА ТӨР

Төрийн зөв бодлого, уламжлал шинэчлэлийн шударга засаглал бүхий залгамж холбоог өртөөлөн үргэлжлүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

- 1.1.1 Төрт ёсны уламжлал, шинэчлэлийг хослуулж, үе үеийн Засаг дарга, ИТХ-ын зөв, оновчтой, үр өгөөжтэй бодлого, үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэн бодит хүрэх түвшин, үр дүнд хүргэх ажлыг зохион байгуулан ажиллана.
- 1.1.2 Төрийн албанд тодорхой хугацаанд үр бүтээлтэй ажиллаж арвин баялаг туршлага, ур чадвар хуримтлуулсан төрийн мэргэшсэн албан хаагчид, ахмад үеийнхээ мэдлэг чадвар, дадлага туршлага, арга барил, зөв хандлагыг хойч үедээ өвлүүлж, ахмад, дунд, залуу үеийн 3 цагийн хэлхээсэнд хамтран ажиллах соёл, хандлагыг төлөвшүүлэх.
- 1.1.3 Хэм хэмжээ тогтоосон аливаа шийдвэр гаргах түвшинд иргэд, ТББ болон олон нийтийн бусад байгууллага, хамт олны санал, санаачилгыг авч, нийгмийн бүлгүүдийн оролцоонд тулгуурлаж, олонхийн эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлого шийдвэр бүхий шударга, хариуцлагатай засаглалыг бий болгоно.

1.2. ЗӨВ УДИРДЛАГА

Төрийн албанд хууль дээдэлдэг, зарчимч, үнэнч шударга, чадварлаг, зөв удирдлагыг тогтоож, сайн засаглалыг хэрэгжүүлэн, гадаад дотоодын хамтын харилцааг өргөжүүлнэ.

- 1.2.1 Төрийн албаны бүх шатанд Олон нийтэд хүлээн зөвшөөрөгдсөн, зохион байгуулах ур чадвартай, сэтгэлгээ, хандлагын хувьд төлөвшсөн, тухайн салбартаа мэргэшиж, бэлтгэгдсэн боловсон хүчнийг ажиллуулах
- 1.2.2 УИХ, Засгийн газар, тухайн орон нутгаас сонгогдсон Улсын Их хурлын гишүүн, аймаг, сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг даргын зүгээс батлан гаргасан

- төрийн бодлогын баримт бичиг, үйл ажиллагааг орон нутагтаа уялдуулан нэгтгэж ажиллах.
- 1.2.3 Бүх шатны засаг захиргааны байгууллага түүний удирдах бүрэлдэхүүнд олон нийтийн зүгээс үнэлгээ өгдөг тогтолцоог бий болгож, ажлыг нь дүгнэж, алдаа оноог нь цэгнэж, зөв бодлого, зөв үйл ажиллагааг дэмжин шударга, хариуцлагатай засаглалыг бий болгоно.
- 1.2.4 Төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэдэг Засаг захиргааны анхан шатны нэгж болох "БАГ"-ийн хөгжлийг бүх талаар дэмжиж, бэхжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар шинэлгээр санаачлан хэрэгжүүлэх.
- 1.2.5 Гадаад дотоодын болон хөрш зэргэлдээ аймаг сумдын найрсаг хамтач харилцааг өргөжүүлэн хамтран ажиллах гэрээг санаачлан бий болгох замаар бүс нутгийн хөгжлийг шинэ шатанд гарган, бизнес орчныг хөгжүүлнэ.

1.3. ТӨРИЙН АЛБЫГ ТОГТВОРЖУУЛЖ БЭХЖҮҮЛЭХ

Төрийн албаны мэргэшсэн, тогтвортой байдлыг хангаж, төрийн албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцлийг хангаж, төрийн үйлчилгээг хүн нэг бүрт шуурхай хүргэнэ.

- 1.3.1 Бүх шатны хурал түүний ажлын алба, төрийн байгууллагын ажилтнуудын мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх, сургалтад хамруулах ажлыг тусгай бодлого, төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлэх
- 1.3.2 Төрд тангараг өргөж, харицлага хүлээсэн бүх шатны төрийн албан хаагчдаа авилгаас ангид, үнэнч шударга, ёс зүйтэй, урам зоригтой, тогтвор суурьшилтай, сэтгэл хангалуун ажиллаж, амьдрах орчин нөхцлийг бүрдүүлж, "Төрийн албан хаагчдын сургалт", "Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгаа"-г хангах хөтөлбөрүүдийг шинэчлэн боловсруулж хэрэгжүүлэх
- 1.3.3 Сумандаа ажиллаж байгаа мэргэжлийн, мэргэшсэн боловсон хүчнүүдийг тогтвор суурьшилтай, үр бүтээлтэй ажиллуулах гэрээг байгуулж, ажиллаж, амьдрах орчин нөхцлийг сайжруулж, мэргэжил мэдлэгээ дээшлүүлэх боломжоор хангах
- 1.3.4 Батлан хамаагалахын зорилт чиг үүргийг хэрэгжүүлж, төр-цэрэг-эцэг эхийн холбоог нэмэгдүүлж, ирээдүй хойч үе болсон хүүхэд залуучуудад эх оронч хүмүүжил олгох
- 1.3.5 Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг бодлого төлөвлөлтийн шатанд тусгах, бодлогын нөлөөллийн үнэлгээ хийх, ашиглах чадавхийг бүх шатны байгууллагад бий болгох
- 1.3.6 Бодлого төлөвлөлт, хэрэгжилт, хяналтын бүх үе шатанд олон нийтийн оролцоог хангах, олон нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, санхүүжүүлэх арга замыг тодорхой болгох
- 1.3.7 Дотоод аудитын үйл ажиллагаа нь ил тод, бие даасан, хараат бус байж, хяналт шалгалт, аудитын дүнг бодитой, үнэн зөв, шударгаар тайлагнах, багаар ажиллах
- 1.3.8 Байгалийн аюулт үзэгдэл, болзошгүй гамшгийг тандан судлах, урьдчилан мэдээлэх тогтолцоог бэхжүүлж орон нутгийн түвшинд гамшгийн эрсдэл, эмзэг байдал, хохирлыг бууруулах олон нийтэд тулгуурласан менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлэх, гамшигтай тэмцэх үндэсний чадавхийг бэхжүүлэх

1.4. НЭЭЛТТЭЙ ТӨР-ИРГЭНИЙ НИЙГМИЙН ТОГТОЛЦОО

Төрийн алба болон төрийн албан хаагчдад тавих иргэний хяналт, оролцоог нэмэгдүүлж, төр, иргэний харилцааг ойртуулж, итгэлцлийг бэхжүүлнэ.

- 1.4.1 Нутгийн удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагааны ил тод, нээлттэй байдлыг хангаж, иргэдэд хүргэх мэдээллийг өргөжүүлж, иргэдийг цахим хэлбэрээр мэдээлэл, үйлчилгээ авах бололцоо нөхцөлөөр хангах.
- 1.4.2 Төвийн болон орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг олон нийтэд мэдээлж сурталчилах мэдээллийн багтаамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
- 1.4.3 Иргэний нийгмийн байгууллагууд, төрийн бус байгууллагууд, иргэдийн сайн дурын нөхөрлөл, бүлгүүдийн үүсгэл санаачилгыг дэмжиж, төрийн зарим чиг үүргийг тэдгээрээр төлөөлүүлэн гүйцэтгүүлэх.
- 1.4.4 Төрийн байгууллагуудын ил тод байдлыг хангах шалгуур үзүүлэлтийг хангаж ажиллах.

1.5. ХАРИУЦЛАГАТАЙ ЗАСАГЛАЛ

Авлига ашиг сонирхолын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлж, төрийн албаны хариуцлага, ёс зүйг өндөржүүлэн, төрийн албан хаагчид болон олон нийтийн эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх замаар хариуцлагатай засаглалыг хөгжүүлнэ.

- 1.5.1 Байгууллагын авлигын эсрэг үйл ажиллагааны төлөвлөлт, хэрэгжилтийг сайжруулж хяналт тавих, байгууллагын шударга түвшний үнэлгээг нэмэгдүүлэх
- 1.5.2 Төрийн байгууллагуудын дэргэдэх ёс зүйн салбар зөвлөлүүдийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулж, төрийн албан хаагчдын хөгжлийн сургалтыг зохион байгуулах
- 1.5.3 "Иргэдийн эрх зүйн боловсрол" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, сум байгууллагад эрх зүйч мэргэжилтэн, иргэний эрх зүйн хөтөч бэлтгэх
- 1.5.4 Хууль зүйн туслалцаа, төрийн өмгөөллийн үйлчилгээг иргэд, байгууллагад үзүүлэх
- 1.5.5 Нийгмийн хэв журам хамгаалах, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг иргэд, олон нийт, аж ахуйн нэгж байгууллагын оролцоонд түшиглэн зохион байгуулж, хяналт, хамгаалалтын үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологи нэвтрүүлэх
- 1.5.6 Архидан согтуурах, архидан согтуурсан хэрэг зөрчил, гэр бүл хүүхдийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор зохион байгуулах
- 1.5.7 Байгаль хамгаалах журмын эсрэг гэмт хэрэг, Мал хулгайлах гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажилд хууль хяналт, төрийн бус байгууллага, иргэдийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, үр дүнг тооцож ажиллах
- 1.5.8 Төрийн архивын ажил үйлчилгээг орчин үеийн хэрэгцээ шаардлага, стандартад нийцүүлэн сайжруулж, бэхжүүлэх

ХОЁР. ХҮН-НИЙГМИЙН ХӨГЖИЛ

Хүний хөгжлийг бүх талаар дэмжиж, үндэсний өв уламжлал, орчин үеийн дэвшилтэт соёлыг шингээсэн иргэдийг төлөвшүүлж, урлаг гоо зүйн боловсролыг дээшлүүлж, соёл урлагийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулна.

Боловсрол, соёлын үйл ажиллагаанд багш, эцэг эх, суралцагсдын хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, боловсрол олгох үйл явцыг бүх нийтийн хамтын хариуцлага болгоно.

Эрүүл мэндийн салбарын удирдлага, менежментийг сайжруулж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлж, эрүүл, аз жаргалтай амьдралыг цогцлоон бүтээнэ.

2.1 Боловсрол:

Иргэдийн сурч боловсрох, хөгжих эрхээ эдлэхэд нь бүх талын дэмжлэг үзүүлж, суралцах, хөгжих таатай орчныг бүрдүүлж, багш мэргэжлийн үнэлэмж, ур чадварыг дээшлүүлж, оюунлаг, бүтээлч иргэдийг төлөвшүүлнэ.

- 2.1.1 Багш мэргэжлийн үнэлэмж, Багшийн ур чадвар, заах аргыг сайжруулж боловсролын салбарын хүний нөөцийг бэхжүүлэх
- 2.1.2 Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын чанарыг сайжруулах, олимпиад, уралдаан тэмцээнүүдийн чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх
- 2.1.3 Сумын иргэдийн хэрэгцээнд нийцсэн насан туршийн боловсролын сургалт сурталчилгаа үйл ажиллагааг зохион байгуулах
- 2.1.4 Сургууль, цэцэрлэгийн гадна, дотно сургалтын орчныг тохижуулах, Сургууль, цэцэрлэгийг интенэтэд бүрэн холбох, "Цахим сургууль-Цахим сургалт" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх.

2.2 Эрүүл мэнд:

Эрүүл мэндийн салбарын удирдлага, менежментийг сайжруулан, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг иргэдийн эрэлт хэрэгцээ, бодит шаардлагад нийцүүлэн шинэчлэн өөрчилж, материаллаг бааз, боловсон хүчнийг бэхжүүлэн, эрүүл амьдралын дадал хэвшлийг бий болгож эрүүл, аз жаргалтай амьдралыг цогцлоон бий болгоно.

- 2.2.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн талаар төрөөс баримтлах бодлогыг орон нутагт эрчимжүүлэн, зонхилон тохиолдох халдварт болон халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулж, хүн амд эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх
- 2.2.2. Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний чадамжийг дээшлүүлж, тусламж үйлчилгээний тэгш хүртээмжтэй байдлыг хангаж, салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах
- 2.2.3. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулж, эмнэлгээр үйлчлүүлэх үйлчлүүлэгчдийн төвлөрөл, хүлээгдлийг бууруулах

- 2.2.4. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулж, орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, рашаан, сувиллын үйл ажиллагааг өргөжүүлэх
- 2.2.5. Хүн амыг аюулгүй чанарын баталгаатай эмээр жигд, хүртээмжтэй, тасралтгүй хангах
- 2.2.6. Эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг чадваржуулах, нийгмийн баталгааг ханган мэргэжлийн зэрэгтэй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний тоог нэмэгдүүлэх

2.3 Нийтийн биеийн тамир, спорт:

Бүх нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлж, эрүүл амьдралын дадал хэвшлийг дэлгэрүүлж, спортыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, эрүүл, аз жаргалтай амьдралыг цогцлоон бүтээе.

- 2.3.1. Тамирчдын хөгжих, уралдаан тэмцээнд оролцоход бүх талаар дэмжлэг үзүүлэхэд анхаарч тамирчдыг алдаршуулахад бодлогоор дэмжиж ажиллах
- 2.3.2. Нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх таатай орчин нөхцлийг бүрдүүлэх
- 2.3.3. Спортын тодорхой төрлүүдийг /үндэсний сур, цана, тэшүүр, бөхийн төрлүүд, гар бөмбөг, бокс, г.м/ түлхүү хөгжүүлэх чиглэлээр бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх
- 2.3.4. Спортын салбарын материаллаг баазыг нэмэгдүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулах

2.4 Соёл, урлаг:

Үндэсний өв уламжлал, орчин үеийн дэвшилтэт соёлыг шингээсэн иргэдийг төлөвшүүлж, урлаг гоо зүйн боловсролыг дээшлүүлж, соёл, урлагийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжин өргөжүүлж, сум, багийн түвшинд орчин үеийн "Соёлын довтолгоон"-ийг эхлүүлнэ.

- 2.4.1. Соёл урлагийг хөгжүүлэх, түгээн дэлгэрүүлэх, соёлын үйлчилгээг шинэ шатанд гаргаж, Соёл урлагийн ажилтнуудыг сургах, давтан сургах ажлыг ээлж дараатай зохион байгуулж, мэргэжилтэй боловсон хүчнийг нэмэгдүүлэх
- 2.4.2. Соёлын төвийн шинэ барилга барих ажлыг улс, аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар барихад орон нутгийн зүгээс хамтран ажиллах.
- 2.4.3. Үндэсний уламжлал, өв соёлоо өвлүүлэх, хөгжүүлэх чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж үндэсний наадгай сур харваа, шагай харвааг түгээн дэлгэрүүлэх холбоо, багуудыг дэмжиж ажиллах
- 2.4.4. Сумын номын сангийн орчин нөхцлийг сайжруулан үйл ажиллагааг өргөжүүлэх

2.5 Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал

Хүн ам зүйн бодлогыг гарган хүн амын төрөлтийг дэмжиж, нас баралтыг бууруулах, дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх, хүн амыг тогтвортой ажлын байраар хангаж, орлогын байнгын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, нийгмийн халамж үйлчилгээний хүртээмж, чанарыг сайжруулж, иргэдийн нийгмийн хамгааллын тогтолцоог боловсронгуй болгоход бодлого үйл ажиллагаагаа чиглүүлнэ.

Хүн ам зүйн бодлого:

- 2.5.1. Гэр бүл, хүүхэд, залуучууд, эмэгтэйчүүд, ахмадын чиглэлээр төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагуудын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулж, бодлогоор дэмжин хамтран ажиллах
- 2.5.2. Жендэрийн тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулж, шийдвэр гаргах түвшин дэхь эмэгтэйчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх
- 2.5.3. Өрх гэр бүлийн гишүүдийн бодит байдлын судалгааг баг тус бүрээр нарийвчлан хийж, нэгтгэн мэдээллийн нэгдсэн сан үүсгэж, аймгийн хүн амын хөгжлийн бодлого үйл ажиллагаанд тусгуулан хэрэгжүүлэх

Хөдөлмөр эрхлэлт:

- 2.5.4. Сумын оюутан залуучууд, МСҮТ-ийг төгсөгчдийн нэгдсэн судалгааг гаргаж, аймгийн нийгэм, эдийн засгийн бодлоготой уялдуулан шинэ залуу боловсон хүчнийг дэмжих зорилгоор "Бугатдаа ирлээ" хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж, төгсөгчдийг ажлын байраар хангасан хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг дэмжин хамтран ажиллах
- 2.5.5. Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хоршоо, нөхөрлөл, өрхийн болон фермерийн аж ахуй хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх замаар ажлын байр бий болгон иргэдийг тогтвортой ажлын байраар хангана.
- 2.5.6. Нийгмийн зорилтот бүлгийн хүн амд зориулан ядууралтай тэмцэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн бүлэг, нөхөрлөлийн үйл ажиллагааг дэмжин, хамт олон, өрхөд түшиглэсэн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх

- 2.5.7. Хөдөлмөр, нийгмийн түншлэлийг эрчимжүүлж, ИНБ-ын үйл ажиллагааг нэгтгэн зангидаж хамтран ажиллах чиглэлийг тодорхойлон, бүх шатанд нийгмийн зөвшлийн 2 болон 3 талт гэрээг /хамтын гэрээ/ байгуулан ажиллах
- 2.5.8. Хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлж, ажлын байрны эмх цэгцийг сайжруулах чиглэлээр холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн хуулийн хэрэгжилтийг ханган бодлого хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх

ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ

Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжиж, технологийн дэвшилд суурилсан үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, баялгийг бүтээж, орлогыг нэмэгдүүлж, сэтгэл хангалуун аз жаргалтай амьдралыг хамтдаа бүтээе.

3.1 Хүнс хөдөө аж ахуйн салбарт

Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарыг сумын хөгжлийн тэргүүлэх чиглэл болгож, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, дэвшилтэд технологид суурилсан бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бэлчээр тариалангийн талбайг нөхөн сэргээх, малын үүлдэр угсаа, ашиг шимийг сайжруулж, малын эрүүл мэндийг хамгаалах, нэгж талбайгаас авах ургацын хэмжээг нэмэгдүүлэхийн төлөө хөдөө аж ахуйн эрдэмтэн судлаачид мэргэжилтнүүд, малчид, тариаланчдынхаа оюун ухаан, хөдөлмөр зүтгэл, үүсгэл санаачлага, хамтын хүчин чармайлтад тулгуурлаж ажиллана.

- 3.1.1 Мал үржлийн ажил үйлчилгээг сайжруулж, малын гаралтай түүхий эдийг уламжлалт болон дэвшилтэт технологиор боловсруулах замаар эдийн засгийн өсөлтийг ханган ажиллана.
- 3.1.2 Мал эмнэлгийн ажил үйлчилгээг зах зээлийн эрэлт шаардлагад нийцүүлэн чанартай, шуурхай болгож, гоц халдварт, халдварт өвчний тохиолдлыг эрт илрүүлэх, шуурхай хариу арга хэмжээ авах чадварыг сайжруулан, малчид мал бүхий иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагын хариуцлагыг өндөржүүлж, мал, амьтны гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх арга хэмжээний чадавхийг өндөржүүлж, олон улсын худалдааны хориг бүхий халдварт өвчнөөс мал сүргийг эрүүлжүүлж, халдварт өвчингүй сум болох.
- 3.1.3 Газар тариалангийн үйлдвэрлэлд дэвшилтэт шинэ техник, технологи нэвтрүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, эргэлтийн талбайн ашиглалтыг сайжруулах замаар тогтвортой ажлын байр бий болгох
- 3.1.4 Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээний салбарыг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, орон нутгийн үйлдвэрлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг хэрэглэх боломжийг бүрдүүлж, төр болон хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжиж, аж ахуйн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх
- 3.1.5 Худалдаа, үйлчилгээний чанар, хэрэглээний аюулгүй байдлыг дээшлүүлэх, хэрэглэгчийг чанартай аюулгүй бүтээгдэхүүнээр хангана.

3.2 Төсөв санхүүгийн бодлого

Сумын төсөв, санхүүг хариуцлагатай, ил тод, үр ашигтай удирдаж, орон нутгийн хөгжлийг дэмжинэ.

- 3.2.1 Орон нутгийн татварын бааз суурийг өргөтгөх, татвар ногдуулах, хураах үйл ажиллагааг шинэ шатанд хүргэн төсвийн орлогыг нэмэгдүүлэх
- 3.2.2 Орон нутгийн төсвийн эх үүсвэрийг хамгийн оновчтой, үр ашигтай хуваарилж хэрэгжүүлэх, төсвийн ил тод байдлыг ханган ажиллах
- 3.2.3 НББүртгэл, аудит дотоод хяналтын тогтолцоог олон улсын жишигт нийцүүлэх, аж ахуйн нэгж байгууллагын бүртгэл хөтлөлт, тайлан гаргалтыг сайжруулах замаар төсвийн орлогын бүрдүүлэлт, зарлагын хэмнэлтэд эерэг нөлөө үзүүлэх, бүх шатны удирдлагад санхүү эдийн засгийн оновчтой шийдвэр гаргахад арга зүйн туслалцаа үзүүлэх
- 3.2.4 Санхүүгийн зах зээлийг хөгжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэхэд бүх талын зөвлөгөө дэмжлэг үзүүлэх, бодлогын удирдамжаар хангах

ДӨРӨВ. ХӨГЖИЛД ХӨТЛӨХ ДЭД БҮТЭЦ

Дэд бүтцийн хөгжил нь зам тээвэр, эрчим хүч, мэдээлэл холбоо, барилгын салбарыг эрчимтэй хөгжүүлж, орон нутгийн иргэдийн ая тухтай амьдрах, ажиллах орчин нөхцлийг бүрдүүлэхэд оршино.

Нэг. Зам тээврийн салбарт:

Зам дагаж хөгжил гэдгийг баримтлан авто зам, замын байгууламжийн сүлжээг сайжруулах, тээврийн сүлжээг эдийн засгийн хэмнэлттэй байх, харилцан уялдаатай байх бодлого баримтлах

- 4.1.1 Сум, орон нутгийн авто замын сүлжээг сайжруулж, сумын төвийн хатуу хучилттай авто замыг нэмэгдүүлэн сайжруулах
- 4.1.2 Авто замын салбарыг хөгжүүлэхэд улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөс гадна гадаадын хөрөнгө оруулагчид, дотоодын хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалтыг дэмжин хамтран ажиллана

4.2 Эрчим хүчний салбарт:

- 4.2.1 Эрчим хүчний чиглэлээр орон нутагт хэрэгжүүлэх шаардлагатай төслүүдийг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт, санаачлага, оролцоонд тулгуурлан шийдвэрлэх бодлого баримтлах
- 4.2.2 Сумын төвийн доторх ил шугамыг бетонон тулгуур бүхий СИП кабельд шилжүүлэх
- 4.2.3 Сумын эрчим хүчний хуучирсан шугам сүлжээ, эрчим хүчний хангамж муутай, доголдолтой газруудад шинэчлэл хийх
- 4.2.4 Сумын төвд бий болох шинэ суурьшлийн бүсүүдэд эрчим хүчний асуудлыг шат дараатай шийдвэрлэх
- 4.2.5 Эрчим хүчний байгууллагын зүгээс хэрэглэгчдийн эрх ашгийг зөрчих, хохироох аливаа үйлдлийг гаргахгүй байх талаар хамтран ажиллах
- 4.2.6 Улсын чанартай авто зам дагуух үйлдвэрлэл, худалдаа үйлчилгээний газруудыг эрчим хүчний эх үүсвэрт холбох ажлыг зохион байгуулан, шинэ суурьшлыг бус, дэд төвүүдийг бий болгоно.

4.3 Мэдээлэл холбооны салбарт:

Хэрэглэгчид сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологийн гурвалсан болон шилэн кабелийн үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлэх

- 4.3.1 Өндөр хурдны сүлжээнд холбогдсон бүх төрийн байгууллагууд болон аж ахуйн нэгж байгууллага, айл өрхөд шилэн кабель хүргэх
- 4.3.2 Өндөр хурдны сүлжээгээр телевизийн сигнал дамжуулах, "IPTV" технологи нэвтрүүлэх боломжийг бүрдүүлэх, Сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологийн гурвалсан үйлчилгээ нэвтрүүлэхийг дэмжих
- 4.3.3 Үүрэн холбооны оператор компаниудын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэн сүлжээг өргөтгөх ажлыг зохион байгуулах.

4.4 Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалт:

Хөрөнгө оруулалтыг татах нээлттэй эдийн засгийн бодлогод тулгуурлан газрын харилцаа, хот байгуулалт, орон сууцжуулах асуудлыг цогцоор шийдвэрлэх

- 4.4.1 Төвлөрсөн зам дагуух аймгийн хилийн цэсийг баталгаажуулсан "Бугат сум" гэсэн онцлогийг илэрхийлсэн самбар, тэмдэгжилтийг бий болгох.
- 4.4.2 Улсын чанартай авто зам дагуух газруудад аялал жуулчлал, худалдаа үйлчилгээний зориулалтаар баримтлах бодлого чиглэлийн дагуу иргэн, хуулийн этгээдэд газрыг эзэмшүүлэх
- 4.4.3 Эко системийн хамгаалалтын чиг хандлага, тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалд суурилсан газар ашиглалтын төлөвлөлтийн хүрээнд доройтол, элэгдэл, эвдрэлд орсон газрыг нөхөн сэргээх
- 4.4.4 Газрын шинэтгэлийн ажлыг эрчимжүүлж, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад газар эзэмшүүлэх ажлыг 20 хувиар, газрыг иргэн бүрт үнэ төлбөргүй өмчлүүлэх ажлыг 25 хувиар өсгөж, эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах боломжийг бий болгох
- 4.4.5 Орон сууцжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд төр, орон нутгийн дэмжлэг, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар сумын хэмжээнд жилд 10-аас доошгүй айлын орон сууц барих ажлыг зохион байгуулах
- 4.4.6 Сумын төвийн гэр хорооллын гудамжны өнгө үзэмжийг жигд сайжруулах, хаягжуулах, иргэдийн санаачлага, оролцоонд тулгуурлан жишиг гудамж бий болгох
- 4.4.7 Иргэдийн амьдрах тав тухтай орчин, аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор сумын гэр хорооллын гудамж, нийтийн эзэмшлийн талбайг гэрэлтүүлэг, тоглоомын талбай, тохижилтын асуудлыг цогцоор шийдвэрлэх

- 4.4.8 Шинээр амины болон нийтийн орон сууц, зуслан барих бүсийг төлөвлөж, газар олгохдоо дэд бүтцийн асуудлыг урьдчилан шийдвэрлэж байх зарчмыг хэрэгжүүлэх
- 4.4.9 Сумын газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулах
- 4.4.10 Газрын төлбөрийн орлогын зохих хувийг газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх болон газар зохион байгуулалтын бусад арга хэмжээнд зарцуулах асуудлыг жил бүр төлөвлөн баталгаажуулж хэрэгжилтийг ханган ажиллах

ТАВ. ХҮН-БАЙГАЛЬ

Байгаль дэлхийгээ хайрлан хамгаалж, хүрээлэн буй орчны доройтлыг бууруулж, агаарын бохирдлоос урьдчилан сэргийлж, эрүүл, аюулгүй, ногоон хөгжлийг бий болгож, байгальд ээлтэй аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, байгаль хамгаалах үүргийг бүх нийтийн үйл хэрэг болгоно.

5.1 Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн чиглэлээр:

Байгалийн нөөц, түүний нөхөн сэргээх чадвар, хувьсал, өөрчлөлтийн чиг хандлага, нийгмийн дэвшлийг түргэтгэх шаардлагатай уялдуулан дасан зохицох, Ногоон хөгжлийн хэтийн зорилтыг тодорхойлж, Ногоон эдийн засгийг хөгжүүлэх бодлого баримталж ажиллах

- 5.1.1 Хүүхэд, залуучуудад экологийн боловсрол олгох хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх
- 5.1.2 Сумын төвд байгаль орчны хэсэг байгуулан, үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулах
- 5.1.3 Орчныг бохирдлоос хамгаалах бүх талын арга хэмжээг хэрэгжүүлж, аливаа төслийг хэрэгжүүлэхийн өмнө байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийлгүүлсний үндсэн дээр дараагийн шатны үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх зарчмыг хэвшүүлэх
- 5.1.4 Хатуу хог хаягдлыг байгальд халгүй аргаар устгах дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, айл өрхийн хог, хаягдлыг төрөлжүүлэн хийх хогийн савтай болгон, хог хаягдалын менежментийг хэрэгжүүлэх.

- 5.1.5 Хур бороо, цасны усыг ашиглаж, бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх

- 5.1.6 Жил бүр усны тоо бүртгэлийн ажлыг зохион байгуулж, татарсан нуур, цөөрөм, гол горхи, булаг, шандны эхийг хашиж, хамгаалах

- 5.1.7 Гол горхи, булаг шандны урсацыг нэмэгдүүлэх зорилгоор ойжуулалт, ойн зурвас байгуулсан иргэдийг урамшуулах механизмыг бий болгон тэдний үйл ажиллагааг дэмжих

Ойн нөөцийн менежментийг сайжруулж, зохистой ашиглалт, хамгаалалт, нөхөн сэргээлтийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлнэ.

- 5.1.8 Модыг таваарлаг чанар алдагдахаас нь өмнө хэрэглээнд ашиглах чиглэлийг баримтлан ойжуулалтын зохистой хэлбэрийг сонгож, хөрөнгө хүчийг төвлөрүүлэн нөхөн сэргээх арга хэмжээг зохион байгуулах

- 5.1.9 Ойг хамгаалах иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, өөрсдийн санаачлагаар ойг цэвэрлэсэн иргэдийг урамшуулах, ойн нөхөрлөлийн үйл ажиллагааг дэмжих тэдгээрт бодит туслалцаа үзүүлэх чиглэлээр шат дараалсан арга хэмжээ авах

- 5.1.10 Байгаль хамгаалах, хууль хяналтын байгууллагуудын нэгдсэн бодлогыг сумын хэмжээнд боловсруулж, Ойн нөхөрлөлүүдийн үйл ажиллагааг сайжруулах

Цөлжилтэй тэмцэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж, бэлчээрийн доройтлыг бууруулах, хортон мэрэгчидтэй тэмцэх, усжуулах байгалийг аясаараа нөхөн сэргээх нөхцлийг бүрдүүлнэ.

- 5.1.11 Цөлжилтийг сааруулах зорилгоор бэлчээрийн талхлалтаас сэргийлэх боломжит аргуудыг хэрэгжүүлэх

- 5.1.12 Төв суурин газрын болон хөрсний элэгдэл доройтолд эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээж, цэцэрлэгжүүлэх ажлыг олон нийтийн оролцоотой зохион байгуулж, ногоон байгууламжийн хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлж, хүн амыг эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах нөхцлийг бүрдүүлэх

Амьтан, ургамлын удмын санг хамгаалж, нөхөн сэргээх замаар өсгөн үржүүлэх, үр өгөөжийг дээшлүүлнэ.

- 5.1.13 Агнуурын амьтдыг хамгаалах нэгдсэн бодлого гаргаж, бугын тоо толгойг нэмэгдүүлэх чиглэлээр өмнө хийж байсан арга ажиллагааг сэргээх, хууль бус ан агнууртай тэмцэх, хяналт шалгалтыг эрчимжүүлэх

- 5.1.14 Ашиглалтын нөөцтэй зарим ургамлыг зохистой ашиглах, нэн ховор, ховор ургамлыг нөхөн сэргээх, хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх

Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөтгөж, газар болон газрын хэвлийг зохистой ашиглах, хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх

5.1.19 Түүх, соёл, байгалийн цогцолборт газрын судалгааг гаргаж, улсын болон орон нутгийн мэдээллийн санд оруулах

5.1.20 Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал хайх, ашиглах замаар барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжих

5.2 Аялал жуулчлал:

Аялал жуулчлалын салбарыг эдийн засгийн үр өгөөжтэй, байгальд ээлтэй, салбарын нэг болгоно

5.2.1 Аялал жуулчлалын мэдээллийн төвийг шинээр байгуулж, жуулчдад мэдээлэл өгөх, зуучлах, сургалт зохион байгуулах цогц үйлчилгээ үзүүлж мэдээллээр хангаж орон нутгаа сурталчлах

5.2.2 Аялал жуулчлалын хөтөлбөр, маршрутыг нарийвчлан тогтоож, цахим хуудас нээж сурталчлах, сумын газарзүйн бүс нутаг онцлогт тохирсон аялал жуулчлалын чиглэлийг нээх

5.2.3 Баянтөгөл багийн "Бичигт хад" "Цагаан өвгөн" "Саадаг өлгүүр" Сандал хад"-ийг түшиглэсэн аялал жуулчлалын үйлчилгээг бий болгох, цогцолбор байгуулах ажлыг өрнүүлэх

5.2.4 Орон нутгийн онцлог бүхий аялал жуулчлалын эвент үйл ажиллагааг бренд болгон хөгжүүлж, гадаадын болон дотоодын аялал жуулчлалын байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж, аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүний нэр төрлийг олшруулж, сурталчилгааг эрчимжүүлэх

5.2.5 Өвлийн аялал жуулчлал хөгжих боломжтой газар нутгуудын нөөц бүтээгдэхүүнийг судлан сурталчлах, дэмжиж ажиллах

БУГАТ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020-07-09 № 251

танай _____-ны № _____ т

БУЛГАН СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
М.АРИУНБОЛД ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Булган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Булган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Булган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Булган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг..... Булган сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020525

**2020 ОНЫ АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД
ОРОЛЦОХ БУЛГАН АЙМГИЙН БУЛГАН СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжлийн бодлого
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлалаа эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэх.
- 1.1.2. Хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад иргэд, аж ахуйн нэгж, холбогдох байгууллагуудын оролцоо, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх.
- 1.1.3. Булган суманд хувийн хэвшлийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, сургалтын төв байгуулах санал, санаачлагыг дэмжиж ажиллах.
- 1.1.4. Багшийн үнэлэмж, ур чадварыг сайжруулах замаар сургуулийн өмнөх боловсролын болон ерөнхий боловсролын сургалтын чанарыг дээшлүүлж, хүртээмжийг сайжруулах.
- 1.1.5. Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгоход анхаарч ажиллах.
- 1.1.6. Сургуулиудад гадаад хэлний танхим байгуулж, тоног төхөөрөмжөөр хангах тал дээр анхаарч ажиллах.
- 1.1.7. Суманд чухал хэрэгцээтэй боловсон хүчнийг бэлтгэх зорилгоор шат, шатны боловсролын байгууллагуудтай хамтарч ажиллах.
- 1.1.8. Хичээлээс гадуурх сургалт хүмүүжлийн ажил, дугуйлан секцийн сургалтыг сайжруулж, хүүхэд хөгжлийн бүх талын арга хэмжээг өргөжүүлэх.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах.
- 1.2.2. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд Булган суманд хүүхдийн амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулах.

- 1.2.3. Хүүхдийн эрүүл мэндийн анхан шатны боловсролыг цэцэрлэг, сургууль, албан бус боловсролын байгууллагаар дамжуулан олгох чиглэлээр тодорхой ажил зохион байгуулах.
- 1.2.4. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 90 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулах.
- 1.2.5. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн дэвшилтэт, шинэлэг аргуудыг нэвтрүүлэх.
- 1.2.6. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд, үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж, үйлчилгээ авах нөхцөлийг бий болгох.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Булган суманд буудлага спортын заал барих ажлын зураг төслийг хийж, хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх талаар зохих байгууллагатай хамтран ажиллах.
- 1.3.2. Булган суманд нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх, эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, дадал хандлагыг бий болгоход иргэдийн үүсгэл санаачилга, клуб, хөдөлгөөнүүдийг дэмжиж, хамтран ажиллах. /гүйлт, алхалт, ууланд алхах, дугуй унах гэх мэт/
- 1.3.3. Үндэсний спорт болон нийтийн биеийн тамирыг дэмжих зорилгоор “Булган цом” спортын бага олимпийг жил бүр зохион байгуулах.

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Сумын соёлын ордонд дээвэр болон гадаад, дотоод фасадны засвар хийж, тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл, эд материалыг үе шаттайгаар шинэчлэхэд анхаарч ажиллах.
- 1.4.2. Сумын соёл, урлагийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг аялал жуулчлалтай холбон өргөжүүлж, урлаг, соёл, аялал жуулчлалын “Эвент” үйл ажиллагааг зохион байгуулахад төр, хувийн хэвшил, олон нийтийн байгууллагуудтай хамтарч ажиллах.
- 1.4.3. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулж, угийн бичиг хөтлөх хөдөлгөөн өрнүүлнэ.
- 1.4.4. Иргэд болон хүүхэд багачуудын дунд соён гэгээрүүлэх ажил зохион байгуулж “Булган хотын хавар” урлагийн наадмыг уламжлал болгон зохион байгуулах.

1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1. Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс

сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах талаар хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.

- 1.5.2. Ерөнхий боловсролын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, тэдэнд зориулсан орц, гарц, ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах.
- 1.5.3. Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд хэрэгцээт үйлчилгээгээ авах нөхцөлийг төрийн болон бусад бүх байгууллагад бүрдүүлэх.
- 1.5.4. Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.5. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, залуучууд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, төрийн бус байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад, залуу үеийн залгамж холбоог бэхжүүлэх.
- 1.5.6. Сумын хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг гаргах.
- 1.5.7. Залуучуудын бизнес эрхлэх санал санаачилгыг дэмжиж, гарааны бизнесийн төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.8. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулах.
- 1.5.9. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах цэгийг байгуулж, борлуулалтаар дэмжих.
- 1.5.10. Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар байнгын ажлын байрыг нэмэгдүүлэх.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах.
- 2.1.2. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих.
- 2.1.3. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, үр ашигтай зарцуулахад анхаарч ажиллах.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 25 хувьд хүргэх.

- 2.2.2. Малын тэжээлийн үйлдвэр байгуулах санал санаачилгыг дэмжиж, сумын хэмжээнд жил бүр 5.0 мянгаас доошгүй тн байгалийн хадлан, 20-аас доошгүй тн тэжээл бэлтгэж, нөөцлөх.
- 2.2.3. Суманд сүүний чиглэлийн үхрийн эрчимжсэн аж ахуйг хөгжүүлж, сумын иргэдийн хүнсний хэрэгцээг хангахад анхаарч ажиллах.
- 2.2.4. Бэлчээрийг усжуулж, гүний худгийн тоог нэмэгдүүлж, хөв цөөрөм байгуулж, бэлчээр ашиглалтыг сайжруулж, малчдын үүсгэл санаачилгыг үндэслэн бэлчээрийг нөхөн сэргээх дундын санг бий болгох.
- 2.2.5. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоогоор сумын хэрэгцээг бүрэн хангах талаар анхаарч ажиллах.
- 2.2.6. Дөрвөн улиралын хүлэмж, агуулахын аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний ногооны хэрэгцээг жилийн турш тогтвортой хангах зорилт тавьж ажиллах.
- 2.2.7. “Шинэ хөдөө-Булган” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх
- 2.2.8. Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, зөгийн балны бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүр нэмэгдүүлэх.
- 2.3.2. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулах.
- 2.3.3. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилготой “Сум хөгжүүлэх сан”-ын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх.
- 2.3.4. “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ, бусад уул уурхайн болон аж ахуйн томоохон байгууллагуудын захиалгат ажлыг сумын жижиг, дунд бизнес эрхлэгчид гүйцэтгэх боломжийг нэмэгдүүлэх.
- 2.3.5. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжиж ажиллах.
- 2.3.6. Хөрш зэргэлдээ аймаг, хотуудтай бизнесийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, бэлтгэн нийлүүлэлтийн сүлжээг бий болгож, хөдөө аж ахуйн гаралтай хүнсний гол нэрийн бүтээгдэхүүн нийлүүлэх зах зээлийг бий болгох.
- 2.3.7. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах ахуй үйлчилгээг хөгжүүлэхэд анхаарч ажиллах
- 2.3.8. Барилгын материалын үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжиж, бетон зуурмагийн үйлдвэр байгуулахад онцгой анхаарч ажиллах.
- 2.3.9. Баялаг бүтээгчид, хувийн хэвшлийнхэн, бизнес эрхлэгчдийн бүтээлч санал, санаачилгыг дэмжиж, төр, хувийн хэвшил, олон нийтийн хамтарсан

зөвлөгөөн, хэлэлцүүлгийг тогтмол зохион байгуулж, гарсан шийдвэр, санал санаачилгыг хэрэгжүүхэд анхаарч ажиллах.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1 Сумын ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлэлт, зүлэгжүүлэлтийг жил бүр нэмэгдүүлэхэд төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд иргэд, олон нийтийн оролцоо, хамтын ажиллагааг сайжруулах.
- 3.1.2 Ундны усны чанарыг сайжруулах арга хэмжээ авч, баталгаат ундны усаар хүн амыг бүрэн хангахад холбогдох байгууллагуудтай хамтарч ажиллах.
- 3.1.3 Гадаргын усны урсацыг сайжруулах, хөв цөөрөм байгуулах замаар газрын гадарга дахь усан толиог нэмэгдүүлж, Булган сумын Ачуут, Зүүнтүрүүн, Майдарын гол болон булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах.
- 3.1.4 Голын ай сав дагуу хөрсний чийгийг хамгаалах олон төрлийн мод, бут үржүүлж, ногоон төгөл байгуулах.
- 3.1.5 Хог хаягдлын мастер төлөвлөгөөний 2 дахь үе шатыг хэрэгжүүлж, "Цэвэр орчин-Цэмцгэр Булган" аяныг үргэлжлүүлэх.

3.2 Аялал жуулчлал.

- 3.2.1 Аялал жуулчлалын мэдээллийн төвийг Булган суманд байгуулах.
- 3.2.2 Аялал жуулчлалын цогцолборын тохижилтын ажлыг үргэлжлүүлж, түр буудаллах цэг, зам дагуух үйлчилгээний төвүүдийг бий болгоход хувийн хэвшлийн санал, санаачилга, хөрөнгө оруулалт, оролцоог нэмэгдүүлэх.
- 3.2.3 "Булган хотод тавтай морил" аялал, жуулчлалын эвент арга хэмжээг жил бүр тогтмол зохион байгуулах.
- 3.2.4 Аялал жуулчлалын зам дагуу нүүдлийн ахуй соёл, онцлогийг илэрхийлсэн үйлчилгээг иргэдийн оролцоо, үүсгэл санаачилгаар бий болгох.

3.3 Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.3.1 Сумын хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг үе шаттай хэрэгжүүлэх.
- 3.3.2 Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлэхэд анхаарч ажиллах.
- 3.3.3 Орон сууцны төлөвлөлтөд ногоон байгууламж, биеийн тамирын талбай бүхий тохилог орчныг бий болгох.

- 3.3.4 Булган сумын "Сансар 1", "Сансар 2" саадыг усалгааны системтэй болгох.
- 3.3.5 Авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах.
- 3.3.6 Жаргалант 5-р багт барилгын 36 айлын арын үерийн даланг бетон хучилттай болгож, дахин төлөвлөлт хийнэ.
- 3.3.7 Орон сууцны 9, 14, 18-р байрны дээврийн засвар хийх.
- 3.3.8 Орон сууцны 11, 15, 33-р байрны гадна авто зогсоол байгуулах.
- 3.3.9 Баг тус бүрт хүүхдийн тоглоомын жишиг талбай байгуулах.
- 3.3.10 Булган суманд авто зам дагуу явган зорчигчийн аюулгүй байдлыг хангасан явган хүний зам, дугуйн зам барих.
- 3.3.11 Гэр хорооллын гудамж, талбайн гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэх.
- 3.3.12 Жаргалантын ам, Өвөлжөөн булаг чиглэлийн зуслангийн бүсэд цахилгаан, эрчим хүч татах.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1. Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлах.
- 4.1.2. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлэх.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлэхэд анхаарч ажиллах.
- 4.2.2. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болоход анхаарах.
- 4.2.3. Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар шинэчилэх.
- 4.2.4. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, олон нийтийн эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлэх.
- 4.2.5. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамаарч чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бий болгох.
- 4.2.6. Багийн хөгжлийн төвүүдийн засвар тохижилт, тоног төхөөрөмжөөр хангах.

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.3.2. “Урамшилт эргүүл”, “Хүүхэд хамгаалагч”, “Олон нийтийн цагдаа”-ийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх.
- 4.3.3. Төрийн болон албаны нууц задарч, үрэгдэхээс урьдчилан сэргийлэх, авлига, албан тушаал, төрийн болон албаны нууцтай холбоотой зөрчилгүй ажиллах.
- 4.3.4. Төрийн архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлэх.

4.4. Аюулгүй байдал

- 4.4.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн иргэний хамгаалалтын мэдлэг, боловсролыг дээшлүүлэх.
- 4.4.2. Батлан хамгаалах бодлогыг хэрэгжүүлж, иргэдийг дайчилгааны нөхцөлд авах арга хэмжээнд сургаж дадлагажуулах.

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 353

танай _____-ны № _____ т

**БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Н.ЭРХЭМБАЯР ТАНАА**

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Бүрэгхангай сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Бүрэгхангай сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Бүрэгхангай сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Бүрэгхангай сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг..... Бүрэгхангай сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

0060 29543

2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

7x42 28.

ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Бүрэгхангай сумын Монгол Ардын Намын хороо сумын түүхийн 90 гаран жилд орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлага, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Бүрэгхангай сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд цахим засаглалыг нэвтрүүлж, иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Бүрэгхангайчууд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ БҮРЭГХАНГАЙГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлалаа эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" аймгийн дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллах
- 1.1.2. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэх.

- 1.1.3. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх.
- 1.1.4. Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулах.
- 1.1.5. Сумын насан туршийн боловсролын төв, нэгжийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангах
- 1.1.6. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулах
- 1.1.7. Багшийг бүх талаар хөгжүүлэх нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор Нарлаг цэцэрлэгийн "Багшийн хөгжил" төвийг тохижуулах хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 1.1.8. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулах.
- 1.1.9. Боловсролын байгууллагуудыг цахим тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.1.10. Ерөнхий боловсролын сургуулийг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгох санаачилгыг дэмжиж ажиллах
- 1.1.11. Дотуур байрны хатуу, зөөлөн эдлэл, тавилга эд хогшлийг үе шаттайгаар шинэчлэх.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1 Сумдын Эрүүл мэндийн төвүүдийн барилгын засварын ажлуудыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.2.2 Эрүүл мэндийн төвийн түргэн тусламжийн авто машиныг шинэчилэх.
- 1.2.3 Эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.2.4 "Эрүүл мэндийн хөтөч-2" дэд хөтөлбөрийг батлуулан, хэрэгжүүлэх
- 1.2.5 "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд сумдад амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулах.
- 1.2.6 Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
- 1.2.7 Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах, тусламж үйлчилгээний чанар, шуурхай байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулах.
- 1.2.8 Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 90 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулах.
- 1.2.9 Анхан шатны Эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэн шаардлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтныг бодлогоор сургах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах.
- 1.2.10 Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг өндөр хөгжилтэй улсад сургах, мэргэшүүлэх, туршлага судлуулах.
- 1.2.11 Эрүүл мэндийн төвийн Моргийг стандартын шаардлага хангасан засвар үйлчилгээ хийх.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор тоног төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүнийг сайжруулж, олон улс, улс, аймаг дундын бүс, аймгийн аварга шалгараруулах тэмцээнд оролцох тамирчдад дэмжлэг үзүүлж уралдаан, тэмцээний тоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.2. Хөл бөмбөгийг талбайг шинээр байгуулах хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх талаар зохих байгууллагатай хамтран ажиллах.

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Аймгийн мэргэжлийн урлагийн байгууллага, сумын соёлын төвүүдийн техник хэрэгсэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэх.
- 1.4.2. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах.
- 1.4.3. Соёлын төвийн барилгад их засвар хийх ажлыг эрчимжүүлэх.
- 1.4.4. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлэх.
- 1.4.5. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1. Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд хэрэгцээт үйлчилгээгээ авах нөхцөлийг төрийн болон бусад бүх байгууллагад бүрдүүлэх.
- 1.5.2. Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.
- 1.5.3. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх.
- 1.5.4. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах
- 1.5.5. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулах.
- 1.5.6. Суманд уул уурхайн машин механизмын мэргэшүүлэх сургалтыг МСҮТ-тэй хамтран зохион байгуулах.
- 1.5.7. Малжуулах, гэржүүлэх төслийг үргэлжлүүлж залуу гэр бүлийг орон сууцжуулах хөтөлбөртийг эрчимжүүлэх.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах
- 2.1.2. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. “Шинэ хөдөө-Булган” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлж, жилд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх зорилт тавьж ажиллах
- 2.2.2. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх зорилт тавьж ажиллах.
- 2.2.3.
- 2.2.4. “Монгол мал-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлэх.
- 2.2.5. Малыг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан, малын гаралтай бүтээгдэхүүний мөшгөх цахим тогтолцоог хөгжүүлэх.
- 2.2.6. Бэлчээрийн гүний худгийн тоог нэмэгдүүлэн хөв цөөрөм байгуулж бэлчээр ашиглалтыг сайжруулах.
- 2.2.7. Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэх ажлыг эрчимжүүлэх.
- 2.2.8. “Хүнсний ногоо” төсөл хэрэгжүүлж хүнсний ногоогоор аймгийн хэрэгцээг хангаж, сумын хэрэгцээнд нийлүүлэх.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжих.
- 2.3.2. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх.
- 2.3.3. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор жижиг зээл-д иргэдийг хамруулах.
- 2.3.4.
- 2.3.5. Суманд шинээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ нэвтрүүлсэн баялаг бүтээгчдийг бодлогоор дэмжих.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1. Ойг хамгаалах, нөхөн сэргээх замаар ойгоор бүрхэгдсэн талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх
- 3.1.2. Ойн хортон шавжийн тархалтын судалгааг жил бүр хийх зорилт тавьж ажиллах

- 3.1.3. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах
- 3.1.4. Сумын төв орчмын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлж хашаажуулах

3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж, суманд ирэх гадаад дотоодын жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх.
- 3.2.2. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлэх.
- 3.2.3. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх.

3.3. Уул уурхай.

- 3.3.1. Уул уурхайн нөхөн сэргээх ажлыг эрчимжүүлэн орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах бодлого баримталж ажиллах.
- 3.3.2. Олборлох үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд нөхөн сэргээлт хийдэг, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлдэг, усыг дахин ашигладаг, нөөц ашигласны төлбөрөө хугацаандаа төлдөг байх шаардлагыг тавьж ажиллах
- 3.3.3. Ус ашиглагч уул уурхайн аж ахуйн нэгжүүдийг бүрэн тоолууржуулж, гадаргын усны нөөцийг зохистой ашиглах нөхцлийг сайжруулах.

3.4. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.4.1. Сумын төвийн хатуу хучилттай зам, явган хүний замуудыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх.
- 3.4.2. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлэх.
- 3.4.3. Суурин газарт амралт, чөлөөт цагийн спортын болон хүүхдийн тоглоомын талбай бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, ногрон байгууламжийг 2 дахин нэмэгдүүлэх.
- 3.4.4. Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрийг хэрэглээнд нэвтрүүлэх ажлыг судлуулах эхлүүлэх.
- 3.4.5. Тоочигтын өвөрт цэвэр усан сан барих ажлыг эхлүүлэх
- 3.4.6. Сумын хэмжээнд инженерийн хийцтэй барилга байгууламжуудыг нэмэгдүүлж Шинэ суурьшлын бүс, Жинст хорооны айл өрхүүдийг үе шаттайгаар төвлөрсөн дулаан, цэвэр бохирт холбох.
- 3.4.7. Сумын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг бетон тулгуур бүхий СИП кабелиар сольж, хэрэглэгчдийг 2 тарифт тоолуурт шилжүүлэх.

3.5. Шударга ёсны засаглал

- 3.5.1. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлах.
- 3.5.2. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлэх.

3.6. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 3.6.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлэх.
- 3.6.2. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлэх.
- 3.6.3. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болох.
- 3.6.4. Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлэх.
- 3.6.5. Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар шинэчлэх.
- 3.6.6. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлэх
- 3.6.7. Төрийн албанд шинээр томилогдсон иргэнийг орон нутаг, төрийн албаны анхан шатны нэгжид ажиллуулан, дадлагажуулах замаар мэдлэг чадвар, туршлагыг нэмэгдүүлэх
- 3.6.8. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилэх.
- 3.6.9. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлэх.

3.7. Хууль, эрх зүй.

- 3.7.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 3.7.2. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлэх.

3.8. Аюулгүй байдал

- 3.8.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх.
- 3.8.2. Сумдыг объектын гал унтраах зориулалт бүхий бага оврын гал унтраах автомашин, шаардлагатай техник, багаж хэрэгслээр хангах.

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 354
танай _____-ны № _____ т

ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Ц. БАТ-ӨЛЗИЙ ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Гурванбулаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Гурванбулаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Гурванбулаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Гурванбулаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг..... Гурванбулаг сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

006079541

Гурванбулаг сумын Монгол Ардын Намын
хорооны гишүүдийн 2020 оны 07 сарын 26-ны
өдрийн 2020/02 тоот тогтоолын хавсралт

**АЙМАГ,НИЙСЛЭЛ,СУМ,ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

9х4236.

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Гурванбулаг сумын Монгол Ардын Намын хороо нь орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлага, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Гурванбулаг сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

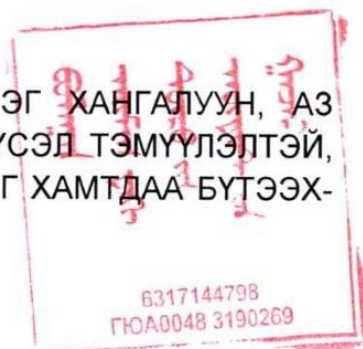
Сумын өрх, хүн ам жил бүр өсч 984 өрх, 3336 болсон бол мал сүргийн тоо 326638-д хүрч өслөө. 2016-2020 онд 314 иргэнийг байнгын болон улирлын ажлын байраар хангасан байна.

2016-2020 онд Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөлийн ажил эхлэж, хуучин эмнэлгийн барилгын засвар, эмнэлгийн багаж, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл, дотуур байрны засвар, сумын төвийн ундны усны худаг, цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын өргөтгөл, соёлын төвийн засвар, соёл спорт амралтын хүрээлэнгийн тохижилт зэрэг томоохон ажлууд биеллээ оллоо. Мөн энэ хугацаанд 7 өрхийг аймгийн малжуулах хөтөлбөрт, 60 өрхийг сумын малжуулах хөтөлбөрт тус тус хамруулж өрхийн орлого нэмэгдүүлэхэд анхаарч ажиллаа.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд цахим засаглалыг нэвтрүүлж, иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

ГУРВАНБУЛАГЧУУД БИД ОРОН НУТАГТАА ЭЛБЭГ ХАНГАЛУУН, АЗ ЖАРГАЛТАЙ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ, ЭРДЭМ БОЛОВСРОЛТОЙ, ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ГУРВАНБУЛАГЫГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1 Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий “Оюунлаг Булган” аймгийн дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2 Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.1.3 Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр сургалт зохион байгуулна.
- 1.1.4 Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий “Багшийн хөгжил” аймгийн дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.5 Цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилгыг ашиглалтад оруулахад анхаарч ажиллана.
- 1.1.6 ЕБС-ийн хичээлийн 1-байрыг их засварын ажлыг эхлүүлэх талаар санаачлага гаргаж ажиллана.
- 1.1.7 Хөдөөгийн багуудад цэцэрлэгийн зуны бүлэг ажиллуулна.
- 1.1.9 Сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсролын хамран сургалтыг 95.0 хувьд хүргэж, сургууль завсардалтгүй сум болно.
- 1.1.10 Сургуулийн дотуур байрны халуун усны барилгын дутууг гүйцээж ашиглалтанд оруулах талаар санаачлага гаргаж ажиллана.

1.2. Эрүүл мэнд

- 1.2.1 Эрүүл мэндийн төвийн барилгын засварын ажлыг эхлүүлэх талаар эрэлхийлж ажиллана.
- 1.2.2 Сумын эмнэлэгийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай

хангана.

1.2.3 “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд суманд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулна.

1.2.4 Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.2.5 Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгоно.

1.2.6 Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулна.

1.2.7 Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 100 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулна.

1.2.8 Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн дэвшилтэт, шинэлэг аргуудыг нэвтрүүлнэ.

1.2.9 “Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

1.2.10 Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулна.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

1.3.1 Спортын тодорхой төрлүүдийг / шагайн харваа, бөхийн төрлүүд, гар бөмбөг г.м/ түлхүү хөгжүүлнэ.

1.4 Соёл, урлаг.

1.4.1 Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэнэ.

1.4.2 “Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл” аймгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.4.3 “Гурванбулаг соёл урлагийн өдөр” арга хэмжээг хамтын ажиллагаатай хөрш сумдад болон аймагт зохион байгуулна.

1.4.4 Сумын соёл төвийн үйл ажиллагааг аялал жуулчлалтай холбон өргөжүүлж, урлаг, соёл, аялал жуулчлалын “Эвент” үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

1.4.5 Яруу найраг, ардын урлаг, залуучуудын урлаг, спортын наадам зохион байгуулна.

1.4.6 Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, олон

- нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.7 Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлнэ.
- 1.4.8 Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.5 Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1 Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.2 Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.3 Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх "Ахмадын өргөө"-ний ашиглалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.5.4 Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.
- 1.5.5 Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.5.6 Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.7 Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулна.
- 1.5.8 Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах, сурталчилах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.9 Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар ажлын байр бий болгоно.
- 1.5.10 Өрх бүрийг төмс, хүнсний ногоо, жимс жимгэнэ тарих, тахиа үржүүлэх болон бусад чиглэлээр туслах аж ахуйд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.11 Ажлын байрны тоог нэмэгдүүлэх, орон нутгийн зах зээлийг өргөтгөх, ядуурлыг бууруулахад чиглэгдсэн хөнгөлөлттэй зээл, хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн төрөл бүрийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх

- боломжийг эрэлхийлж ажиллана.
- 1.5.12 Зөөн малтай өрхийг малжуулах төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ

2.1 Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1 Эдийн засгийн хөгжлийн 2021-2024 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ.
- 2.1.2 Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулна.
- 2.1.3 Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон бараа, бүтээгдэхүүнийг суманд үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- 2.1.4 Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг татаж, мах, сүү, жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо, арьс, шир боловсруулах зэрэг үйлдвэрлэл эрхлэх иргэдийг дэмжиж ажиллана.
- 2.1.5 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

2.2 Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1 Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх талаар ажил зохион байгуулна.
- 2.2.2 "Монгол мал-2" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 2.2.3 Малыг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан, малын гаралтай бүтээгдэхүүний мөшгөх цахим тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- 2.2.4 Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулна.
- 2.2.5 Бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх боломжийг судалан хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.6 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй үлийн цагаан оготнотой байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэх ажлын малчдын оролцоотойгоор зохион байгуурна.
- 2.2.7 Төмс, хүнсний ногооны тариалалтыг бодлогоор нэмэгдүүлж, дундын техникээр хангах ажлыг зохион байгуулна..
- 2.2.8 Жил бүр атаршсан талбайд 500 хүртэл га талбайд тэжээлийн ургамал тариална.

- 2.2.9 Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг боловсруулах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
- 2.2.10 Бэлчээрийн усан хангамжийг шат дараатай нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

2.3 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1 Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.2 Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.
- 2.3.3 Орон нутагт жижиг, дунд үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэх хүсэлтэй иргэдэд бизнесийн тэгш боломж олгох, зээл тусламжид хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 2.3.4 Суманд хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжинэ.
- 2.3.5 Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхны үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 2.3.6 Орон нутгийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг худалдааны сүлжээ бий болгох замаар дэмжих.
- 2.3.7 Орон нутаг дахь байгалийн түүхий эдийн нөөцөд тулгуурлан блокны үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.
- 2.3.8 Ахуйн үйлчилгээний барилгыг засварлаж, ашиглалтанд оруулах санаачлага гаргаж ажиллана.
- 2.3.9 Тохилог зоогийн газар, кафе байгуулахыг дэмжинэ.
- 2.3.10 Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэхэд шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж худалдан авахад холбогдох байгууллага ААН-үүдтэй холбон зуучилна

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

3.1. Байгаль орчин

- 3.1.1 “Ногоон хэрэм” төсөл хэрэгжүүлж, цөлжилтөөс хамгаалах ойн зурвас байгуулан, бэлчээр ашиглалтын улмаас эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээнэ.
- 3.1.2 Сумын төвийн ундны усны чанарыг сайжруулах арга хэмжээ авч ажиллана.
- 3.1.3 Булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах ажлыг зохион байгуулна..
- 3.1.4 Хууль бус ан агнууртай тэмцэх, хяналт шалгалтыг эрчимжүүлэх.

3.2. Аялал жуулчлал

- 3.2.1 Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд дэмжинэ.
- 3.2.2 Орон нутгийн онцлог бүхий аялал жуулчлалын эвент үйл ажиллагааг бренд болгон хөгжүүлж, аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүний нэр төрлийг олшруулж, сурталчилгааг эрчимжүүлэх

3.3. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.4.1 Сумын төвийн гудамж хорооллын камер, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэх талаар анхаарч ажиллана.
- 3.4.2 Сумын төвүүдийн гэр хорооллын гудамжны өнгө үзэмжийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулна.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1 Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1 “Алсын хараа-2050”, “Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал”-ын хүрээнд сумын “Хөгжлийн хэтийн зорилт” дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.2 Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.
- 4.1.3 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- 4.1. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.**
- 4.2.1 Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.
- 4.2.2 Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 4.2.3 Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлнэ.
- 4.2.4 Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.5 Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилнэ.
- 4.2.6 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд

тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлнэ.

4.2. Хууль эрх зүй

- 4.3.1 Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 4.3.2 Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

4.3. Аюулгүй байдал

- 4.4.1 Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлнэ.
- 4.4.2 Хүнсний баталгаат байдлыг сайжруулах зорилгоор боловсон хүчнийг дадлагажуулж, шинэ технологийн багаж хэрэгслээр хангана.

ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 352
танай _____-ны № _____ т

ДАШИНЧИЛЭН СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Л.ЛУТТӨМӨР ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Дашинчилэн сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Дашинчилэн сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Дашинчилэн сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Дашинчилэн сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг..... Дашинчилэн сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

87

006020507

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ
ᠠᠷᠠᠭ
ᠨᠢᠶᠢᠰᠯᠡᠯ
ᠰᠤᠮᠤ
ᠳᠡᠭᠦᠷᠭᠢᠨ

6317144798
ГЮА0048 3190269

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2020
ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ БУЛГАН АЙМГИЙН ДАШИНЧИЛЭН СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Булган аймгийн Дашинчилэн сумын Монгол Ардын Намын хорооны мөрийн хөтөлбөр

Агуулга

1. Хүний хөгжлийн бодлого.
2. Эдийн засгийн хөгжил.
3. Ногоон хөгжлийн бодлого.
4. Засаглалын бодлого.

1. Хүний хөгжлийн бодлого

1.1 Боловсрол

1.1.1 Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэх.

1.1.2 Сургуулийн сурагчдын "Байгалийн ухааны хичээлийн туршилтын талбай" байгуулах.

1.1.3 Хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагчдын сурах орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх

1.1.4 Хувийн хэвшлийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, сургалтын төв байгуулах санал, санаачлагыг дэмжиж ажиллах.

1.1.5 Сумын насан туршийн боловсролын төв, нэгжийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангах.

1.1.6 Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулах.

1.1.7 Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий "Багшийн хөгжил" аймгийн дэд хөтөлбөрийг, хэрэгжүүлэх.

1.1.8 Сумын хүүхдийн цэцэрлэгийн барилгад их засвар хийхэд анхаарч ажиллана.

1.1.9 Сургууль, цэцэрлэгийн дулаан хангамж, цэвэр, бохир усны дэд бүтцийг үе шаттайгаар шинэчилэх.

1.1.10 Хөдөөгийн багуудын гэр цэцэрлэгийн зуны бүлгийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулах.

1.1.11 Сургууль, цэцэрлэгийн стандартын шаардлага хангасан эрүүл ахуй, ариун цэврийн байгууламжыг сайжруулах ажлыг үргэлжлүүлэх

1.1.12 Ерөнхий боловсролын сургуулийн биеийн тамир, тоглоомын талбайн тохижилтыг сайжруулах ажлыг зохион байгуулах.

1.2 Эрүүл мэнд

1.2.1 Эрүүл мэндийн төвийн аюултай хог хаягдлыг байгальд ээлтэй хэлбэрээр устгах ажлыг зохион байгуулна.

1.2.2 Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжийг сайжруулах арга хэмжээг авах.

“1.2.3 “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмолжуулах.

1.2.4 Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

1.2.5 Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгох.

1.2.6 Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулах.

1.3 Нийтийн биеийн тамир спорт

1.3.1 Нийтийн биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх тусгай хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх.

1.4 Соёл урлаг

1.4.1. Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчилэх.

1.4.2. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гарган хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.

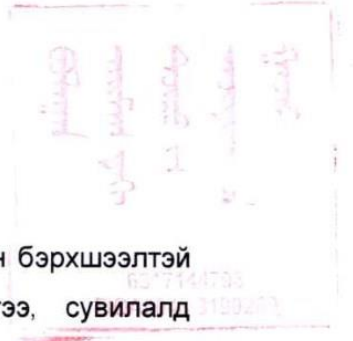
1.4.3. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.

1.4.4. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлнэ.

1.5. Хүн ам хөдөлмөр нийгмийн хамгаалал

1.5.1 Ерөнхий боловсролын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, тэдэнд зориулсан орц, гарц бүхий ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах.

1.5.2 Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд хэрэгцээт үйлчилгээгээ авах нөхцөлийг төрийн болон бусад бүх байгууллагуудад бүрдүүлэх арга хэмжээг авах.

1.5.3 Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.

1.5.4. Ахмад настны чөлөөт цагийг үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг сайжруулах

1.5.5 Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх “Нөлөөллийн аян”-ыг зохион байгуулах.

1.5.6. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулах.

1.5.7. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөл хөтөбөрт хамруулах ажлыг зохион байгуулах.

1.5.8. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүний худалдаа арилжааг бодлогын хүрээнд дэмжих.

1.5.9. Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлан ажлын байрыг нэмэгдүүлэх.

2. Эдийн засгийн бодлого.

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

2.1.1. Эдийн засгийн хөгжлийн 2021-2024 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлж, сумын нэг хүнд ноогдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг нэмэгдүүлэх.

2.1.2 Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах.

2.1.3 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулах.

2.2 Хөдөө аж ахуй

2.2.1. “Шинэ хөдөө-Булган” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэн ажиллах.

2.2.2. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх.

2.2.3 Малыг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан, малын гаралтай бүтээгдэхүүний мөшгөх цахим тогтолцоог хөгжүүлэх.

2.2.4. Бэлчээрт гүний худаг гарган, хөв цөөрөм байгуулж, бэлчээр ашиглалтыг сайжруулдаг уламжлалт ажлуудыг өргөжүүлэх.

2.2.5 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэх ажлыг жил бүр тогтмол зохион байгуулах.

2.2.6. Малчдын үүсгэл санаачилгыг үндэслэн бэлчээрийг нөхөн сэргээх дундын сангийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

2.2.7. Зөгийн аж ахуйн үйл ажиллагааг нэмэгдүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх.

2.3 Үйлдвэрлэл үйлчилгээ

2.3.1 Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлэх.

2.3.2. Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүний чанарыг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллах.

2.3.3. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжих.

2.3.4. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг бүрдүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулах.

3.1. Байгаль орчин

3.1.1 “Ногоон хэрэм” төсөл хэрэгжүүлж, цөлжилтөөс хамгаалах ойн зурвас байгуулан, уул уурхай, бэлчээр ашиглалтын улмаас эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээлгэнэ.

3.1.2 Зэрлэг амьтдын амьдрах орчин, идээшил нутгийг хамгаалах.

3.1.3 Хүн амын ундны усны чанарыг сайжруулах.

3.1.4. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах.

3.1.5. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглан, хамгаалах.

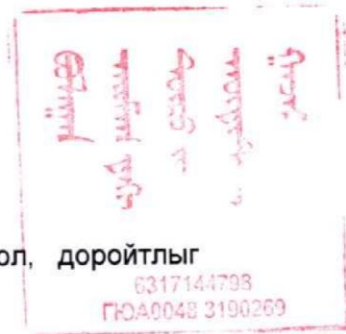
3.2 Аялал жуулчлал

3.2.1 Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж, суманд ирэх гадаадын жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах

3.2.2. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд дэмжинэ.

3.2.3. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх.

3.3 Уул уурхай

3.3.1 Уул уурхайн нөхөн сэргээх ажлыг эрчимжүүлэн орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах.

3.3.2. Ус ашиглагч уул уурхайн аж ахуйн нэгжүүдийг бүрэн тоолууржуулж, гадаргын усны нөөцийг зохистой ашиглах нөхцлийг сайжруулах.

3.3.3 Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын орд газруудын судалгааг хийж, зохистой ашиглах.

3.4. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил

3.4.1 Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулна.

4. Зөв засаглалын бодлого

4.1 Шударга ёсны засаглал

4.1.1 Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлах.

4.1.2. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлэх.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлэх.

4.2.2. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлэн ажиллах.

4.2.3. Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар сайжруулах арга хэмжээг авах.

4.2.4. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлэх.

4.2.5 Төрийн албанд шинээр томилогдсон иргэнийг орон нутаг, төрийн албаны анхан шатны нэгжид ажиллуулан, дадлагажуулах замаар мэдлэг чадвар, туршлагыг сайжруулах.

4.2.6. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилэх.

4.3. Хууль эрх зүй

4.3.1 Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх.

4.3.2. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлэх.

4.4. Аюулгүй байдал

4.4.1 Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх.

4.4.2 Объектын гал түймрийг унтраах шаардлагатай техник, багаж хэрэгсэл болон бэлэн байдлыг хангаж ажиллах.

МЭДЭЭЛЛИЙГ БЭЛТГЭСЭН: Булган аймгийн Дашинчилэн сумын
Монгол Ардын Намын Хороог төлөөлж:

ДАРГА Д.ЛУТТӨМӨР
ДЭД ДАРГА А.БАТЖАРГАЛ

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.09 № 365
танай _____-ны № _____ т

МОГОД СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДЭД ДАРГА
Д.ДЭЛГЭРМАА ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Могод сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Могод сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Могод сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Могод сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Могод сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

0060 20594

**2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН МОГОД СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Могод сумын Монгол Ардын Намын хороо сумын түүхийн 30 гаруй жилд орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлагатай, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Могод сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

Сумын хүн ам мал сүргийн тоо тогтмол өслөө. Өнгөрөгч жилүүдэд бүтээн байгуулалт хамгийн өндөр 4 орчим тэр бум төгрөгт хүрлээ.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Могодчууд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, **ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ МОГОД НУТГАА ХАМТДАА БҮТЭЭХ**-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2016-2020 онд иргэдэд үзүүлж буй боловсролын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, суралцагчыг хөгжүүлэх, бие даан, бүтээлчээр суралцах арга зүйд сургах, зөв хүн болгон төлөвшүүлэх, тэдний хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан бүтээлч чадварлаг багш нараар хүний нөөцийг бүрдүүлэх зорилготой **Оюунлаг Булган, Амжилтын галт тэрэг** зэрэг хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлсэнээр сургалтын үр дүнд ахиц гарч, сургалтын амжилт ахисан байна.

Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан болж буй өвчнийг тогтоож, урьдчилан сэргийлэх, эмчилгээний чанар үр дүнг дээшлүүлэх, халдварт болон халдварт бус

өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх, ХАЛДВАРГҮЙ БУЛГАН хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эрүүл мэндийн салбарт 400 орчим сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийлээ.

Үндэсний спортыг хөгжүүлэх зорилгоор “Монгол нум сум” дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн нум сум, хэрэглэл материалаар ханган, сургагч багшийг бэлдлээ.

“Соёлын бодлого”, “Уртын дуу-Морин хуур” дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх соёлын байгууллагын барилгын засварт 213 сая төгрөг, Музей байгуулахад 2,5 сая төгрөг, соёлын төвийг техник хэрэгсэлээр хангахад дэмжиж ажилалаа. Цаашид сум орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор ХЭДС-аас сүүлийн жилд 9 хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлж, 30 гаруй ажлын байрыг бий болгосон. Үүний үр дүнд хүн амын ажилгүйдлын түвшин 2020 оны эхний улирлын байдлаар 4,6 хувь болж буурсан байна.

Цаашид аймаг, орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий “Оюунлаг Булган” дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх.

1.1.2. Сургууль, цэцэрлэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх.

1.1.3. Сургууль, цэцэрлэгийн дулаан хангамж, цэвэр, бохир усны дэд бүтцийг үе шаттайгаар шинэчилэх ажлыг зохион байгуулах.

1.2. Эрүүл мэнд.

1.2.1. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.

1.2.2. Эрүүл шүд эрүүл хүүхэд үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд суманд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулах.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

1.3.1. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх зорилгоор спорт холбоо, клубуудыг байгуулж тэдгээрийг үе шаттайгаар бодлогоор дэмжиж ажиллах.

1.3.2. Биеийн тамир спортын ордон шинээр барих ажлыг санаачлах

1.3.3. Цэнгэлдэх хүрээлэн шинээр барих талаар эрэлхийлж ажиллах.

1.4. Соёл, урлаг.

1.4.1. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх.

1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

1.5.1. Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх "Ахмадын өргөө"-г тохижуулахад анхаарч ажиллана.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

2.1.1. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, гадаад харилцааг өргөжүүлэн, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах.

2.2. Хөдөө аж ахуй

2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэнэ.

2.2.2. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг байгуулна.

2.2.3. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоогоор сумынхаа хэрэгцээг бүрэн хангах

2.2.4. Жил бүр таримлын сэлгээгээр болон атаршиж, өнжөөсөн 200 аас доошгүй га талбайд тэжээлийн ургамал тариалах ААН,иргэнийг дэмжих

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

2.3.1. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.

2.3.2. Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгох ажлыг эрчимжүүлнэ.

2.3.3. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

3.1. Байгаль орчин.

3.1.1. Загаст нуурын эко симтеийг хамгаалах судлагааны ажлыг үргэлжлүүлэх.

3.2. Аялал жуулчлал.

3.2.1. Амралт, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэдийн гэр аялал жуулчлал, тэмээ, морь унуулах, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

3.2.2. Хульжийн халуун рашааны орчим эко нийтийн бие засах газар байгуулах.

3.3. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.3.1. Сумын хүүхэд залуучуудын амралт, чөлөөт цагийг өнгөрөөх хүүхдийн тоглоомын талбай бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн ногоон байгууламжийг барьж байгуулах санаачлагыг дэмжих.
- 3.3.2. Сумын төвийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах ажлыг санаачлан дэмжих.
- 3.3.3. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууц барих санаачлагыг дэмжих.
- 3.3.4 Сумын төвийг төвлөрсөн инженерийн байгууламжтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх.
- 3,3,5 цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг бетон тулгуур бүхий СИП кабелиар солиж хэрэглэгчдийг 2 тарифт тоолуурт шилжүүлэх.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.
- 4.2.2. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 4.2.3. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлнэ.

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр байнга анхаарал хандуулж ажиллана.

4.4. Аюулгүй байдал

- 4.4.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, техник тоног төхөөрөмж гал унтраах машинаар хангаж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлнэ.
- 4.4.2. Объектын гал унтраах зориулалт бүхий бага оврын гал унтраах автомашин, шаардлагатай техник багаж хэрэгслээр хангана.

**МОГОД СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО**
--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 364
танай _____-ны № _____ т

**ОРХОН СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДЭД ДАРГА
Ц.ДАВААДОРЖ ТАНАА**

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Орхон сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Орхон сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Орхон сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Орхон сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.

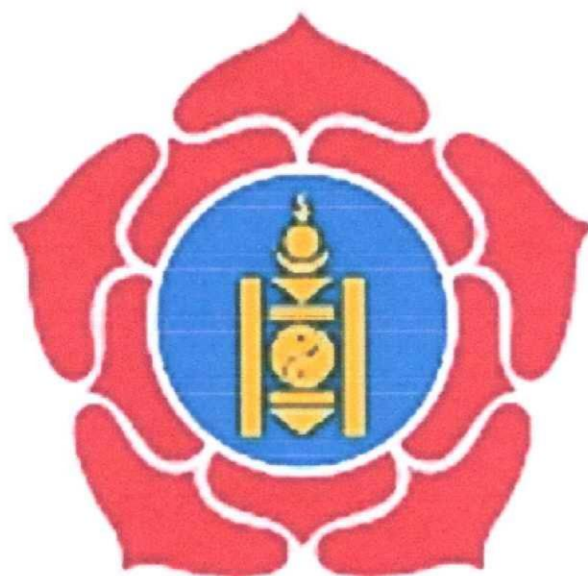
Хувийг: Орхон сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудаатай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020502

2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
ОРХОН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

БОЛОВСРОЛ.

- 1. Сурагчдын зуны амралтыг үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, тэднийг хөдөлмөрт суралцуулах, хамтарч ажиллах чадвар эзэмшүүлэх зорилгоор "Хөдөлмөр Зуслан", "Байгалийн ухааны туршилтын талбай" байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэх.
- 2. Хувийн хэвшлийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, сургалтын төв байгуулах санал, санаачлагыг дэмжиж ажиллана.
- 3. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 5. Ерөнхий боловсролын сургуулийг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгоно.

ЭРҮҮЛ МЭНД

- 6. "Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 7. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулна.

СОЁЛ УРЛАГ

- 8. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 9. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

- 10. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

- 11. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэнэ.
-

- 12. ОУ-н жишигт нийцсэн 2-р зэрэглэлийн шаардлага хангасан Мал эмнэлэг, ариун цэврийн лабораторийн барилга, хог хаягдал устгах байр барьж, тоног төхөөрөмжөөр хангана.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 13. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.
- 14. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаална.
- 15. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.

МЭРГЭШСЭН ЁС ЗҮЙТЭЙ ТӨРИЙН АЛБА –ХҮНД СУРТАЛГҮЙ ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ.

- 16. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

- 17. Хууль сахиулах салбарын хүний нөөцийг чадавх, ажиллах орчин, материаллаг баазыг бэхжүүлэх.
- 18. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

ДЭД БҮТЭЦ ТӨЛӨВЛӨЛТ ТӨВ СУУРИНГИЙН ХӨГЖИЛ

- 19. Сумын хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 20. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

- 21. Бэлчээр ашиглалт, бэлчээрийн доройтол, худаг ус, сумдын хилийн зурвас, маргааны талаар малчидтай уулзалт хийх.

Боловсрол

- 22. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 23. Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулна.
- 24. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулна.
- 25. Залуучуудыг олон улсад зонхилон хэрэглэдэг гадаад хэлийг сурах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 26. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулна.

ХҮН АМ, ХӨДӨЛМӨР НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 27. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

УУЛ УУРХАЙ

- 28. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг орд газруудын судалгааг хийж, зохистой ашиглана.
- 29. Сумын насан туршийн боловсролын төв, нэгжүүдийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангана.
- 30. Орхон суманд Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх дэд хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлж ажиллах.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 31. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжинэ.
- 32. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлнэ.

ДЭД БҮТЭЦ

- 33. Цэцэрлэгт хүрээлэнд их засвар хийж тохижуулах.
- 34. Залуучуудын талбайг сайжруулж бүрэн засвар хийх.
- 35. Орхон сумын гүүрний урд дэнж дээр, түр амрах газар хийх.
- 36. Орхон сумын гүүрнээс, сээрийн гүүр хүртэл замын гэрэлтүүлэг хийх.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

- 37. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 364
танай _____-ны № _____ т

**ОРХОН СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДЭД ДАРГА
Ц.ДАВААДОРЖ ТАНАА**

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Орхон сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Орхон сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Орхон сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Орхон сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.

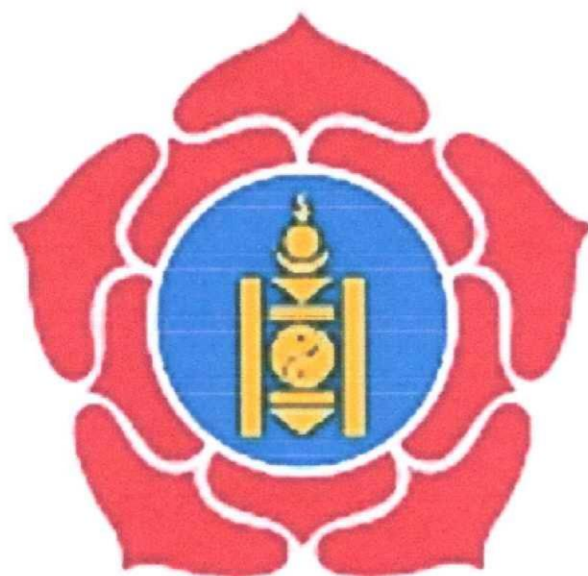
Хувийг: Орхон сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудаатай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020502

2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
ОРХОН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

БОЛОВСРОЛ.

- 1. Сурагчдын зуны амралтыг үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, тэднийг хөдөлмөрт суралцуулах, хамтарч ажиллах чадвар эзэмшүүлэх зорилгоор "Хөдөлмөр Зуслан", "Байгалийн ухааны туршилтын талбай" байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэх.
- 2. Хувийн хэвшлийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, сургалтын төв байгуулах санал, санаачлагыг дэмжиж ажиллана.
- 3. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 5. Ерөнхий боловсролын сургуулийг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгоно.

ЭРҮҮЛ МЭНД

- 6. "Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 7. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулна.

СОЁЛ УРЛАГ

- 8. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 9. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

- 10. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

- 11. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэнэ.
-

- 12. ОУ-н жишигт нийцсэн 2-р зэрэглэлийн шаардлага хангасан Мал эмнэлэг, ариун цэврийн лабораторийн барилга, хог хаягдал устгах байр барьж, тоног төхөөрөмжөөр хангана.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 13. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.
- 14. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаална.
- 15. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.

МЭРГЭШСЭН ЁС ЗҮЙТЭЙ ТӨРИЙН АЛБА –ХҮНД СУРТАЛГҮЙ ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ.

- 16. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

- 17. Хууль сахиулах салбарын хүний нөөцийг чадавх, ажиллах орчин, материаллаг баазыг бэхжүүлэх.
- 18. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

ДЭД БҮТЭЦ ТӨЛӨВЛӨЛТ ТӨВ СУУРИНГИЙН ХӨГЖИЛ

- 19. Сумын хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 20. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

- 21. Бэлчээр ашиглалт, бэлчээрийн доройтол, худаг ус, сумдын хилийн зурвас, маргааны талаар малчидтай уулзалт хийх.

Боловсрол

- 22. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 23. Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулна.
- 24. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулна.
- 25. Залуучуудыг олон улсад зонхилон хэрэглэдэг гадаад хэлийг сурах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 26. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулна.

ХҮН АМ, ХӨДӨЛМӨР НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 27. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

УУЛ УУРХАЙ

- 28. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг орд газруудын судалгааг хийж, зохистой ашиглана.
- 29. Сумын насан туршийн боловсролын төв, нэгжүүдийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангана.
- 30. Орхон суманд Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх дэд хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлж ажиллах.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 31. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжинэ.
- 32. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлнэ.

ДЭД БҮТЭЦ

- 33. Цэцэрлэгт хүрээлэнд их засвар хийж тохижуулах.
- 34. Залуучуудын талбайг сайжруулж бүрэн засвар хийх.
- 35. Орхон сумын гүүрний урд дэнж дээр, түр амрах газар хийх.
- 36. Орхон сумын гүүрнээс, сээрийн гүүр хүртэл замын гэрэлтүүлэг хийх.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

- 37. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

1050-0729 № 363
танай _____-ны № _____ т

РАШААНТ СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Б.БАТ-ЭРДЭНЭ ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Рашаант сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Рашаант сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Рашаант сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Рашаант сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /...хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг:Рашаант сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

006020580

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ
ᠠᠷᠠᠨ
ᠨᠠᠮ
ᠨᠠᠮᠤᠨ
ᠬᠡᠲᠡᠯᠪᠦᠷ

6317144798
ГЮА0048 3190269

**2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН РАШААНТ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Рашаант сумын Монгол Ардын Намын хороо сумын түүхийн 30 гаруй жилд орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлагатай, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Рашаант сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

Сумын хүн ам жил бүр өсч, 3157 болсон бол мал сүргийн тоо 198039 хүрч өслөө. Өнгөрөгч жилүүдэд хураан авсан үр тариа сүүлийн 30 жил дэх хамгийн өндөр түвшинд байлаа. Орон нутгийн Төсвийн орлого 160449600 төгрөг хүрч, эдийн засаг тасралтгүй өсөн дэвшиж байна. 2019 онд 168 иргэнийг байнгын болон улирлын ажлын байраар хангаж, ажилгүйдлийн түвшин 2020 оны эхний 6 сарын байдлаар 4,6% болж буурлаа.

Төв суурингийн хөгжлийн үндэс болсон орчин үеийн технологи бүхий Дулаан үйлдвэрлэлийн төв галаа өрдөн илчээ түгээж, Цэвэрлэх байгууламжийн барилга угсралтын ажил дуусч, ашиглалтад аван орон сууцны 8 айлын хаус хороолол баригдаж байна.

Рашаант сумын явган хүний замын ажлыг шат дараатай хийснээр 2016 онтой харьцуулахад 100 хувиар, 1 байршилд 540 метр квадрат автозогсоол байгуулсан нь урд өмнө байгуулагдаж байгаагүй томоохон бүтээн байгуулалт болсон. Мөн 6 байршилд гэрэлтүүлгийг шинээр тавьсан нь сүүлийн жилүүдэд Рашаант суманд байршуулсан нийт гэрэлтүүлэгнээс илүү гарч байна.

Малчид, иргэдийн амьжиргаа, эдийн засгийн чадавхийг дээшлүүлэх, ажилгүйдлийг бууруулах зорилгоор "Шинэ Хөдөө-Булган" дэд хөтөлбөрийн хүрээнд Чацаргана, Хүнсний ногоо, Арьс шир элдэх жижиг дунд үйлдвэрлэл, гэх мэт олон төсөл амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн

баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Рашаантчууд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, **ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ САНСАР НУТГАА ХАМТДАА БҮТЭЭХ**-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2016-2020 онд иргэдэд үзүүлж буй боловсролын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, цэцэрлэг, сургуулийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх сургалтын орчныг сайжруулах зорилго тавьж улс, орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрөөс 3 тэрбум гаруй төгрөгийн санхүүжилтыг шийдвэрлүүлсэн байна. Суралцагчийг хөгжүүлэх, бие даан, бүтээлчээр суралцах арга зүйд сургах, зөв хүн болгон төлөвшүүлэх, тэдний хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан, бүтээлч, чадварлаг багш нараар хүний нөөцийг бүрдүүлэх зорилготой “Оюунлаг Булган”, “Амжилтын галт тэрэг” хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлснээр сургалтын үр дүнд ахиц гарч, ЭЕШ-д үзүүлж буй сурагчдын амжилт ахисан байна.

Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан болж буй өвчнийг тогтоож, урьдчилан сэргийлэх, эмчилгээний чанар үр дүнг дээшлүүлэх, халдварт болон халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх, салбарын мэргэжлийн боловсон хүчнийг чадавхжуулах, эмчилгээ, оношилгооны сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологи нэвтрүүлж, техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.

Иргэд биеийн тамираар хичээллэх, бэлтгэл сургуулилт хийх, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах орчин нөхцлийг сайжруулж, сургуулийн спорт заалыг засаж тохижууллаа.

Үндэсний спортыг хөгжүүлэх зорилгоор “Монгол нум сум” дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн нум сум, хэрэглэл материалаар ханган, сургагч багшийг бэлтгэн, хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүллээ.

“Соёлын бодлого”, “Уртын дуу-Морин хуур” дэд хөтөлбөрийн хүрээнд амьд хөгжмийг сурталчлах, хөгжүүлэх, соёлын байгууллагуудын техник хангамжийг нэмэгдүүлэн сумын соёлын төвийг техник хэрэгслээр бүрэн хангалаа.

Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор ХЭДС-аас сүүлийн жилд 9 хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлж, 30 гаруй ажлын байрыг бий болгосон. Үүний үр дүнд хүн амын ажилгүйдлийн түвшин 2020 оны эхний улирлын байдлаар 4,6 хувь болж буурсан байна.

Цаашид аймаг, орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн

- болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх
- 1.1.2. Сурагчдын зуны амралтыг үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, тэднийг хөдөлмөрт суралцуулах, хамтарч ажиллах чадвар эзэмшүүлэх зорилгоор "Хөдөлмөр Зуслан", "Байгалийн ухааны туршилтын талбай" байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэх
- 1.1.3. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэн ажиллах
- 1.1.4. Сургууль, цэцэрлэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх
- 1.1.5. Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулах
- 1.1.6. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулах
- 1.1.7. Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий "Багшийн хөгжил" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
- 1.1.8. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулах
- 1.1.9. Оюутан, залуучуудыг гадаад дотоодын тэтгэлэгт хөтөлбөр, сургалтанд хамруулах.
- 1.1.10. Сумын цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилгыг шинээр барих ажлын нөхцөл боломжийг судлах, санаачлага гарган хийх
- 1.1.11. Боловсролын байгууллагуудыг тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх боломж нөхцлийг судлах
- 1.1.12. Ерөнхий боловсролын сургуулийг зориулалтын биеийн тамирын тоглоомын талбайтай болгох ажлыг эрэлхийлэх

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Сумын Эрүүл мэндийн төвийн барилгын засварын ажлыг эхлүүлэх талаар эрэлхийлж ажиллах
- 1.2.2. Сумын Эрүүл мэндийн төвийн түргэн тусламжийн авто машиныг шинэчлэх ажлыг эрэлхийлж ажиллах
- 1.2.3. Сумын Эрүүл мэндийн төвийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангах
- 1.2.4. Эрүүл мэндийн төвийн аюултай хог хаягдлыг байгальд ээлтэй хэлбэрээр устгах, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг зохион байгуулах
- 1.2.5. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх
- 1.2.6. Суманд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээ хийдэг шүдний эмч, Эхоны эмчтэй болгох ажлыг эхлүүлэхэд анхаарах

- 1.2.7. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулах
- 1.2.8. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгох
- 1.2.9. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг сумандаа жил бүр зохион байгуулах
- 1.2.10. Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах, тусламж үйлчилгээний чанар, шуурхай байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулах
- 1.2.11. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 90 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулах
- 1.2.12. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн дэвшилтэт, шинэлэг аргуудыг нэвтрүүлэн, хэрэгжүүлэхэд санаачлагатай ажиллах
- 1.2.13. Эрүүл мэндийн байгууллагад нэн шаардлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг бодлогоор сургах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах
- 1.2.14. "Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлэн ажиллах
- 1.2.15. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулах

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх, таатай орчин нөхцлийг бүрдүүлэх зорилгоор спорт холбоо, клубуудыг байгуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж, бодлогоор дэмжиж ажиллах
- 1.3.2. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх Өдөрлөгтэй болгох ажлыг санаачлан зохион байгуулах

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Соёлын төвийн барилгад их засвар хийх ажлыг эхлүүлэх талаар эрэлхийлж ажиллах
- 1.4.2. Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэх ажлыг эрчимжүүлэх
- 1.4.3. Сумын соёл, урлагийн байгууллагын үйл ажиллагааг аялал жуулчлалтай холбон өргөжүүлж, урлаг, соёл, аялал жуулчлалын "Эвент" үйл ажиллагааг зохион байгуулах
- 1.4.4. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх
- 1.4.5. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлэн, эрчимжүүлэн ажиллах
- 1.4.6. Орон нутаг судлах кабинетыг тохижуулах, үзмэртэй болгох ажлыг эхлүүлэх, ирээдүй хойч үе болсон хүүхэд багачууд маань түүхээрээ бахархах, үлгэр дуурайлал авах
- 1.4.7. Соёл, урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлтгэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулах

1.5 Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, хүүхдэд зориулсан “Хөгжлийн төв” байгуулан ажиллах
- 1.5.2 Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэн ажиллах
- 1.5.3 Ерөнхий боловсролын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, сайжруулах тал дээр анхааран ажиллах
- 1.5.4 Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулах
- 1.5.5 Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх “Ахмадын өргөө”-г тохижуулах ажлыг эхлүүлэх
- 1.5.6 Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх “Нөлөөллийн аян”-ыг зохион байгуулах
- 1.5.7 Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэн ажиллах
- 1.5.8 “Мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлнэ. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах
- 1.5.9 Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж ажиллах
- 1.5.10 Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг байгуулж, борлуулалтаар дэмжих
- 1.5.11 Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар 400-аас доошгүй байнгын болон улирлын ажлын байр бий болгоход идэвх санаачлагатай ажиллах

2 ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Рашаант суманд “Шинэ хөдөө” төслийн хүрээнд 4 жилийн хугацаанд үхэр, хонь, ямааны үүлдэр угсааг сайжруулах, тариаланчдыг дундын техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах, “Чацаргана” төсөл хэрэгжүүлэх, сүү хадгалах хөргүүртэй чингэлэг, арьс шир боловсруулах тоног төхөөрөмж зэргийг нийлүүлнэ.

Бэлчээрт инженерийн хийцтэй худаг шинээр гаргаж, 200.0 мянган толгой малыг усаар хангав.

Сум хөгжүүлэх сангаас 2017-2019 онд 60 гаран төсөлд 100 гаруй сая төгрөгийн зээл олгосноор 100 гаруй ажлын байр шинээр бий болж, мөн тооны ажлын байр хадгалагдан үлдсэн байна.

Ирэх жилүүдэд мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлж ажиллана.

2.5 Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.5.1 Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, гадаад харилцааг өргөжүүлэн, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах
- 2.5.2 Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих
- 2.5.3 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулах

2.6 Хөдөө аж ахуй

- 2.6.1 Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх
- 2.6.2 “Монгол мал-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлэх
- 2.6.3 Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг байгуулах
- 2.6.4 Мэргэжлийн боловсролын сургалтаар малчид, тариаланчдын залгамж халааг бэлтгэн, ХАА-н салбарын хүний нөөцийг хөгжүүлэх
- 2.6.5 Орчин үеийн шаардлага хангасан Мал үржлийн төв байгуулж, хог хаягдал устгах байр барьж, тоног төхөөрөмжөөр хангах
- 2.6.6 Бэлчээрт худаг уст цэгийн тоог нэмэгдүүлж гүний худаг гаргах, хөв цөөрөм байгуулж, бэлчээр ашиглалтыг сайжруулах
- 2.6.7 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэх ажлыг эрчимжүүлэх
- 2.6.8 Малчдын үүсгэл санаачилгыг үндэслэн бэлчээрийг нөхөн сэргээх дундын сангийн үйл ажиллагааг дэмжих, эрчимжүүлэх
- 2.6.9 Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоогоор сумынхаа хэрэгцээг бүрэн хангах
- 2.6.10 Жил бүр таримлын сэлгээгээр болон атаршиж, өнжөөсөн 500-аас доошгүй га талбайд тэжээлийн ургамал тариалах

2.7 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.7.1 Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлэх
- 2.7.2 Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан сум хөгжүүлэх сан болон бусад зээл хөтөлбөрт хамруулах, дэмжлэг үзүүлэх
- 2.7.3 Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилготой орон нутгийн онцлогт нийцсэн “Жижиг дунд үйлдвэрлэл”-ийг хөгжүүлэх
- 2.7.4 Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгоход санаачлагатай ажиллах
- 2.7.5 Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжих

- 2.7.6 Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх
- 2.7.7 Замын үйлчилгээний төвийн замыг хатуу хучилттай болгон тохижуулах, орчин үеийн стандарт шаардлагад нийцүүлсэн шат дараатай арга хэмжээ авч ажиллах

6317144798
ГЮА0048/3190269

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

Хөрсний бохирдлыг бууруулах, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор сумын төвийн гэр хорооллын айл өрхүүдэд хог хаягдлын ангилан ялгах савтай болгож, хог зөөврийн авто машинтай болсон. Мөн аймгийн байгаль хамгаалах сангийн хөрөнгө 140,0 сая төгрөгөөр төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулан ажиллаж байна.

2016-2020 онд сумын төвийн явган хүний замыг орон нутгийн төсвөөс нийт 40 гаруй сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж 500 гаран метр зам тавьсан байна. Мөн Улааншивээт 3-р багийн нутаг дэвсгэрт 840м үерийн усны даланг 128 сая төгрөгөөр дуусгаж, ашиглалтад орууллаа.

Ирэх дөрвөн жилд байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцлийг сайжруулна.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1 “Ногоон хэрэм” төсөл хэрэгжүүлж, цөлжилтөөс хамгаалах ойн зурвас байгуулан, бэлчээрийн ашиглалтын улмаас эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээх
- 3.1.2 Сумын төвийн ундны усны чанарыг сайжруулах арга хэмжээ авч, баталгаат ундны усаар хангагдсан хүн амын тоог нэмэгдүүлэх
- 3.1.3 Гадаргын усны урсацыг сайжруулах, хөв цөөрөм байгуулах замаар газрын гадарга дахь усан толиог нэмэгдүүлэх
- 3.1.4 Дашинчилэн сумын Лах, Өрхтий зэрэг уулсыг Улсын тусгай хамгаалалтад авах, Хөгнө Тарнын БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаанд хариуцуулах
- 3.1.5 Булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах, нөхөрлөлийн үйл ажиллагааг сайжруулж, үүрэг хариуцлагыг дээшлүүлэх
- 3.1.6 Оршуулгын газруудын хашаажуулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулах
- 3.1.7 “Цэвэр орчин –Цэмцгэр сум” аяныг жил болгон зохион байгуулж хоггүй сум болгох
- 3.1.8 Байгаль орчноо хамгаалах талаар хүүхэд залуучуудад зориулсан хөтөлбөр боловсруулж, мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт зохион байгуулах

3.2 Аялал жуулчлал.

- 3.2.1 Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж, суманд ирэх гадаадын жуулчдын тоог 10, дотоодын жуулчдыг 15 хувиар нэмэгдүүлэх
- 3.2.2 Амралт, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэдийн гэр аялал жуулчлал, тэмээ, морь унуулах, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлэх
- 3.2.3 Элсэн тасархайд аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулан түр буудаллах цэг, зам дагуух үйлчилгээний төв бий болгох

3.2.4 Амралтын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх

3.3 Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.3.1 Өрхийн орлогод нийцсэн, амины инженерийн шийдэл бүхий 24 айлын орон сууцыг барих ажлыг эрэлхийлж ажиллах
- 3.3.2 Сумын хүүхэд залуучуудын амралт, чөлөөт цагийг өнгөрөөх спортын болон хүүхдийн тоглоомын талбай бүхий цэцэрлэгт хүрээлэнг байгуулж, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэн иргэдийн оролцоо хариуцлагыг дээшлүүлэх
- 3.3.3 Сумын төвийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулан ард иргэдийн амгалан тайван амьдрах нөхцлийг хангах
- 3.3.4 Найрамдал, Хийморь, Залуус хороололын айл өрхийг төвлөрсөн цэвэр, бохир ус, дулааны шугамд холбож, цэвэрлэх байгууламжийг технологийн дагуу зөв зохистой ашиглах тал дээр шат дараатай арга хэмжээ авч ажиллах
- 3.3.5 Сумын төвийн төв зам дагуух гүний худагуудыг бүрэн ашиглалтанд оруулж шугам хоолойн өргөтгөл хийн, ус дулаан хангамжийн найдвартай байдлыг сайжруулж ажиллах
- 3.3.6 Сумын шинэ суурьшлын бүс болон малчны хороололд 10квт-ын шугамын өргөтгөлийн ажлыг эхлүүлэх

4 ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Рашаант сумын хэмжээнд 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар 21 төрийн байгууллагад 121 албан хаагч ажиллаж байна.

Төрийн албаны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгатай уялдуулан "Булган аймгийн Төрийн албан хаагчдын хүний нөөцийг хөгжүүлэх хөтөлбөр /2019-2022/-ийг батлуулан хэрэгжүүлж байгаа нь төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, урамшуулах улмаар нийгмийн баталгааг хангахад эерэг өөрчлөлтүүд гарч байна.

Мэргэшсэн тогтвортой төрийн албыг төлөвшүүлэх ажлын үндэс болсон төрийн захиргааны албан тушаалын тодорхойлолтыг шинэ шаардлага, ур чадварт нийцүүлэн боловсруулж, төрийн албаны тухай хуульд заасан төрийн жинхэнэ албан хаагчийг шатлан дэвшүүлэх эрх зүйн орчныг сумын хэмжээнд бүрдүүлсэн.

"Бүх нийтийн эрх зүйн боловсрол" хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж, гэмт хэргийн гаралт буурч, илрүүлэлт 46.4 хувь болж, өмнөх оноос 25 хувиар өссөн байна.

2020-2024 онд төрийн байгууллага, төрийн албаны хүний нөөцийн аудитыг тогтмол хийж, чадварлаг төрийн албыг бэхжүүлэхэд үйл ажиллагаагаа чиглүүлэн ажиллахын зэрэгцээ төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.

Уламжлалт харилцаатай болон шинээр харилцаа тогтоосон хот, дүүрэгтэй хамтын ажиллагааг бодитой үр дүнд хүргэнэ.

4.1 Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1 Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлах

- 4.1.2 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлж ажиллах

4.2 Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ

- 4.2.1 Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлэх
- 4.2.2 Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлэх
- 4.2.3 Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болгох
- 4.2.4 Сумын ЗДТГ-ын байранд их засварын ажлыг эхлүүлэх тал дээр санаачлагатай ажиллаж, тав тухтай тохилог орчинд төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг зарчмыг баримтлан ажиллах
- 4.2.5 Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар шинэчлэн төрийн ажлыг хурдан шуурхай, жигд хүртээмжтэй байх нөхцлийг дээшлүүлэх
- 4.2.6 Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлэх
- 4.2.7 Төрийн албанд шинээр томилогдсон иргэнийг төрийн албаны анхан шатны нэгжид ажиллуулан, дадлагажуулах замаар мэдлэг чадвар, туршлагыг нэмэгдүүлэн ажиллах
- 4.2.8 Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилэх
- 4.2.9 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлэх

4.3 Хууль, эрх зүй

- 4.3.1 Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр байнга анхаарал хандуулж ажиллах
- 4.3.2 “Урамшилт эргүүл”, “Хүүхэд хамгаалагч” үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх
- 4.3.3 Төрийн болон албаны нууц задарч, үрэгдэхээс урьдчилан сэргийлэх, авлига, албан тушаал, төрийн болон албаны нууцтай холбоотой гэмт хэрэг, зөрчилгүй ажиллана.
- 4.3.4 Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцлийг сайжруулж, үе шаттай арга хэмжээ авч цахим хэлбэрт шилжүүлэх ажлыг эхлүүлэх

4.4 Аюулгүй байдал

- 4.4.1 Хүнсний баталгаат байдлыг сайжруулах зорилгоор Мэргэжлийн хяналтын дагнасан байцаагчтай болгох ажлыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран нөхцөл боломжийг судлах
- 4.4.2 Гамшгын үед зарлан дуудах дуут дохио байрлуулах, болзошгүй эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч ажиллах

РАШААНТ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 362

танай _____-ны № _____ т

**САЙХАН СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
Л.ПҮРЭВСҮРЭН ТАНАА**

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Сайхан сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сайхан сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Сайхан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Сайхан сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: ... Сайхан сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

006020557

Булган аймгийн Сайхан сумын Монгол Ардын
намын хорооны 2020 оны . . . -р сарын . . . ны
өдрийн . . . дугаартай тогтоолын хавсралт

6317144798
ГИАД0048 3190269

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН, ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН САЙХАН СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Сайхан сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, аймгийнхаа бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, эхний хоёр жил үр дүнтэй хэрэгжүүлэх суурийг бий болгож, сүүлийн 2 жилд улсын болон аймгийн хөрөнгө оруулалтыг орон нутагтаа оруулж, иргэдийн амьдрах ая тухтай орчин нөхцлийг бий болгох зорилтыг тавьж ажиллаа.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн үйлчилгээг цахимжуулах ажлыг нэвтрүүлсэн.

Сайханчууд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ БУЛГАНЫГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" аймгийн дэд хөтөлбөрийг үргэлжүүлэн хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2. Хүүхэд хамгааллын байрыг бий болгож, "Аз жаргалтай 100-н гэр бүл" арга хэмжээг зохион байгуулж хэвшүүлэх
- 1.1.3. Орон нутгийн онцлог, үзэсгэлэнт байгалийн унаган төрх, адуу айрагны нутгийн аялал жуулчлалын газрын зураг "Баялаг бүтээгч Сайхан" зурагт гарын авлагыг бий болгоно
- 1.1.4. Насан туршийн боловсролын төвийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангаж, "Хүний хөгжлийн төв" байгуулах ажлыг зохион байгуулах
- 1.1.5. Сургууль, цэцэрлэгүүдийн дулаан хангамж, цэвэр, бохир усны дэд бүтцийг үе шаттайгаар шинэчилнэ.
- 1.1.6. Цэцэрлэгийн зуны бүлэг ажиллуулж, 3-өөс доошгүй багт гэр цэцэрлэг ажиллуулах. Туршилтын талбайтай болгох.

- 1.1.7. Боловсролын байгууллагуудыг цахим тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийнэ.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Эрүүл мэндийн төвийн нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттайгаар хангаж, ажиглах тусгаарлах байранд их засварын ажлыг эрчимжүүлэх
- 1.2.2. Эрүүл мэндийн байгууллагуудыг аюултай хог хаягдлыг байгальд ээлтэй хэлбэрээр устгах тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.2.3. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.2.4. "Эрүүл мэндийн хөтөч-2" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллах
- 1.2.5. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулна.
- 1.2.6. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.2.7. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгоно. Сургууль, дотуур байранд эмчийн ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр ажиллах.
- 1.2.8. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулж ажиллах
- 1.2.9. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 90 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулах
- 1.2.10. "Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах, нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлэхэд анхаарах
- 1.2.11. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцлийг сайжруулахад анхаарах

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Хүчит бөхчүүдийн өлгий нутгийн хойч үе өсвөр залуучуудыг сургаж бэлтгэх зориулалтай, аймаг сумдын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулах стандарт шаардлага хангасан "Бөхийн өргөө спорт заал"-ны барилгыг шинээр барих ажлыг хөөцөлдөх
- 1.3.2. Сумын төвийн хороонуудын дунд стандарт шаардлага хангасан сагсан бөмбөгийн талбайтай болгож хүүхэд задучуудын чөлөөт цагийг өнгөрөөх орчныг бий болгохоор ажиллах. Өвөлдөө мини мөсөн гулгуурын талбай болгон ашиглана.
- 1.3.3. Өсвөр үеийн үндэсний бөхийн болон жудогийн дэвжээ, шагайн харваа, шатрын баг тамирчдыг хичээллэх байр танхимыг бэлтгэж, байгууллага аж ахуйн дэргэдэх клубын системд оруулах
- 1.3.4. Ерөнхий боловсролын сургуулийн биеийн тамирын талбайд зориулалтын хөл бөмбөгийн талбайтай болгох ажлыг эрчимжүүлнэ

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Соёлын төвийн барилгад их засвар хийлгэх
- 1.4.2. Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэх ажлыг зохион байгуулна
- 1.4.3. "Сайханы соёл урлагийн өдөр" арга хэмжээг зохион байгуулж хэвшүүлэх
- 1.4.4. Урлаг, соёл, аялал жуулчлалын "Эвент" үйл ажиллагааг зохион байгуулна. Нутгаа алдаршуулсан дуу, уран бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
- 1.4.5. "Соёлын өв тээгчид"-ийн арга хэмжээ зохион байгуулна.
- 1.4.6. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гарган хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.7. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 1.4.8. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлнэ. Ургийн баярын арга хэмжээг сум орон нутгаас дэмжиж ажиллана.
- 1.4.9. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1. Ерөнхий боловсролын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах орчин нөхцлийг бүрдүүлж, тэдэнд зориулсан орц, гарц, ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулахад анхаарах
- 1.5.2. Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулна
- 1.5.3. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.
- 1.5.4. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэхэд анхаарах
- 1.5.5. Сумын боловсон хүчний нөөц, хөдөлмөрийн зах зээлийн 10 жилийн судалгааг хийнэ.
- 1.5.6. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.7. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулна.
- 1.5.8. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг сумдад байгуулж, борлуулалтаар дэмжинэ.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн чанарыг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлж ажиллана.

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн, үйлдвэрлэл эрхэлсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих ажлыг зохион байгуулна
- 2.1.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх ажлыг эрчимжүүлэх
- 2.2.2. "Монгол мал-2" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлнэ.
- 2.2.3. Малыг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан, малын гаралтай бүтээгдэхүүний мөшгөх цахим тогтолцоог хөгжүүлэхэд анхаарах
- 2.2.4. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулах
- 2.2.5. Суманд мал үржлийн албатай болгох ажлыг хөөцөлдөх.
- 2.2.6. Бэлчээрт гаргах гүний худгийн тоог нэмэгдүүлэх талаар хөөцөлдөх
- 2.2.7. Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэх ажлыг зохион явуулна.
- 2.2.8. Өвөлжөө хаваржааны хашааг шинэчлэх төслийг хэрэгжүүлж ажиллах
- 2.2.9. "Атар-4" аяны хүрээнд атаршсан талбайг ашиглаж, ногоон тэжээл тариалж сумын хэрэгцээг дотооддоо хангах ажлыг иргэдэд хувийн хэвшилтэйгээ хамтран хийнэ. Дундын техникийг бий болгоно.
- 2.2.10. Өрхийн хүлэмжийн аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний ногоо тарих зорилт тавьж ажиллана.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлэхэд анхаарах
- 2.3.2. Айраг савлах үйлдвэрийг бий болгож, Хөхүүрийн шинэ айргийг гүн хөлдөөж зөөвөрлөн, Сайханы айргийг борлуулах сүлжээг бий болгоно.
- 2.3.3. Бетонон эдлэл, замын бордур, явган замын хавтан, тоосго блок хийх орон нутгийн иргэдийн бүлийг бодлогоор дэмжинэ.
- 2.3.4. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хувцас угаалгын үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

Аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлнэ.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1. Зэрлэг амьтад, тарвагын амьдрах орчин, идээшил нутгийг хамгаалж, ховордсон багт нутагшуулах ажлыг хийнэ.
- 3.1.2. 20-өөс доошгүй булаг шандны эхийг хашиж хамгаалж сэргээн засварлах ажлыг зохион байгуулна.
- 3.1.3. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаална.

3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөг боловсруулж, Хадан цохиог ногоон эко орчныг бүрдүүлж, мод суулгац тарьж, Асгын дэвсгэрийн рашааны бүсийг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авч дүүжин гүүр, аялал жуулчлалын цогцолбор болгох зураг төсвийг хийж бодит ажил болгох эхлэлийг тавина.
- 3.2.2. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.
- 3.2.3. Түр буудаллах цэг, айраг худалдаалах цэг, зам дагуух үйлчилгээний төвүүдийг бий болгох
- 3.2.4. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэн ажиллана.
- 3.2.5. Хунт нууранд нүүдлийн шувуудын ажиглалтын байртай болгох.

3.3. Уул уурхай.

- 3.3.1. Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгжүүдийг бүрэн тоолууржуулж, гадаргын усны нөөцийг зохистой ашиглах нөхцлийг сайжруулна.
- 3.3.2. Уул уурхайн лиценз олгох үйл явцыг олон нийтэд нээлттэй болгож, хууль зөрчиж олгосон зөвшөөрлийг хүчингүй болгох ажлыг эрчимжүүлэх.
- 3.3.3. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг орд газруудын судалгааг хийж, зохистой ашиглана.
- 3.3.4. Нүүрсний ордуудыг түшиглэн сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэр байгуулах санаачлагыг дэмжиж, хамтарч ажиллана.

3.4. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.4.1. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, 12 айлын орон сууц барих ажлыг эхлүүлэх
- 3.4.2. Цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтын ажлыг дуусгаж ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэхэд анхаарах.
- 3.4.3. Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах
- 3.4.4. Сумын гэр хорооллын нүхэн жорлонг хөрсний нэвчилтгүй, соруулдаг жорлонгоор шат дараатай солих, айл өрхийг төвлөрсөн цэвэр, бохир ус, дулааны шугамд холбох ажлыг эхлүүлэхэд анхаарах.
- 3.4.5. Цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг бетон тулгуур бүхий СИП кабелиар сольж, хэрэглэгчдийг 2 тарифт тоолуурт шилжүүлэх ажлыг дуусгаж, хуучин ашиглагдаж байсан шонгуудад бетонон хөлтэй болгож,

Хунт рашаан сувиллын чиглэлд цахилгаан эрчим хүчний шугам татах ажлыг холбогдох байгууллагад уламжлах

- 3.4.6. Сумын төвийн гурвалжин тойргийн 1.7 км авто замыг хатуу хучилттай авто зам, явган замын болон авто замын гүүрэн гарц гаргах ажлуудын тооцоо судалгааг хийлгэх
- 3.4.7. Сумын төвийн төв зам дагуу явган зорчигчийн аюулгүй байдлыг хангасан зорчих хэсэг, байгууллагууд, үйлчилгээний газруудыг холбосон явган зам барих ажлыг холбогдох байгууллага ААН-үүдтэй санаачлага гарган хамтран ажиллах
- 3.4.8. УИХ-ын гишүүний багцийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэх Сумын төвийн үерийн ус зайлуулах суваг, даланг шинэчлэх ажлыг бүрэн дуусгана.
- 3.4.9. Хөдөө багуудад үүрэн телефоны сүлжээнд холбогдох хамрах хүрээг сайжруулах талаар холбогдох байгууллагад санал тавих.
- 3.4.10. Сумын төвд өвс тэжээлийн нөөцийн хашаа, сүүдвэрчтэй болгох ажлыг нөөц бололцоонд тулгуурлан эхлүүлэх.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1. Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. "Алсын хараа-2050", "Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал"-ын хүрээнд аймгийн "Хөгжлийн хэтийн зорилт" дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.2. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.
- 4.1.3. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.
- 4.2.2. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 4.2.3. ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар сайжруулах арга хэмжээг авах
- 4.2.4. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.5. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.6. Нийгэм, эдийн засгийн үр дүнтэй өөр аймаг сумдуудтай хамтран ажиллах харилцааг өргөжүүлэх

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан

- сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр санаачлах. Өндөрлөг цэгт камержуулах ажлыг судлах.
- 4.3.2. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх.

4.4. Аюулгүй байдал

- 4.4.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх.
- 4.4.2. Объектын гал унтраах зориулалт бүхий бага оврын гал унтраах автомашин, шаардлагатай техник, багаж хэрэгслээр хангах ажлыг судлах.

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 361

танай _____-ны № _____ т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Сэлэнгэ сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сэлэнгэ сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Сэлэнгэ сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Сэлэнгэ сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /...хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Сэлэнгэ сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

0060 20556

Сэлэнгэ сумын Монгол Ардын Намын
хорооны гишүүдийн 2020 оны 07 сарын 27-ны
өдрийн 2020/03 тоот тогтоолын хавсралт

**АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН СЭЛЭНГЭ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Сэлэнгэ сумын Монгол Ардын Намын хороо нь орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлага, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Сэлэнгэ сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

Сумын өрх, хүн ам жил бүр өсч 1077 өрх, 3392 болсон бол мал сүргийн тоо 10354-д хүрч өслөө. 2016-2020 онд 361 иргэнийг байнгын болон улирлын ажлын байраар хангасан байна.

2016-2020 онд Монгол орны хамгийн урт Ингэтийн гүүр 437.02м, Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөлийн ажил, Соёл спортын цогцолборын барилга, сумын төв болон Орхон аймаг хүртлэх зам засварын ажлыг хийж, хуучин эмнэлгийн барилагын халаалт, эмнэлгийн багаж, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл, дотуур байрны засвар, цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын өргөтгөл, Сэлэнгэ үхрийн үүлдрийг сайжруулах, Чацаргана тариалалтыг нэмэгдүүлэх, ногооны талбай хашаажуулах зэрэг томоохон ажлууд биеллээ оллоо. Мөн энэ хугацаанд 11 өрхийг аймгийн малжуулах хөтөлбөрт, 13 өрхийг сумын малжуулах хөтөлбөрт, ДЗОУБ, Шинэ хөдөө төсөл, Сум хөгжүүлэх сан зэрэг хөрөнгө оруулалтаар зөгий аж ахуй хөгжүүлж 30 өрхийг хамруулж өрхийн орлого нэмэгдүүлэхэд анхаарч ажиллаа.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд цахим засаглалыг нэвтрүүлж, иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Алсын хараа 2050-ийн хүрээнд сумын урт, богино хугацааны зорилтыг тодорхойлж сумын хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлж шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хөгжүүлэхийг зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1 Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий “Оюунлаг Булган” аймгийн дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2 Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.1.3 Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр сургалт зохион байгуулна.
- 1.1.4 Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий “Багшийн хөгжил” аймгийн дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.5 ЕБС-ийн хичээлийн байрыг их засварын ажлыг эхлүүлэх талаар санаачлага гаргаж ажиллана.
- 1.1.6 Хөдөөгийн багуудад цэцэрлэгийн зуны бүлэг ажиллуулна.
- 1.1.7 Сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсролын хамран сургалтыг 95.0 хувьд хүргэж, сургууль завсардалтгүй сум болно.

1.2. Эрүүл мэнд

- 1.2.1 Эрүүл мэндийн төвийн барилгын засварын ажлыг эхлүүлэх талаар эрэлхийлж ажиллана.
- 1.2.2 Сумын эмнэлэгийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангахад анхааран ажиллана.
- 1.2.3 “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд суманд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулна.
- 1.2.4 Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.2.5 Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 100 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулна.
- 1.2.6 “Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр”-

ийг хэрэгжүүлж, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

- 1.2.7 Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулна.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1 Спортын тодорхой төрлүүдийг / шагайн харваа, бөхийн төрлүүд, гар бөмбөг г.м/ түлхүү хөгжүүлнэ.
- 1.3.2 Соёл спортын цогцолборыг спортын тоног төхөөрөмжөөр хангахад анхаарна.

1.4 Соёл, урлаг.

- 1.4.1 Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэнэх бодлого барин ажиллана.
- 1.4.2 “Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл” аймгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.3 Сумын соёл төвийн үйл ажиллагааг аялал жуулчлалтай холбон өргөжүүлж, урлаг, соёл, аялал жуулчлалын “Эвент” үйл ажиллагааг зохион байгуулна.
- 1.4.4 Яруу найраг, ардын урлаг, залуучуудын урлаг, спортын наадам зохион байгуулна.
- 1.4.5 Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.6 Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлнэ.
- 1.4.7 Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.5 Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1 Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.2 Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.3 Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх “Ахмадын өргөө”-ний ашиглалтыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.5.4 Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.
- 1.5.5 Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.5.6 Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.7 Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулна.
- 1.5.8 Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах, сурталчилах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.9 Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангахад анхаарч, ажлын байранд зуучлах замаар ажлын байр бий болгоно.
- 1.5.10 Өрх бүрийг төмс, хүнсний ногоо, жимс жимгэнэ тарих, тахиа үржүүлэх болон бусад чиглэлээр туслах аж ахуйд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.11 Ажлын байрны тоог нэмэгдүүлэх, орон нутгийн зах зээлийг өргөтгөх, ядуурлыг бууруулахад чиглэгдсэн хөнгөлөлттэй зээл, хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн төрөл бүрийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх боломжийг эрэлхийлж ажиллана.
- 1.5.12 Цөөн малтай өрхийг малжуулах төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ

2.1 Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1 Эдийн засгийн хөгжлийн 2021-2024 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ.
- 2.1.2 Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулна.
- 2.1.3 Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон бараа, бүтээгдэхүүнийг суманд үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- 2.1.4 Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг татаж, мах, сүү, жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо, арьс, шир боловсруулах зэрэг үйлдвэрлэл эрхлэх иргэдийг дэмжиж ажиллана.

- 2.1.5 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

2.2 Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1 Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлэхэд бодлогын дэмжлэг үзүүлж. Үүнд: Сэлэнгэ үүлдрийн үхрийг нийт үхэр сүрэгийн 90 хувьд хүргэх санаачлага хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.2 Сэлэнгэ үүлдэрийн үхрийн үүлдэр угсаа генефондыг хамгаалах хээлтүүлэгч бэлтгэх, үржлийн төвтэй болгоход дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.2.3 “Атар-4” аяныг орон нутагт хэрэгжүүлж, хөрсний үржил шимийг хамгаалах, нөхөн сэргээх, үр сортын болон техник технологийн шинэчлэлийг хийхэд бодлогын дэмжлэг үзүүлнэ. Загвар үрийн аж ахуй бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх.
- 2.2.4 Орон нутгийн “Органик хүнс” /арвайн гурил, бог будаа, их шүүдэргэнийн цай, зөгийн бал, цөцгийн тос, айраг гэх мэт/, “Ногоон шошго”-той 3-аас доошгүй брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгох санаачлагыг дэмжинэ.

2.3 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1 Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг байгуулж, борлуулалтаар дэмжинэ.
- 2.3.2 Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

3.1. Байгаль орчин

- 3.1.1 Ойн нөхөрлөлүүдийг бодлогоор дэмжих
- 3.1.2 Загвар ойн аж ахуй бий болгоно.
- 3.1.3 Ойн сан эзэмшигч нөхөрлөлүүдийг бодлогоор дэмжин хосолсон аж ахуй буюу Зөгий үржүүлэх арга технологид сургах

3.2. Аялал жуулчлал

- 3.2.1 Дотоодын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх Сэлэнгэ мөрөн дагасан аялалын маршрут, сүлжээ бий болгож дэмжих. Далхабандид шүтээнд түшиглэсэн мөргөлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх
- 3.2.2 “Сумын музэй” үзвэрийг сайжруулж ашиглалтанд оруулна.

3.3. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.3.1 Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилготой орон нутгийн онцлогт нийцсэн төмс хүнсний ногооны механикxсан зоорь барих ажлыг хөрөнгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх асуудлыг эрчимжүүлнэ.
- 3.3.2 Сумын төвийн нэгдсэн халаалтын системийг боловсронгуй болгох,

- инженерийн байгууламж бий болгох ажлыг судлана.
- 3.3.3 Орхон аймаг Сэлэнгэ сумыг холбосон авто замын транссыг шинэчлэн зураг төсөв хийлгэх, засварлах, тавих, баг хоорондын зам гүүрний хоорондох зам засварлахад анхаарч ажиллана.
- 3.3.4 Гудамжны гэрэлтүүлэгийг нэмэгдүүлэх.
- 3.3.5 Эрчим хүчний 04-квт-ийн шугамыг шинэчилэл айл өрхийн цахилгааны шонг сайжруулахад дэмжинэ.
- 3.3.6 Сэлэнгэ сумын ЗДТГ, Соёлын төв, ЕБС-ийн барилгад их засвар хийхэд хөрөнгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэхэд анхаарна.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1 Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1 “Алсын хараа-2050”, “Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал”-ын хүрээнд сумын “Хөгжлийн хэтийн зорилт” дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг боловсруулна.

4.2 Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1 Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлнэ.
- 4.2.2 Төрийн албанд ISO нэвтрүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх
- 4.2.3 Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар шинэчлэх

4.3 Хууль эрх зүй

- 4.3.1 Сэлэнгэ сумын хөгжлийн урт, богино хугацааны хөтөлбөр боловсруулах, “5Э” хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх /1.Хүний эрүүл мэнд, 2. Мал эрүүлжүүлэх, 3.Ой эрүүлжүүлэх, 4.Орчин эрүүлжүүлэх, 5.Хөрс эрүүлжүүлэх/

4.4 Аюулгүй байдал

- 4.4.1 Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлнэ.
- 4.4.2 Хүнсний баталгаат байдлыг сайжруулах зорилгоор боловсон хүчнийг дадлагажуулж, шинэ технологийн багаж хэрэгслээр ханганахад анхаарах..

СЭЛЭНГЭ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 359

танай _____-ны № _____ т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Тэшиг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Тэшиг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Тэшиг сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Тэшиг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг.... Тэшиг сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

006020552

006020552

**2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
ТЭШИГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга
ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

2016-2020 онуудад тус сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллалаа.

Сумын хүн ам жил бүр өсч 3640 болсон бол мал сүргийн тоо 90123 хүрч өслөө. Өнгөрөгч жилүүдэд хураан авсан үр тариа сүүлийн 20 жил дэх хамгийн өндөр түвшинд байлаа.

Малчид, иргэдийн амьжиргаа, эдийн засгийн чадавхийг дээшлүүлэх, ажилгүйдлийг бууруулах зорилгоор “Шинэ Хөдөө–Булган” дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд цахим засаглалыг нэвтрүүлж, иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Тэшигчүүд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, **ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БҮТЭЭЛЧ ИРГЭДТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ТЭШИГИЙГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ**-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2016-2020 онд иргэдэд үзүүлж буй боловсролын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, цэцэрлэг сургуулийн хүчинд чадлыг нэмэгдүүлэх сургалтын орчныг сайжруулах зорилго тавьж улс, орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрөөс 2 тэрбум гаруй төгрөгийн санхүүжилтыг шийдвэрлүүлсний дүнд цэцэрлэгийг 120 ороор, сургууль 320 суудлаар нэмэгдэж сургалтын орчин сайжирлаа.

Суралцагчийг хөгжүүлэх, бие даан, бүтээлчээр суралцах арга зүйд сургах, зөв хүн болгон төлөвшүүлэх, тэдний хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан, бүтээлч, чадварлаг багш нараар хүний нөөцийг бүрдүүлэх зорилготой “Оюунлаг

Булган", "Амжилтын галт тэрэг" хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлснээр сургалтын үр дүнд ахиц гарч, ЭЕШ-д үзүүлж буй сурагчдын амжилт ахисан байна.

Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан болж буй өвчнийг тогтоож, урьдчилан сэргийлэх, эмчилгээний чанар үр дүнг дээшлүүлэх, халдварт болон халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх, салбарын мэргэжлийн боловсон хүчнийг чадавхжуулах, эмчилгээ, оношилгооны сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологи нэвтрүүлж, техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.

Иргэд биеийн тамираар хичээллэх, тамирчдын бэлтгэл сургуулилт хийх, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах орчин нөхцлийг сайжруулж, Үндэсний спортыг хөгжүүлэх зорилгоор "Монгол нум сум" дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн, сумаа нум сум, хэрэглэл материалаар ханган, сургагч багш нарыг бэлдлээ.

"Соёлын бодлого", "Уртын дуу-Морин хуур" дэд хөтөлбөрийн хүрээнд уран нугаралт, амьд хөгжмийг сурталчлах, хөгжүүлэх, соёлын байгуулагуудын техник хангамжийг нэмэгдүүлэн сумын соёлын төвд 10.0 сая төгрөгийн техник хэрэгслээр ханган сумын музей шинээр байгууллаа.

Цаашид сум, орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" аймгийн дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх.
- 1.1.2. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх.
- 1.1.3. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулах.
- 1.1.4. Сумын сургуулийн спорт заалны барилгыг шинээр барих ажлыг эрчимжүүлэн ажиллах.
- 1.1.5. Сургууль, цэцэрлэгийг стандартын шаардлага хангасан эрүүл ахуй, ариун цэврийн байгууламжтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Сумын Эрүүл мэндийн төвд стандартын шаардлага хангасан **мооргийн** барилга шинээр барьж, сумын Эрүүл мэндийн төвийн барилгын засвар хийх ажлыг эрчимжүүлэн ажиллах.
- 1.2.2. Сумын Эрүүл мэндийн төвийн түргэн тусламжийн **авто г/машин** шинэчлэх ажлыг эрчимжүүлэх.
- 1.2.3. "Эрүүл мэндийн хөтөч-2" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх.
- 1.2.4. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд сумандаа амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулах.
- 1.2.5. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх ажлыг эрчимжүүлэх.

1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.

- 1.3.1. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор сумандаа Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх.

1.4. Соёл, урлаг.

- 1.4.1. Сумын соёлын төвийн барилгад засвар хийж, соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэх ажлыг эрчимжүүлэх.
- 1.4.2. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гарган хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх.
- 1.4.3. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.5.1. Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх "Ахмадын өргөө"-г ашиглалтад оруулах ажлыг эрчимжүүлэх.
- 1.5.2. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.5.3. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулах.
- 1.5.4. Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар 400-аас доошгүй ажлын байр бий болгох.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

“Шинэ хөдөө” төслийн хүрээнд 4 жилийн хугацаанд 100 сая гаруй төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж, үхэр, хонь, ямааны үүлдэр угсааг сайжруулах, тариаланчдыг дундын техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах, “Чацаргана” төсөл хэрэгжүүлэх, сүү хадгалах хөргүүртэй чингэлэг, арьс шир боловсруулах тоног төхөөрөмж зэргийг нийлүүллээ.

Сум хөгжүүлэх сангаас 2017-2019 онд 32 төсөлд 75 сая төгрөгийн зээл олгосноор 75 ажлын байр шинээр бий болж, 40 ажлын байр хадгалагдан үлдсэн байна.

Ирэх жилүүдэд мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлж ажиллана.

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах.
- 2.1.2. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих.
- 2.1.3. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулах.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх.
- 2.2.2. “Монгол мал-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлэх.
- 2.2.3. Суманд мал үржлийн төв барих ажлыг эрчимжүүлэх.
- 2.2.4. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсээ баталгаажуулах.
- 2.2.5. Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлэх.
- 2.3.2. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

Ирэх дөрвөн жилд байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцлийг сайжруулна.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1. Ойг хамгаалах, нөхөн сэргээх замаар ойгоор бүрхэгдсэн талбайн хэмжээг 300 га-аар нэмэгдүүлэх.
- 3.1.2. Ойн хортон шавжийн тархалтын судалгаа, тэмцлийн ажлыг жил бүр хийх.
- 3.1.3. Зэрлэг амьтдын амьдрах орчин, идээшил нутгийг хамгаалах.
- 3.1.4. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах.

3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж, аймагт ирэх гадаадын жуулчдын тоог 10, дотоодын жуулчдыг 15 хувиар нэмэгдүүлэх.
- 3.2.2. Аялал жуулчлалын цогцолборын тохижилтын ажлыг үргэлжлүүлэх, түр буудаллах цэг, зам дагуух үйлчилгээний төвүүдийг бий болгох.
- 3.2.3. Аялал жуулчлалын гадаад, дотоод хамтын ажиллагаа, сурталчилгаа, маркетингийн ажлыг эрчимжүүлж, цар хүрээг нэмэгдүүлэх.
- 3.2.4. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх.

3.3. Уул уурхай.

- 3.3.1. Уул уурхайн нөхөн сэргээх ажлыг эрчимжүүлэн орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах.
- 3.3.2. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг орд газруудын судалгааг хийж, зохистой ашиглах.

3.4. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.4.1. Сумын хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлэх.
- 3.4.2. “Манай баг, Миний гудамж” аяныг өрнүүлэн, гэр хорооллын гудамж талбай, хашааны эмх цэгцийг сайжруулж, тохижуулах ажлыг эрчимжүүлэх.
- 3.4.3. Сумын төвийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж ажиллах.
- 3.4.4. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, суманд нийт 10-аас доошгүй айлын орон сууц барих ажлыг эрчимжүүлэх.

- 3.4.5. Сумын төвийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг бетон тулгуур бүхий СИП кабелиар сольж, хэрэглэгчдийг 2 тарифт тоолуурт шилжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх.
- 3.4.6. Сумандаа 35 кВ-ын ЦДАШ болон 35/10 кВ-ийн дэд станц барих ажлыг эрчимжүүлэх.
- 3.4.7. Хутаг-Өндөр-Тэшиг-Бага илэнх боомт чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын ажлыг эрчимжүүлэх.
- 3.4.8. Хужирт багийн төвийг үүрэн телефоны сүлжээнд хамруулах ажлыг эрчимжүүлэх.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Төрийн албаны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгатай уялдуулан "Булган аймгийн Төрийн албан хаагчдын хүний нөөцийг хөгжүүлэх хөтөлбөр /2019-2022/"-ийг батлуулан хэрэгжүүлж байгаа нь төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, урамшуулах улмаар нийгмийн баталгааг хангахад эерэг өөрчлөлтүүд гарч байна.

2020-2024 онд төрийн байгууллага, төрийн албаны хүний нөөцийн аудитыг тогтмол хийж, чадварлаг төрийн албыг бэхжүүлэхэд үйл ажиллагаагаа чиглүүлэн ажиллахын зэрэгцээ төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.

Уламжлалт харилцаатай болон шинээр харилцаа тогтоосон муж, хот, дүүрэгтэй хамтын ажиллагааг бодитой үр дүнд хүргэж, Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажиллаж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

4.1. Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. "Алсын хараа-2050", "Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал"-ын хүрээнд аймгийн "Хөгжлийн хэтийн зорилт" дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 4.1.2. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлах.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлэх.
- 4.2.2. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болох.
- 4.2.3. Нийгэм, эдийн засгийн үр дүнтэй гадаад харилцааг хөгжүүлэх.

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хууль сахиулах салбарын хүний нөөцийг чадавх, ажиллах орчин, материаллаг баазыг бэхжүүлж, хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын

журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.

- 4.3.2. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлэх.

4.4. Аюулгүй байдал

- 4.4.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх.
- 4.4.2. Сумандаа хог тээвэрлэх зориулалт бүхий бага оврын автомашин, шаардлагатай техник, багаж хэрэгсэлтэй болох ажлыг эрчимжүүлэх

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 30

танай _____-ны № _____ т

**ХАНГАЛ СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
С.ИЧИНХОРЛОО ТАНАА**

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хангал сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хангал сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Хангал сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Хангал сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг.... Хангал сумын сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020554

Булган аймгийн Хангал сумын МАН-ын
хорооны 2020 оны 07 дугаар сарын
27-ны өдрийн 03 тогтоолын хавсралт

**2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН ХАНГАЛ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Агуулга

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий "Оюунлаг Булган" аймгийн дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.
 - 1.1.2. Сурагчдын зуны амралтыг үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, тэднийг хөдөлмөрт суралцуулах, хамтарч ажиллах чадвар эзэмшүүлэх зорилгоор "Хөдөлмөр Зуслан"-г Галтайн амны хуучин зусланг түшиглэн бий болгох, "Байгалийн ухааны туршилтын талбай" байгуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ.
 - 1.1.3. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлнэ.
 - 1.1.4. Насан туршийн боловсролыг орон нутагт ажиллах боломжтой, туршлагатай ахмад багш нараар олгож өвлөн сургах, зөвлөн туслах замаар сургалтын орчин чанарыг сайжруулна.
 - 1.1.5. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулна.
 - 1.1.6. Шатар хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж, шатрын дугуйланг туршлагатай ахмад багш нарын арга барилыг нутагшуулна.
 - 1.1.7. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулж сургалтын чанарыг сайжируулна.
 - 1.1.8. Суманд цэцэрлэгийн зуны бүлэг ажиллуулж, үйл ажиллагааг дэмжин ажиллана.
 - 1.1.9. Боловсролын байгууллагуудыг цахим тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийж сурах орчин нөхцлийг дээшлүүлнэ.
 - 1.1.10. Сургууль, цэцэрлэгийг стандартын шаардлага хангасан эрүүл ахуй, ариун цэврийн байгууламжтай болгож сургалтын орчинг дээшлүүлнэ.
- ### 1.2. Эрүүл мэнд.
- 1.2.1. Сум, тосгоны ЭМТ-ийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангаж эрүүл аюулгүй байдлыг хангах.
 - 1.2.2. Эрүүл мэндийн төвийн аюултай хог хаягдлыг байгальд ээлтэй хэлбэрээр устгах тоног төхөөрөмжөөр хангах.
 - 1.2.3. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хангаж эмийн бус эмчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлэх.

- 1.2.4. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.2.5. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгоно.
- 1.2.6. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулна.
- 1.2.7. Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах, тусламж үйлчилгээний чанар, шуурхай байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулна.
- 1.2.8. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг 90 хувьд хүргэж, жирэмсний хяналтын чанарыг сайжруулна.
- 1.2.9. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнд орчин үеийн дэвшилтэт, шинэлэг аргуудыг нэвтрүүлнэ.
- 1.2.10. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.3. Нийтийн биеийн тамир, спорт.**
- 1.3.1. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор тосгоны болон суманд шинээр баригдаж байгаа спорт заалны тохижилтын ажлыг хийж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлж нийтийн биеийн тамирыг дэмжих.
- 1.3.2. Б.Түвдэндорж аваргын нэрэмжит үндэмний бөхийн өсвөр үеийн барилдааныг сумын бөхийн холбоотой хамтран жил бүр зохион байгуулж үндэсний бөхийн залгамж, залуу халааг бий болгох.
- 1.4. Соёл, урлаг.**
- 1.4.1. Соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчилж соёлын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэмэгдүүлэх.
- 1.4.2. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гарган хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.3. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 1.4.4. Угийн бичиг хөтлөх ажлыг бүх нийтийн үйл хэрэг болгож, хөдөлгөөн өрнүүлнэ.
- 1.4.5. Соёл урлагийн салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчнийг орон нутгийн бодлогоор бэлдэн, мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.**
- 1.5.1. Ерөнхий боловсролын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.5.2. Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.3. Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх "Ахмадын өргөө"-ний үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.
- 1.5.4. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.

- 1.5.5. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг хангах, ахмад, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуучуудын байгууллагуудыг дэмжих, хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар ахмад залуу үеийн залгамж холбоог дээшлүүлэх, Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.5.6. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.5.7. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулна.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн хөгжлийн 2021-2024 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлж, нэг хүнд ноогдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээг аймгийн дундажад хүргэнэ.
- 2.1.2. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулж, зуучлах.
- 2.1.3. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих.
- 2.1.4. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, тогтвортой байдлыг хангах.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх.
- 2.2.2. Суманд сүү, махны чиглэлийн үхрийн эрчимжсэн аж ахуйнуудыг бодлогоор дэмжих.
- 2.2.3. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулах.
- 2.2.4. Бэлчээрт гүний 4 худаг гарган бэлчээр ашиглалтыг сайжруулах.
- 2.2.5. Малчдын үүсгэл санаачилгыг үндэслэн бэлчээр ашиглагчдын хэсэг байгуулан бэлчээрийг нөхөн сэргээх дундын санг бий болгох.
- 2.2.6. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоогоор сумынхаа хэрэгцээг хангаж, зэргэлдээ аймаг сумдын хэрэгцээнд нийлүүлж хүнсний аюулгүй байдлыг бий болгох.
- 2.2.7. Өвлийн болон нарлаг хүлэмж, агуулахын аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний ногооны хэрэгцээг жилийн турш тогтвортой хангах зорилт тавьж ажиллах.
- 2.2.8. Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж бренд бүтээгдэхүүнийг нэмэгдүүлэх.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр өсгөх.
- 2.3.2. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан сум хөгжүүлэх сан болон бусад зээл хөтөлбөрт хамруулах, дэмжлэг үзүүлэх

- 2.3.3. Орон нутгийн "Органик хүнс" /арвайн гурил, бог будаа, зөгийн бал, гэх мэт/, "Ногоон шошго"-той 1-ээс доошгүй брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгож сав баглаа, шошготой болоход дэмжлэг үзүүлэх.
- 2.3.4. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, ахуйн цахилгаан хэрэгслэлийн засвар үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх.

6317144798
110A0048 3190269

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

3.1. Байгаль орчин.

- 3.1.1. Булаг шандны эхийг хамгаалж нөхөрлөлийн үйл ажиллагааг сайжруулж, үүрэг хариуцлагыг дээшүүлнэ.
- 3.1.2. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглаж экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах.
- 3.1.3. Бүрэнгийн нурууг байгалийн цогцолбор газар болгон улсын хамгаалалтанд авах арга хэмжээг авах.
- 3.1.4. Сэлэнгэ голын эрэг дагуу хог хаягдал хаяхгүй байх, усны эргүүлэг, гүн гэх мэт анхааруулга самбар, тэмдэг тэмдэглэгээ хийж эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх
- 3.1.5. Байгаль орчноо хамгаалах талаар хүүхэд залуучуудад зориулсан хөтөлбөрүүд боловсруулж мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт зохион байгуулах.
- 3.1.6. Хялганат тосгоны гэр хорооллын айл өрх, албан газрын нүхэн жорлонг хөрсний нэвчилтгүй, соруулдаг болон био жорлонтой болох асуудлыг иргэдтэй хамтаран шийдвэрлэх.
- 3.1.7. Хялганат тосгоны нийтийн эзэмшлийн байршилд айл өрхийн гар худгийн усыг шинжилгээнд хамруулах ажлыг зохион байгуулах

3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлэх.
- 3.2.2. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх.

3.3. Уул уурхай.

- 3.3.1. Ус ашиглагч уул уурхайн аж ахуйн нэгжүүдийг бүрэн тоолууржуулж, гадаргын усны нөөцийг зохистой ашиглах нөхцлийг сайжруулах.
- 3.3.2. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг орд газрын судалгааг хийж, зохистой ашиглах.

3.4. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.4.1. Амралт, чөлөөт цагийн спортын болон хүүхдийн тоглоомын талбай бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, ногоон байгууламжийг 2 дахин нэмэгдүүлэн иргэдийн оролцоо хариуцлагыг дээшлүүлэх.
- 3.4.2. Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулан ард иргэдийн амар амгалан амьдрах нөхцлийг хангах.

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1. Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.
- 4.1.2. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.
- 4.2.2. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 4.2.3. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 4.2.4. Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлнэ.
- 4.2.5. Аймаг, сумын ЗДТГ-ын албан хаагчдын техник, тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар шинэчлэн төрийн ажлыг хурдтай жигд хүртээмжтэй байх нөхцөлийг дээшлүүлнэ.
- 4.2.6. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.7. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилнэ.
- 4.2.8. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлэх.

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Хүрээлэн буй орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 4.3.2. Хялганат тосгоны эдэлбэр газрын хилийн заагийг шинээр гарах Хот тосгоны эрхзүйн байдлын хуультай нийцүүлэн шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авах

4.4. Аюулгүй байдал

- 4.4.1. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлнэ.
- 4.4.2. Сумын ЗДТГ-ыг объектын гал унтраах зориулалт бүхий бага оврын гал унтраах автомашин, шаардлагатай техник, багаж хэрэгслээр хангаж болзошгүй давагдашгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх.

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 357

танай _____-ны № _____ т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хишиг-Өндөр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хишиг-Өндөр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Хишиг-Өндөр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Хишиг-Өндөр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /....хуудас/-ийг хавсаргав.
Хувийг.... Хишиг-Өндөр сумын сонгуулийн хороонд
Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006020547

0060205217

2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН ХИШИГ-ӨНДӨР СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Агуулга

ӨМНӨТГӨЛ

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

ӨМНӨТГӨЛ

Булган аймгийн Хишиг-Өндөр сумын Монгол Ардын Намын хороо түүхийн 80 шахам жилд орон нутгаа хөгжүүлэх, ард иргэдийнхээ амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажил үйлсийг удирдан зохион байгуулж, нийгмийн хөгжлийн үе шат бүхэнд тодорхой зорилго дэвшүүлж, түүнийг хэрэгжүүлэхдээ олон түмний бүтээлч хөдөлмөр, хамтын хүчин чармайлтаар юу бүтээж чаддагийг нотлон, амьдрал, тэмцлийн арвин баялаг туршлага хуримтлуулж, өндөр мэдлэг, бүтээлч санаачлага, авъяас чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлж чадсан байна.

2016-2020 онуудад Булган аймгийн Хишиг-Өндөр сумын Монгол Ардын Намын хороо нь намын дэвшүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх, төрийн бодлогыг сумынхаа онцлогт тохируулан боловсруулж, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, өндөр чадавхтай, зөв зохион байгуулалттай, хариуцлагатай удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, боловсрол, соёл, уламжлалт зан заншил, хөдөлмөрч уламжлалыг дээдлэн, хөгжлийн тулгуур хүн, өрх гэр бүлийг хөгжүүлэх, айл өрхийн амьдралын түвшний зөрүүг багасгаж, ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчин нөхцөлийг бий болгох зорилготой ажиллаж байна.

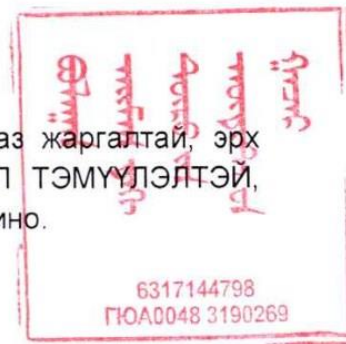
Сумын хүн ам жил бүр өсөлт жил буурах хандлага байгаа бөгөөд 2020 оны тоо бүртгэлээр 3200 болсон бол мал сүргийн тоо 245 мянгад хүрч өслөө. Төв суурингийн хөгжлийн үндэс болсон сумын төвийн ерөнхий төлөвлөгөөг хийж, сумын нутаг дэвсгэрийн ерөнхий төлөвлөгөөг 2035 он хүртэл төлөвлөж сумын хөгжлийг төлөвлөлтөд суурилсан, эдийн засгийн үндсэн бааз мал аж ахуйг хөгжүүлэх замаар өрх бүрийн орлогыг нэмэгдүүлэх, сумын мөнгөн эргэлтийг нэмэгдүүлэх зорилготой ажиллаж байна.

Малчид, иргэдийн амьжиргаа, эдийн засгийн чадавхийг дээшлүүлэх, ажилгүйдлийг бууруулах зорилгоор “Шинэ Хөдөө” дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2020-2024 он бол Та бидний хувьд эхлүүлснээ дуусгаж, амжилтаа бататгах түүхэн цаг үе юм. Төрийн албаны шинэчлэл, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж, ил тод, нээлттэй, шударга, улс төр, авлигаас ангид төрийн албыг бэхжүүлэн ажиллана.

Иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийг сайжруулах, төрийн болон хувийн хэвшлийн бүх шатанд цахим засаглалыг нэвтрүүлж, иргэдэд хөнгөн шуурхай, элэгсэг үйлчлэх соёл, хандлагыг төлөвшүүлнэ.

Хишиг-Өндөрчүүд бид орон нутагтаа элбэг хангалуун, аз жаргалтай, эрх чөлөө, эрдэм боловсролтой, урам зоригтой ажиллаж, ХҮСЭЛ ТЭМҮҮЛЭЛТЭЙ, БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ӨРХ ГЭРИЙГ ХАМТДАА БҮТЭЭХ-ийг бид зорино.

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2016-2020 онд иргэдэд үзүүлж буй боловсролын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, эрүүл мэндийн байгууллагын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх зорилго тавьж улс, орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрөөс 200 гаруй сая төгрөгийн санхүүжилтыг шийдвэрлүүлсний дүнд цэцэрлэгийг ариун цэврийн байгууламж, гүний худаг гаргасан, сургуульд ариун цэврийн байгууламж, бага сургуулийг засварлалаа хүүхдийн тоо тогтмол өсч, сургалтын орчин сайжирлаа.

Суралцагчийг хөгжүүлэх, бие даан, бүтээлчээр суралцах арга зүйд сургах, зөв хүн болгон төлөвшүүлэх, тэдний хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан, бүтээлч, чадварлаг багш нараар хүний нөөцийг бүрдүүлэх зорилготой “Оюунлаг Булган”, “Амжилтын галт тэрэг” хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлснээр сургалтын үр дүнд ахиц гарч, ЭЕШ-д үзүүлж буй сурагчдын амжилт ахисан байна.

Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан болж буй өвчнийг тогтоож, урьдчилан сэргийлэх, эмчилгээний чанар үр дүнг дээшлүүлэх, халдварт болон халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх, салбарын мэргэжлийн боловсон хүчнийг чадавхжуулах, эмчилгээ, оношилгооны сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологи нэвтрүүлж, техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.

Иргэд биеийн тамираар хичээллэх, тамирчдын бэлтгэл сургуулилт хийх, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах орчин нөхцлийг сайжрууллаа.

Үндэсний спортыг хөгжүүлэх зорилгоор “Монгол нум сум” дэд хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн, бүх сумдыг нум сум, хэрэглэл материалаар ханган, сургагч багш нарыг бэлдлээ.

“Соёлын бодлого”, “Уртын дуу-Морин хуур” дэд хөтөлбөрийн хүрээнд уран нугаралт, амьд хөгжмийг сурталчлах, хөгжүүлэх, соёлын төвийн техник хангамжийг нэмэгдүүлэн, Мэдээлэл соёлын төвд 190 сая төгрөгөөр их засвар хийсэн.

Манай суманд нийт 943 өрхийн 2200 хүн ам оршин сууж байна.

Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор Сум хөгжүүлэх сангаас 349500 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийж 42 хөтөлбөр төсөл арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлсэн.

Цаашид аймаг, орон нутгийн онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Нийгмийн салбарт боловсрол, соёл, спорт, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулахад хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Боловсрол.

1.1.1. Сургууль, цэцэрлэг бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцөл, дэд бүтцийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.1.2. Сумын насан туршийн боловсролын төвийг зориулалтын байр, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангана.
- 1.1.3. Мөсөн гулгуурын иж бүрэн талбайг бий болгож, тохижуулах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.1.4. Сургууль, цэцэрлэгүүдийн дулаан хангамж, цэвэр, бохир усны дэд бүтцийг үе шаттайгаар шинэчилнэ.
- 1.1.5. Боловсролын байгууллагуудыг цахим тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийнэ.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 1.2.2. Сумын эмнэлэгийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттайгаар хангана.
- 1.2.3. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгоно.
- 1.2.4. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулна.
- 1.2.5. Анхан шатны Эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэн шаардлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг бодлогоор сургах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.

1.3. Соёл, урлаг.

- 1.3.1. Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэнэ.
- 1.3.2. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журмын дагуу хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.3. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг шинэчлэх, шинэ өв тээгчдийг илрүүлэх, бүртгүүлэх, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.

1.4. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.4.1. Ахмад настны чөлөөт цагаа үр дүнтэй өнгөрөөх, мэдээлэл авах, хөгжих боломжийг бүрдүүлэх "Ахмадын өргөө"-г шинэчилэн засварлана.
- 1.4.2. Хөдөөгийн малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулна.
- 1.4.3. Жендэрийн тэгш байдлыг хангах, эрэгтэй эмэгтэйчүүдийн ялгаатай байдлыг багасгах дэд хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.4. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Бэлчээрт инженерийн хийцтэй 6 худаг шинээр гаргаж, 50 мянган га бэлчээрийн талбайг усжуулж, 50.0 мянган толгой малыг усаар хангав.

Сум хөгжүүлэх сангаас 349500 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийж 42 хөтөлбөр төсөл арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлсэн. Ирэх жилүүдэд мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, аялал жуулчлалын бүс нутаг болгож

хөгжүүлэх, Жагайтын бугын аж ахуйг шинээр сэргээн байгуулах, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлж ажиллана.

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

2.1.1. Шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн болон импортыг орлох бараа, бүтээгдэхүүнийг дотоодод үйлдвэрлэсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.

2.1.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулна.

2.2. Хөдөө аж ахуй

2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэнэ.

2.2.2. "Атар-4" аяныг орон нутагт хэрэгжүүлж, хөрсний үржил шимийг хамгаалах, нөхөн сэргээх, үр сортын болон техник технологийн шинэчлэлийг бодлогоор дэмжинэ.

2.2.3. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногоо тариалалтыг дэмжинэ.

2.2.4. Газар тариалангийн бүсэд тэжээлийн ургамал тариалах малчдын үүсгэл санаачлагыг дэмжиж ажиллана.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

2.3.1. Хүн амыг тэжээллэг, эрүүл ахуйн баталгаатай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой ханган, хэрэглээн дэх үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүний хэмжээг жил бүрээр нэмэгдүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

2.3.2. Суманд хүнсний ногооны механикжсан зоорины ашиглалтыг сайжруулна.

2.3.3. Сумын иргэдэд халуун ус, үсчин, гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

Хөрсний бохирдлыг бууруулах, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор аймгийн төвийн гэр хорооллын бүх айл өрхүүдэд хог хаягдлын ангилан ялгах савтай болгож, хог ангилан ялгах цехийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.

"Ус хангамж, ариутгах татуургыг хөгжүүлэх аймгийн бодлого, "Эрчим хүчний хэмнэлтийн бодлого" зэргийг боловсруулан хэрэгжүүлж, 2016-2020 онд авто замын салбарт улс, орон нутгийн төсвөөс нийт 45907.9 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж, Булган-Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг чиглэлийн босоо тэнхлэгийн хатуу хучилттай авто замын эхлэлийн 34.8 км,

Ирэх дөрвөн жилд байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцлийг сайжруулна.

3.1. Байгаль орчин.

3.1.1. 5-аас доошгүй булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.

- 3.1.2. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаална.
- 3.1.3. Хонхор нуурыг сэргээх цэвэрлэх ажлыг Улаанбаатар хот дахь нутгийн зөвлөлтэй санамж бичиг байгуулах замаар хамтран хэрэгжүүлэх.
- 3.1.4. Тариалангийн бүс нутагт ногоон зурвас бий болгох
- 3.1.5. Сумын төвийн нэгдсэн хогийн цэгийг ландфилийн аргаар дарж, хашаажуулах ажлыг ТТБ-тай хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.2. Аялал жуулчлал.

- 3.2.1. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлнэ.
- 3.2.2. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай нөхцөл байдлыг хангах, аялал жуулчлалын цогцбор бий болгох.

3.3. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 3.3.1. Аймгийн хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газрын харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 3.3.2. Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулна.
- 3.3.3. Сумын төвийн үерийн ус зайлуулах суваг, даланг эхлүүлнэ.
- 3.3.4. Сумын төвийг нэгдсэн халаалтын системд шилжүүлж технологод суурилсан уурын зуухны хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Төрийн албаны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгатай уялдуулан "Булган аймгийн Төрийн албан хаагчдын хүний нөөцийг хөгжүүлэх хөтөлбөр /2019-2022/"-ийг батлуулан хэрэгжүүлж байгаа нь төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, урамшуулах улмаар нийгмийн баталгааг хангахад эерэг өөрчлөлтүүд гарч байна.

Мэргэшсэн тогтвортой төрийн албыг төлөвшүүлэх ажлын үндэс болсон төрийн захиргааны албан тушаалын тодорхойлолтыг шинэ шаардлага, ур чадварт нийцүүлэн боловсруулж, төрийн албаны тухай хуульд заасан төрийн жинхэнэ албан хаагчийг шатлан дэвшүүлэх эрх зүйн орчныг аймгийн хэмжээнд бүрдүүлсэн.

2020-2024 онд төрийн байгууллага, төрийн албаны хүний нөөцийн аудитыг тогтмол хийж, чадварлаг төрийн албыг бэхжүүлэхэд үйл ажиллагаагаа чиглүүлэн ажиллахын зэрэгцээ төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.

Уламжлалт харилцаатай болон шинээр харилцаа тогтоосон муж, хот, дүүрэгтэй хамтын ажиллагааг бодитой үр дүнд хүргэж, Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажиллаж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

4.1. Шударга ёсны засаглал

- 4.1.1. Сумын төвийн ерөнхий төлөвлөгөө, сумын нутаг дэвсгэрийн төлөвлөгөөний дагуу богино хугацааны бодлого боловсруулан хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.2. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.

4.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 4.2.1. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 4.2.2. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 4.2.3. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилнэ.
- 4.2.4. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлнэ.

4.3. Хууль, эрх зүй.

- 4.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.3.2. “Урамшилт эргүүл”, “Хүүхэд хамгаалагч” үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.
- 4.3.3. Төрийн санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, үе шаттай цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

--ooOOOoo--

**БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

63082 Булган аймаг, Булган сум, Жаргалант баг,
Утас: 7034-2580, Факс: 7034-2580

2020.07.29 № 358

танай _____-ны № _____ т

ХУТАГ-ӨНДӨР СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ДАРГА
П.ИТГЭЛБАЯР ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хутаг-Өндөр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хутаг-Өндөр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Хутаг-Өндөр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1 2020 тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Монгол ардын намын Хутаг-Өндөр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр /...хуудас/-ийг хавсаргав.
Хувийг.... Хутаг-Өндөр сумын сонгуулийн хороонд
Хавсралт хуудастай

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Д.АНХБАЯР

006029550

ᠠᠨᠠᠭ
ᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠯ
ᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠯᠤᠰ

6317144798
ГЮА0048 3190269

2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
БУЛГАН АЙМГИЙН ХУТАГ-ӨНДӨР СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Агуулга

1. Хүний хөгжлийн бодлого
2. Эдийн Засгийн хөгжил
3. Ногоон хөгжлийн бодлого
4. Засаглалын бодлого

1. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Боловсрол.

- 1.1.1. Хүүхэд, залуучуудыг бүтээлч сэтгэлгээтэй, шийдвэр гаргах, хамтарч ажиллах чадвартай, үндэсний хэл, соёл, уламжлал, эрхэмлэдэг, хууль дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх зорилго бүхий **“Баатарвангийн оюунлаг залуус”** дэд хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 1.1.2. Боловсролын байгууллагын орчин дахь хүүхэд хамгааллын нөхцлийг сайжруулж, хүүхдийг бүх төрлийн дарамтаас хамгаалахад байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэх.
- 1.1.3. Сургууль, цэцэрлэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй сурагч суралцах орчин нөхцлийг бүрдүүлэх замаар тэдний сургууль, цэцэрлэгт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх.
- 1.1.4. Багш нарыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах сургалтад хамруулж, дадлагажуулах.
- 1.1.5. Хүүхэд, залуучуудад бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн олгох, иргэдэд бие даан амьдрах чадвар олгох сургалтыг амьдрах ухаан, гэр бүл, ёс зүй, байгаль орчин, иргэний боловсрол болон бусад чиглэлээр зохион байгуулах.
- 1.1.6. Хүүхэд, залуучуудын Англи хэл сурах боломжийг хүүхэд, залуучуудын сургалтын төв, мэргэжлийн багш, онлайн сургалт зэргийг дэмжин ажиллаж бүрдүүлэх.
- 1.1.7. Багшийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх харилцаа, хандлагыг өөрчлөх, бүх талаар хөгжүүлэх, нөхцөл бүрдүүлэх зорилго бүхий **“Багшийн хөгжил”** дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
- 1.1.8. Боловсрол, соёлын салбарын ажилтнуудыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, туршлага судлуулах.
- 1.1.9. “Гацуурхан” цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилга шинээр барих ажлын хөрөнгө оруулалтыг улсын төсөвт оруулахыг эрчимжүүлэх.
- 1.1.10. Боловсролын байгууллагуудыг цахим тоног төхөөрөмж, техник, хэрэгсэл, хатуу, зөөлөн эдлэл, гал тогооны тоног төхөөрөмж, тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.1.11. Ерөнхий боловсролын сургуулийн биеийн тамирын гадна талбайн тохижилт, тоноглолыг сайжруулах.
- 1.1.12. Хүүхэд залуучуудын хөгжлийн төв байгуулах төлөвлөгөө боловсруулж эрчимжүүлэх.

1.2. Эрүүл мэнд.

- 1.2.1. Сумын Эрүүл мэндийн төвийн барилгыг засварлах хөрөнгө оруулалтыг аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт тусгах ажлыг эрчимжүүлэх.
- 1.2.2. Сумын Эрүүл мэндийн төвийн Эхчүүдийн амрах байранд засвар хийж, нэгдсэн дулаан, цэвэр ус, ариутгах татуургад холбох талаар арга хэмжээ авч ажиллах.
- 1.2.3. Сумын эрүүл мэндийн төвийг стандартын дагуу лабораторийн болон уламжлалт эмчилгээний багаж, төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттайгаар хийх.
- 1.2.4. “Эрүүл мэндийн хөтөч-2” дэд хөтөлбөрийг батлуулан, хэрэгжүүлэх.
- 1.2.5. “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд амны хөндийн эрүүл мэндийн үзлэг, эмчилгээг тогтмол зохион байгуулах.
- 1.2.6. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
- 1.2.7. Хүүхдэд эрүүл мэндийн боловсролыг цэцэрлэг, сургуулиар олгох.
- 1.2.8. Сүрьеэ, Тэмбүү өвчнийг эрт илрүүлэх, өвчлөлийг эмчийн хяналтад авч, эмчлэн эрүүлжүүлэх, үзлэгийг суманд жил бүр зохион байгуулах.

- 1.2.9. Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах, тусламж үйлчилгээний чанар, шуурхай байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулалтыг нэмэгдүүлэх.
- 1.2.10. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалт, хяналтын чанарыг сайжруулах.
- 1.2.11. Эрүүл мэндийн төвд нэн шаардлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг бодлогоор сургах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах.
- 1.2.12. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлэх.
- 1.2.13. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, харилцаа хандлагыг сайжруулж, иргэд үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжтай тусламж үйлчилгээ авах нөхцөлийг сайжруулах.
- 1.2.14. Эрүүл мэндийн төвийг стандартын шаардлага хангасан цогцос түр хадгалах байртай болгох ажлыг сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх.
- 1.2.15. Хонгор 5-р багийн бага эмчийн эмнэлгийн байрыг шинээр барих ажлыг эхлүүлэх, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах ажлыг эхлүүлэх.

1.3. Соёл, урлаг, спорт

- 1.3.1. Соёлын төвийн барилгад их засварын ажлыг хийх чиглэлээр эрчимтэй анхаарч ажиллах.
- 1.3.2. "Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл" аймгийн хөтөлбөрт хамрагдах
- 1.3.3. Сумын соёлын төвийн техник хэрэгсэл, хэрэглэл, материалыг үе шаттайгаар шинэчлэх.
- 1.3.4. "Соёлын өв тээгчид"-ийн аймгийн чуулгад оролцох.
- 1.3.5. Түүхийн дурсгалт газрын хадгалалт, хамгаалалт, тохижилтыг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэн, байнгын арчилгаатай болгох, иргэдтэй түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг хадгалж, хамгаалах, урамшуулал олгох журам гарган хамтран ажиллах, олон нийтийн хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх.
- 1.3.6. Сумын төвд хөлбөмбөгийн зориулалтын талбай байгуулах талаар анхаарч ажиллах
- 1.3.7. Спортын холбоод үйл ажиллагаагаа сайжруулахад дэмжлэг үзүүлж ажиллах.
- 1.3.8. Мал аж ахуйн уламжлалт арга ухаан, өв соёлыг хойч үедээ түгээн дэлгэрүүлэх зорилго бүхий арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулж хэвших.

1.4. Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал.

- 1.4.1. Хүүхэд, залуучуудыг гадны сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах дэд хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.
- 1.4.2. Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэд хэрэгцээт үйлчилгээгээ авах нөхцөлийг төрийн болон бусад бүх байгууллагад бүрдүүлэх.
- 1.4.3. Тусгай хэрэгцээ (хөгжлийн бэрхшээл)-тэй иргэдийн "Тэгш Дүүрэн" холбоог байртай болгоход анхаарч ажиллах.
- 1.4.4. Асран хамгаалагчгүй, ганц бие өндөр настан, орон гэргүй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх, төрөлжсөн асрамж, эмчилгээ, сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.
- 1.4.5. Малчин иргэдэд чиглэсэн хандлагаа өөрчлөх "Нөлөөллийн аян"-ыг зохион байгуулах.
- 1.4.6. Сумын хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг хийх.
- 1.4.7. Залуучуудыг бизнес эрхлэхийг дэмжин бизнесийн гараагаа эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төсөлд хамруулах ажлыг зохион байгуулах.

- 1.4.8. Зорилтот бүлгийн өрхийн гишүүдийг ажлын байраар хангах, тэднийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд нэн түрүүнд хамруулж, ялангуяа бага боловсролтой иргэдэд онцгой анхаарал хандуулах.
- 1.4.9. Өрхийн үйлдвэрлэл, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдаалах төвийг байгуулж, борлуулалтаар дэмжих.
- 1.4.10. Өрхийн үйлдвэрлэл болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэх сонирхол, боломжтой иргэдийг дэмжих, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, ажлын байранд зуучлах замаар 100-аас доошгүй ажлын байр шинээр бий болгох.
- 1.4.11. Орон нутгийн онцлогтой холбоотой улирлын чанартай ажил, хөдөлмөр хөлсөөр гүйцэтгэдэг иргэдийг нэгдсэн зохион байгуулалтанд оруулж, хоршиж ажиллах санал, санаачлагыг дэмжих.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил

- 2.1.1. Эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, бизнес эрхлэх орчныг сайжруулах.
- 2.1.2. Орон нутагт үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлж шинээр ажлын байр нэмэгдүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг төрийн худалдан авалтаар дэмжих.
- 2.1.3. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийг оновчтой хуваарилж, ашигтай зарцуулах.
- 2.1.4. Суманд үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгж, жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн хамтран ажиллах нөхцлийг дэмжих бизнес хөгжлийн төв байгуулах санаачилгыг дэмжиж эрчимжүүлэх.

2.2. Хөдөө аж ахуй

- 2.2.1. Мал аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, өндөр ашиг шимтэй малын нийт сүрэгт эзлэх хувь хэмжээг 30 хувьд хүргэх зорилт дэвшүүлэн ажиллана.
- 2.2.2. "Монгол мал-2" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлэх.
- 2.2.3. Малыг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан, малын гаралтай бүтээгдэхүүний мөшгөх цахим тогтолцоог хөгжүүлэх.
- 2.2.4. Суманд сүүний чиглэлийн үхрийн эрчимжсэн аж ахуйг байгуулах санал санаачилгыг бодлогоор дэмжинэ.
- 2.2.5. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулах.
- 2.2.6. Мэргэжлийн боловсролын сургалтаар малчид, тариаланчдын залгамж халааг бэлтгэн, ХАА-н салбарын хүний нөөцийг хөгжүүлэх.
- 2.2.7. Бэлчээрт гүний 8 худаг гарган бэлчээр ашиглалтыг сайжруулна.
- 2.2.8. Малчдын үүсгэл санаачилгыг үндэслэн бэлчээрийг нөхөн сэргээх дундын санг бий болгох.
- 2.2.9. "Атар-4" аяныг орон нутагт хэрэгжүүлэхтэй холбоотой хөрсний үржил шимийг хамгаалах, нөхөн сэргээх, үр сортын болон техник технологийн шинэчлэлийг эрчимжүүлэх.
- 2.2.10. Төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармис зэрэг хүнсний ногооны тариалалтыг нэмэгдүүлж, Булган, Хөвсгөл, Орхон аймгийн хэрэгцээнд нийлүүлэх зорилтын хүрээнд ажиллах.
- 2.2.11. "Шинэ хөдөө-Булган" хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхэд анхаарч ажиллах.
- 2.2.12. Зөгийн аж ахуйг хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх.

- 2.2.13. Малын тэжээлийн ургамал тариалалтыг нэмэгдүүлэх.
- 2.2.14. Төмс, хүнсний ногооны талбайг усны толгойн байгууламжтай болгож, бетонон тохируулгатай суваг, шуудуутай болгох иргэд, аж ахуйн нэгжийн хамтран ажиллах санаачилгыг дэмжих.
- 2.2.15. Хамгаалагдсан хөрсний тариалалтыг нэмэгдүүлэх.
- 2.2.16. Бэлчээрийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх.
- 2.2.17. Сумын малчин, эрчимжсэн аж ахуй эрхлэгч, тариаланч, мал эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэгч, мах боловсруулагч нарын нэгдэж (кластер) ажиллах санал санаачлагыг дэмжих.
- 2.2.18. Суманд мал үржлийн төв барих ажлыг эхлүүлэх

ᠮᠤᠩᠭᠠᠯᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠰᠠᠨ
ᠬᠥᠷᠰᠡᠨᠢ
ᠲᠠᠷᠢᠠᠯᠠᠯᠠᠲᠤᠭᠢᠨ
ᠨᠡᠮᠡᠭᠦᠳᠦᠭᠦᠯᠡᠭᠡᠢ

6317144798
ГНОА0048 3190269

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ.

- 2.3.1. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулах.
- 2.3.2. Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүний тоог нэмэгдүүлэхийг дэмжих, Брэнд бүтээгдэхүүний худалдааны цэг байгуулах.
- 2.3.3. Суманд жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо боловсруулах цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжих.
- 2.3.4. Суманд 1000 тн багтаамжтай хүнсний ногооны механикжсан зоорь барих ажлыг эхлүүлэх.
- 2.3.5. Малын тэжээлийн үйлдвэр байгуулах санал санаачилгыг бодлогоор дэмжих.
- 2.3.6. Сумын иргэдэд гоо сайхан, хими цэвэрлэгээний үйлчилгээг тогтмол авах боломжийг нэмэгдүүлэх.

3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО.

3.1. Байгаль орчин.

- 4.1.1. "Ногоон хэрэм" төсөл хэрэгжүүлж, цөлжилтөөс хамгаалах ойн зурвас байгуулан, бэлчээр ашиглалтын улмаас эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээх.
- 4.1.2. Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газруудыг тусгай хамгаалалтад авч, газар болон газрын хэвлийн байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах.
- 4.1.3. 6 хүртэл булаг шандны эхийг хашиж хамгаалах чиглэлээр анхаарч ажиллах.

4.2. Аялал жуулчлал.

- 4.2.1. Амралт, рашаан сувилал, түүх соёл, тусгай сонирхлын болон нутгийн иргэд, байгальд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг бүсчилэн хөгжүүлэх.
- 4.2.2. Аялал жуулчлалын тохижилтын ажлыг үргэлжлүүлэх, түр буудаллах цэг, зам дагуух үйлчилгээний төвүүдийн тоог нэмэгдүүлэх.
- 4.2.3. Амралт сувиллын газар, жуулчны баазуудын үйл ажиллагааг стандарт шаардлагад нийцүүлж, зорин ирэх жуулчдын тав тухтай үйлчлүүлэх орчныг бүрдүүлэх.

4.3. Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил.

- 4.3.1. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, 16-аас доошгүй айлын орон сууц барих ажлыг эхлүүлэх.
- 4.3.2. Төв суурингийн авто зам, гудамж, талбайг бүрэн камержуулж, гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэн хяналтыг сайжруулах.
- 4.3.3. Сумын төвийн 2.0 км хатуу хучилттай авто зам барих ажлыг эхлүүлэх.

- 4.3.4. Хутаг-Өндөр сумын төвийн үерийн ус зайлуулах суваг, даланг шинэчилэх ажлыг дуусгах
- 4.3.5. Дулааны төвийн халаалтын зуухны хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, дулааны шугам сүлжээтэй ойр айл өрхүүдийг нэгдсэн халаалт, цэвэр усанд холбох.
- 4.3.6. Сумын төвийн гудамж, талбайн эмх цэгцийг сайжруулах чиглэлээр үе шаттай арга хэмжээ авч ажиллах.
- 4.3.7. Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам дагуух ногоон байгууламжийн хашааг шинэчлэх, 1.2 км авто зам дагуу бүхэлд нь ногоон байгууламж байгуулах, усалгааны системтэй болгох зорилт дэвшүүлэн ажиллах
- 4.3.8. Сумын төвийн бүх өрхүүдийг жигд хогийн савтай болгож, сар бүр бүх айлын хогийг хуваарийн дагуу ачиж, төвлөрсөн хогийн цэгийн ашиглалт, эмх цэгцийг сайжруулах.
- 4.3.9. Дахин боловсруулагдах хог хаягдлыг зах зээлийн эргэлтэнд оруулах санал санаачлагыг дэмжинэ.
- 4.3.10. Цагаан булангийн Төлбөрийн гол дээр гүүр тавих ажлыг орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтад тусгах.
- 4.3.11. Хантай, Хонгор багийн төвд халуун усны байр барих ажлын эхлүүлэх.
- 4.3.12. Уньт, Тээл багт мал угаалгын ванн барих ажлыг эхлүүлэх.
- 4.3.13. Өрх бүрийг хашаандаа мод, бут тарих санаачлагад идэвхитэй хамруулах
- 4.3.14. Хогийн цэгийг түрж, цэгцлэх техник (ковш авах)

5. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

5.1. Шударга ёсны засаглал

- 5.1.1. Төрийн албаны бүх томилгоонд улс төрийн албан хаагчдын нөлөөллийг хязгаарлана.
- 5.1.2. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.

5.2. Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба – хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ.

- 5.2.1. Мэргэшсэн, шударга, эрх тэгш, ил тод, иргэдэд нээлттэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.
- 5.2.2. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийг шат дамжлагагүй, шуурхай, ил тод хүргэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 5.2.3. Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, хүсэлтийг шуурхай шийдэж, тушаал, шийдвэр, үүрэг даалгаврын биелэлтийг цахим хэлбэрээр хянадаг болно.
- 5.2.4. Төрийн үйлчилгээ иргэн бүрд шуурхай, чирэгдэлгүй хүрдэг тогтолцоог бүрдүүлж, хэвшүүлнэ.
- 5.2.5. Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 5.2.6. Төрийн албанд шинээр томилогдсон иргэнийг орон нутаг, төрийн албаны анхан шатны нэгжид ажиллуулан, дадлагажуулах замаар мэдлэг чадвар, туршлагыг нэмэгдүүлнэ.
- 5.2.7. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, хандлагыг эрс шинэчилнэ.

5.2.8. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлнэ.

5.2.9. Нийгэм, эдийн засгийн үр дүнтэй гадаад харилцааг хөгжүүлнэ.

5.3. Хууль, эрх зүй.

5.3.1. Хулгайлах /орон байр, мал хулгайлах/, Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг, Замын хөдөлгөөний ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, иргэдэд эрх зүйн албан бус боловсрол олгох чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

5.3.2. "Урамшилт эргүүл", "Хүүхэд хамгаалагч" үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

5.3.3. Төрийн болон албаны нууц задарч, үрэгдэхээс урьдчилан сэргийлэх, авлига, албан тушаал, төрийн болон албаны нууцтай холбоотой гэмт хэрэг, зөрчилгүй ажиллана.

5.4. Аюулгүй байдал

5.4.1. Хутаг-Өндөр суманд Эрэн хайх аврах хэсгийг шинээр байгуулах ажлыг аймгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх.

5.4.2. Болзошгүй гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, сэргээн босгох чадавхыг бэхжүүлж, иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх.

--ooOOOoo--

ХУТАГ-ӨНДӨР СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО